

Ishonch

Gazeta 1991-yil 21-martdan chiqa boshlagan

2011-yil 10-mart № 30-31 (2912) payshanba

Биз — бунёдкор халқмиз

Президентимиз Ислон Каримовнинг 2010 йил 30 мартда қабул қилинган «Халқ бадий хунармандчилиги ва амалий санъатини ривожлантиришни янада қўллаб-қувватлаш тўғрисида»ги фармони асосида берилаётган имконият ва имтиёзлар хунарманд-усталарни ўз фаолиятини янада кенгайтириш ва изланишга рағбатлантирмоқда.

Наманганлик Маҳмуд Жўраев ёғочдан мўъжизалар яратиб, ўз хунарини ёшларга ўргатиб келаётган моҳир усталардан.

— Юртбошимизнинг «Юксак маънавият — енгилмас куч» китобида инсоннинг онгли ҳаёт кечирishi учун зарур бўлган моддий ва маънавий олам ўзаро уйғунлашса, том маънодаги қўш қанотга айлansa, шундагина инсон, давлат ва жамият ҳаётида ўсиш, ўзгариш, юксалиш бўлиши таъкидланади, — дейди Маҳмуд ака.

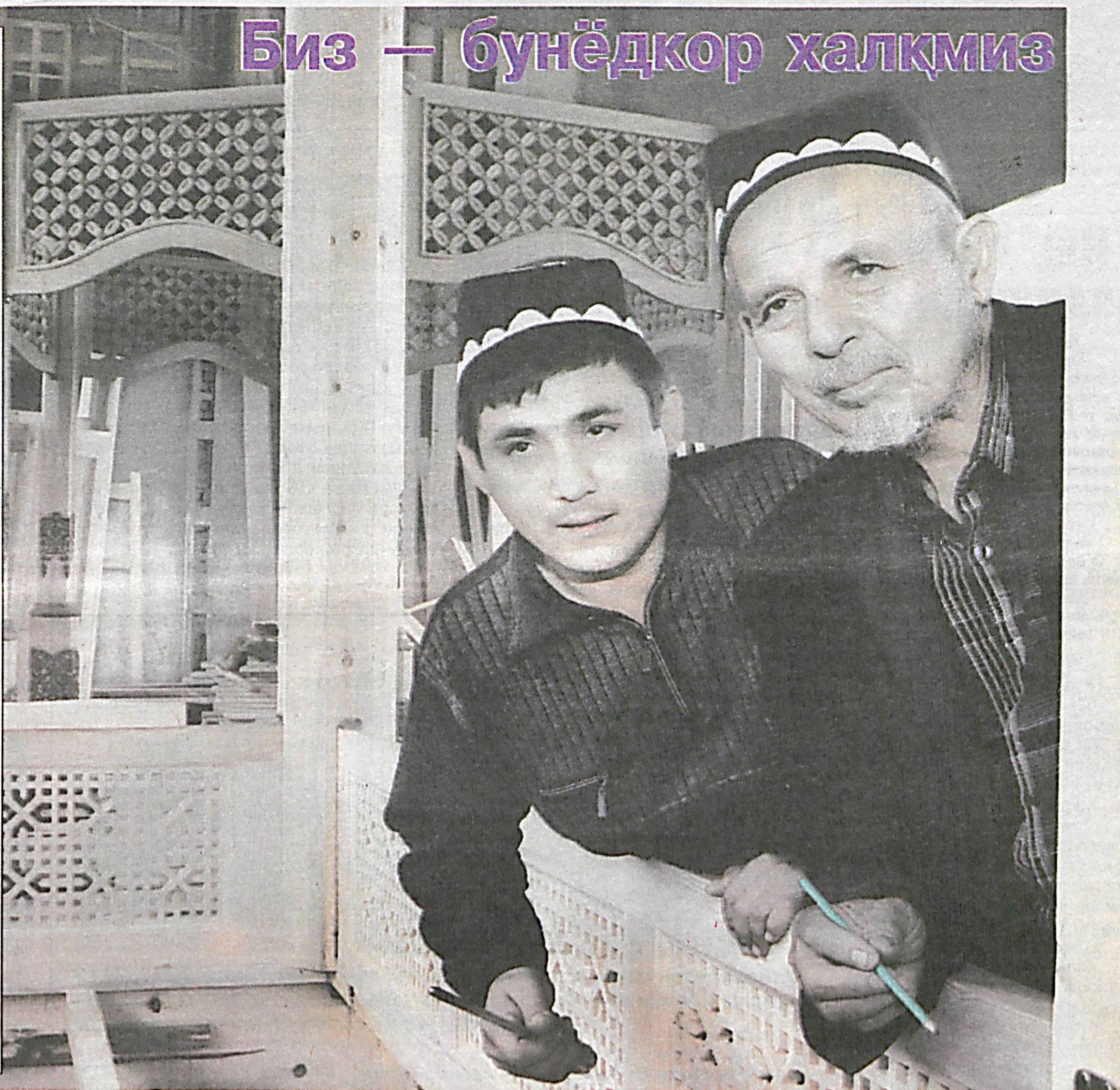
Маҳмуд ака «Ташаббус» кўриктанлови ва бошқа турли кўргазмаларда иштирок этиб, совринли ўринларни қўлга киритган. Устанинг халқ бадий хунармандчилиги ва амалий санъатини ривожлантириш борасидаги хизматлари давлатимиз раҳбари ва ҳукулатимиз томонидан юксак баҳоланиб, Президентимиз фармони билан 1999 йилда «Ўзбекистон халқ устаси» фахрий унвони, 2008 йилда «Шуҳрат» медали билан тақдирланди.

М.Жўраев Наманган вилоят хунармандлар уюшмаси бадий кенгазининг раиси, қўллаб ёшларнинг устозидир.

Жорий йилда уста шогирдлари сафини санъат йўналишида таҳсил олаётган талаба ва ўқувчи-ёшлар ҳисобига кенгайтириб, ёғоч ўймакорлиги бўйича Наманган мактабини яратиш борасида иш олиб бормоқда.

Суратда: Маҳмуд Жўраев шогирди Ахрор Муҳиддинов билан.

Ҳотам МАМАДАЛИЕВ (ЎЗА) олган сурат

Инновацион лойиҳалар — кичик бизнесни ривожлантириш йўлида

4-5-бетлар

Юртимизда иқтисодиётни изчил юксалтиришнинг муҳим омилларидан бўлган тадбиркорлик ривожига алоҳида эътибор қаратилмоқда. Яратилган шароит, қонунчилигимиздаги имтиёз ва эркинлик туфайли мамлакатимизда минглаб ташаббускор ва тадбиркор инсонлар эл-юртга наф келтириш, шу билан бирга иқтисодиётни тараққий эттириш учун жонбозлик кўрсатишмоқда. Шунинг учунми, уларга ҳавас қилиб, янги ишга қўл ураётганлар сони ҳам ортиб бораёттир.

Мазкур қўшаҳифада соҳа тараққиётига интеллектуал салоҳияти, илмий изланишлари маҳсули билан ҳисса қўшаётган иқтидорли ёшлар ва уларнинг кашфиётлари хусусида сўз боради.

Иймонлининг нони ширин

6-7-бетлар

Яна бир гап. Фуқаролик кодексининг 14-моддасига биноан агар қонун ёки шартномада зарарни камроқ миқдорда тўлаш назарда тутилмаган бўлса, ҳуқуқи бузилган шахс ўзига етказилган зарарнинг тўла қопланишини талаб қилиши мумкин.

Агар ҳуқуқи бузган шахс бунинг натижасида даромад олган бўлса, ҳуқуқи бузилган шахс бошқа зарар билан бир қаторда бой берилган фойда бундай даромаддан кам бўлмаган миқдорда тўланишини талаб қилишга ҳақли. Бедарак йўқолган деб топилган фуқаро қайтиб келган ёки унинг турар жойи аниқланган тақдирда, суд уни бедарак йўқолган деб топиш ҳақидаги қарорни бекор қилади. Суднинг қарори асосида фуқаронинг мол-мулкини бошқариш бекор қилинади.

Ерни жаннат айлағай аёл...

8-бет

Аёл — оила бекаси, миллат тарбиячиси, сиёсат арбоби, давлат хизматчиси, бир сўз билан айтганда, жамиятнинг барча бўғинларида фаол хизмат қилувчи зотдир. Тарихдан маълумки, ҳамма замонларда аёлларнинг ҳаёт давомчиси сифатидаги ўрни қадрланган, уларга юксак эҳтиром кўрсатилган. Жумладан, Шарқ мамлакатларида аёллар қадимдан сиёсий-ижтимоий, маданий ҳаётда катта рол ўйнаганлар. Шарқ аёллари кўп ҳолларда доно ва адолатли маслаҳатлари, фикр-мулоҳазалари билан салтанат ишларида фаол қатнашган. Тўмарису Бибиҳоним, Нодираю Курбонжон додхоҳ фидойилиги фикримизга далил бўла олади.

Қулайлик

Андижон туманининг «Орол» маҳалла фуқаролар йиғинида янги чойхона мажмуаси ишга туширилди. Унинг таркибида сауна, ҳаммом ва савдо дўконлари бор. Мажмуани тадбиркор Отабек Йўлдошев бунёд этди. У банк кредити ҳисобидан эски ҳаммомни сотиб олиб, қайта таъмирлатди ва 12 та янги иш ўрни яратди.

— Мажмуанинг ишга туширилиши барчани мамнун этди, — дейди фуқаро М.Исмоилов. — Қишлоғимизда икки мингдан зиёд хонадон бор. Шунча аҳоли мажмуа хизматидан фойдаланадиган бўлди.

Тадбиркор Отабек Йўлдошев Дилшод Ғоипов билан ҳамкорликда фаолиятни янада кенгайтиришни ният қилган.

— Бу йил автомобилларга техник хизмат кўрсатиш ва автоювиш шохобчалари ҳамда сартарошхона курамыз, — дейди тадбиркор Д.Ғоипов.

Абдулхай ЮНУСОВ,

«Ishonch» мухбири.

Абдуносир ҚўЧҚОРОВ олган сурат

«Ishonch»га жавоб берадилар

Иш ҳақи ундирилади

Тахририятимизга Мирзачўл агро-иқтисодиёт касб-хунар коллежи ўқитувчилари ходимларнинг катта миқдордаги иш ҳақи банк томонидан берилмаётганлиги ҳақида хат йўллашган эди. Мазкур шикоят Ўзбекистон Республикаси Марказий банкига юборилгач, банк раисининг биринчи ўринбосари У.Мустафоев номидан хат олдик. Унга «Агробанк» ОАТБ Жиззах вилоят бошқармаси бошлиғи Ф.Бозоровнинг шикоятда қайд этилган ҳолатлар юзасидан амалга оширилган ишлар тўғрисида қуйидаги мазмунда тақдим этган маълумоти илова қилинган:

«2010 йил ноябр ойининг 18 кунда Жиноят ишлари бўйича Зафаробод туман судининг очиқ суд мажлисида Ўзбекистон Республикаси ЖКнинг бир неча моддалари билан судланувчилар А.Жулиев, Х.Усаров мансаб мавқеини суистеъмол қилиб, «Агробанк» ОАТБ Мирзачўл филиали хазинасига бюджет ташкилотлари ишчи-хизматчиларининг иш ҳақлари учун келиб тушган нақд пулларни ўзлаштириш ва растарата қилиш йўли билан талон-тарож қилганлиги ва бошқа турдаги жиноятларни содир этганлиги боис, суд ҳукми билан уларга тегишли қамок жазолари тайинланиб, Мирзачўл агро-иқтисодиёт коллежи фойдасига 20.039.685 сўм пул маблағи судланувчилардан солидар тартибда ундирилиши кўрсатилган».

Билимдонлар синов

Зомин туман таълим ва фан ходимлари бирлашган касаба уюшма кўмитаси халқ таълими бўлими билан ҳамкорликда Халқаро хотин-қизлар байрами муносабати билан «Бошланғич таълим билимдонлари» деб номланган тадбир ўтказди.

— Бугун тармоқда жами 1753 нафар хотин-қиз меҳнат қилаёпти, — дейди туман бирлашган касаба уюшма кўмитаси раиси Эргаш Алланазаров. — Мактабла-

римизнинг бошланғич таълим тизимида фаолият кўрсатаётган тўрт юздан зиёд устозлар меҳнати таҳсинга лойиқ. Мақсадимиз — бошланғич таълимга яна бир қарра эътибор қаратиб, ўқитувчиларнинг касбий маҳоратини оширишдан иборат.

50-мактабдан Гулзода Абдураимова, 65-мактабдан Насиба Норкулова, 25-мактабдан Бувсалима Бегалиева каби билимдон ва ташаббускор ўқитувчилар ғолиблик шохсупасига кўтарилишди.

Ғолибларга ХТБ ҳамда таълим ва фан ходимлари бирлашган касаба уюшма кўмитасининг қимматбаҳо эсдалик совғалари ҳамда Фахрий ёрликлар топширилди.

Абдуманно АЗИМОВ,
«Ishonch» мухбири

«Ўзбекистон» нашриёт матбаа ишлаб чиқариш уйида 2011-2013 йилларга мўлжалланган жамоа шартномасининг қабул қилинишига бағишланган конференция бўлиб ўтди.

Йиғилишда иш берувчилар ва касаба уюшма ташкилотининг вакиллари ҳамда аъзолари сўзга чиқиб, мазкур ҳужжатнинг аҳамияти, унинг ижросини назорат этиб бориш ва йил моҳиятидан келиб чиққан ҳолда унга киритилган қўшимчалар тўғрисида ўз фикр-мулоҳазаларини билдиришди.

Суратларда: конференция жараёнидан лавҳалар.

Давлат солиқ кўмитасида «Кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик йили» Давлат дастури мазмун-моҳияти ва жорий йилда кўзда тутилган солиқ соҳасидаги ўзгаришларга бағишланган «Кичик бизнеснинг бунёдкор кучи» мавзuida республика ҳамда хорижий ОАВ вакиллари учун матбуот анжумани ўтказилди.

Қайд этиш жоизки, тадбиркорликни, биринчи навбатда, кичик бизнесни ривожлантириш масалалари мамлакатимизда доим устувор вазифа бўлиб келмоқда. Сўнгги беш йил давомида тизимли равишда солиқ сиёсатини эркинлаштириш, солиқ юкини камайтириш ҳамда солиққа тортиш тартипларини соддалаштиришга қаратилган ислохотлар ўтказилмоқда.

Кичик бизнеснинг бунёдкор кучи

Хусусан, ягона солиқ тўлови ставкаси 13 фоиздан 6 фоизгача пасайтирилди. Ўтган йилда 2005 йилга нисбатан 7,6 баробар кўп миқдорда имтиёзлар қўлланилди. Ишлаб чиқариш ҳажмларининг ўсиши ва шунга мувофиқ солиққа тортиладиган базани кенгайтириш натижасида 1029,3 млрд. сўм ёки 3,9 баробар кўп миқдорда солиқлар ундирилди.

«Кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик йили» Давлат дастури уч йўналишга, яъни меъёрий базани янада такомиллаштириш, давлат органларининг корхоналар ҳўжалик фаолиятига ноқонуний аралашувининг олдини олиш учун шароит яратиш ва солиқ текширувлари сонини янада қисқартириш, интерактив хизматлар тақдим этиш соҳасини кенгайтириш ҳамда ҳўжалик юритувчи субъектларнинг солиқ ҳуқуқлари, мажбуриятларини амалга ошириш соҳасида давлат хизматларини кўрсатишнинг қўзғатувчи технологияларига босқичма-босқич ўтиш тадбирларини амалга оширишга қаратилган бўлиб, шундан келиб чиққан ҳолда Давлат солиқ кўмитаси томонидан аниқ тадбирлар белгилаб олинди, фаолият кўрсатилмоқда.

Шунингдек, матбуот анжуманида кўрилган чоралар макроиқтисодий даражада мамлакатимиз иқтисодиётида кичик бизнеснинг ролини ошириш учун имкон бериб, 2005 йилга нисбатан кичик бизнес субъектлари сони 145 минггага ўсиб, 454 минггача ташкил этганлиги, ялпи ички маҳсулот улushi 38 фоиздан 52,5 фоизгача ўсиб, 2010 йилнинг ўзида 480 мингга янги иш ўринлари ташкил этилганлиги таъкидлаб ўтилди.

Тадбир сўнггида журналистларни қизиқтирган саволларга мутахассислар жавоб беришди.

Салим АБДУРАХМОНОВ,
«Ishonch» мухбири

Ҳаракат ва интилишга рағбат

ЎЗКУФК ўқув марказида Ўзбекистон Республикаси Президенти соврини учун «Ташаббус — 2011» кўрик-танловининг Мирзо Улуғбек тумани босқичи бўлиб ўтди.

Туман ҳокимлиги ва Ахборот маслаҳат маркази томонидан ўтказилган мазкур танловда ўтган йил якунларига кўра юқори кўрсаткичларга эришган ва тадбиркорликни ривожлантиришга улкан ҳисса қўшган тадбиркор ҳамда хунармандлар иштирок этди. Унда тадбиркорлар томонидан ишлаб чиқарилган турли буюмлар, миллий хунармандчилик намуналари, бежирим кийим-кечаклар, тиббий ва гигиеник воситалар ҳамда бошқа маҳсулотлар намойиш этилди.

Қатнашчилар орасидан «Йилнинг энг яхши тадбиркори», «Йилнинг энг яхши хунарманди», «Йилнинг энг яхши хунарманд аёли», «Йилнинг энг яхши тадбиркор аёли», «Хунармандчилик миллий анъанасини сақлагани учун» сингари номинациялар бўйича ғолиблар аниқланди.

Комила БОЙМУРОВА,
«Ishonch» мухбири

Икром ХАСАНОВ олган сурат

Мустақиллик шарофати билан халқимизнинг эркин ва фаровон ҳаёт кечиришини таъминлаш, нефть маҳсулотлари ва газга бўлган эҳтиёжини янада тўлароқ қондириш йўлида амалга оширилаётган ишлар кўлами тобора кенгайиб бормоқда. Бунда «Ўзбекгеофизика» очик акциядорлик жамиятининг ҳам муносиб улуши бор.

Қибрай туманида жойлашган «Ўзбекгеофизика» очик акциядорлик жамияти «Ўзбекнефтегаз» миллий холдинг ҳамда «Ўзгеобургу-нефтегаз» компаниялари тасарруфида бўлиб, «Устюрт», «Бухоро», «Яккабоғ», «Фарғона» геофизика экспедициялари ҳамда «Амиробод кон-геофизика экспедицияси» сингари бешта филиалдан ташкил топган. Геология услубий ишлаб чиқариш, захираларни ҳисоблаш тажриба-услубий мажмуаси, қидирув экспедицияси, Эркин кон-геофизика, рақамли техника ва услубий ўқув маркази каби бевосита бўйсунувчи бўлимлар мавжуд.

Шу ўринда мазкур бўлимлар фаолияти ҳақида қисқача тўхталиб ўтсак. Уларнинг вазифаси барча геофизика ахборотларини қайта ишлаб, олинган натижаларни тезкор таҳлил қилиш, жиҳозларнинг ишлашини назорат қилиш, маълумотларни қайта ишлаш, қудуқларда ўтказилган тадқиқотлар мониторингига асосланган ҳолда тезкор хулоса бериш, конларнинг захираларини ҳисоблаб, маълумотларни умумлаштиришдан иборат. Қудуқларда сейсмик ва кон-геофизикаси тадқиқотларини ўтказувчи жиҳозларни мукамаллаштириш, тайёрлайди ва ишлаб чиқаришга жорий этади. Бундан ташқари, чуқур қудуқларда геофизик тадқиқотлар ўтказиш. Рақамли станцияларни таъмирлаш, янги техникани ўрганиш жараёнида ходимларнинг малакасини ошириш юзасидан ўқув машғулотлари ташкил этади.

Ҳар бир ишнинг натижаси салохиятли, ўз касбининг устаси бўлган малакали кадрларга боғлиқ. Айни пайтда жамоада беш мингга яқин муҳандис, техник ва ишчилар меҳнат қилмоқда. Уларнинг 820 нафари олий маълумотли бўлиб, икки нафари фан доктори, ўн тўрт нафари эса фан номзодидир. Олиб борилаётган илмий тадқиқотлар замонавий фан-техника ютуқлари ишлаб чиқаришга кенг жорий қилинмоқда.

Ўтган йили жамоага 20 нафар олий маълумотли ёш мутахассис қўшилди. Уларнинг ҳар бирига тажрибали, ишнинг кўзини биладиган мутахассислар бириктирилган бўлиб, касбнинг сир-синаотларини тезроқ ўзлаштириб олишга ёрдам бермоқда. Малака ошириш курсларида 200 нафар ходимнинг иш тажрибаларини бойитгани ҳам ишлаб чиқариш самарадорлигини оширишда қўл келмоқда.

Мустақиллик йилларида Бухоро-Хива ҳудудида 50 та, жанубий-ғарбий Ҳисор ҳудудида 9 та, Фарғона ҳудудида 2 та, Устюрт ҳудудида 10 та ва Сурхондарё ҳудудида битта нефть ва газ конлари очилгани, албатта, тинимсиз изланишлар натижасидир.

Нефть-газли ҳудудларнинг чуқур геологик тузилишини мукамал ўрганиш, соҳага оид истиқболли тузилмаларни қидириш, аниқлаш ва бургулаш учун тайёрлаш, қудуқларда махсус геофизика тадқиқотлари ўтказиш осонликча бўладиган иш эмас. Бунинг учун, авваламбор, касбга меҳр талаб этилади.

Муассаса тарихи ҳақида икки оғиз сўз. У дастлаб 1950 йилда Жиззах шаҳрида 8-геофизика экспедицияси сифатида ташкил топган. 1956 йилда ушбу экспедиция базасида Ўрта Осиё геофизика трести Қибрай туманида ташкил

қилинади. Орадан бир йил ўтгач, Ўзбекистон геофизика трести деб номланди. 1974 йилда Дала ва кон геофизика ташкилоти, 1979 йилда эса ушбу ташкилот базасида «Ўзбекгеофизика» геология ишлаб чиқариш бирлашмаси ташкил қилинди. 1994 йилдан бирлашма «Ўзбекгеофизика» давлат геология корхонаси деб юритила бошланди. 1998 йилда «Ўзбекгеофизика» ДГК тугатилиб, «Комплекс тематик экспедиция» очик акциядорлик жамияти тузилди. 2001 йилда очик акциядорлик бирлашмасига, 2006 йилга келиб эса очик акциядорлик жамиятига айлантирилди.

«ЎЗБЕКГЕОФИЗИКА»: тараққиёт жараёнида

Шу ўринда ўтган асрнинг 70-йилларида мамлакатимизда геофизика соҳасида кескин ўзгаришлар рўй берганини таъкидлаб ўтиш лозим. Умумий чуқурлик нуқтаси усули амалиётга татбиқ қилиниб, геофизика ахборотларини ЭХМда қайта ишлаш бошланди ҳамда катта ҳисоблаш марказлари тузилди. Натижада, геофизиканинг аниқлиги ва самарадорлиги юқори даражага кўтарилди.

2000 йилларга келиб геофизика соҳасида тамомила янги босқич бошланди. Ҳажмий дастурланган жиҳозлар мажмуаси ишлаб чиқаришга кенг жорий этилди. Дала ва кон геофизика маълумотларини қайта ишлаш марказлари замонавий техника ва компютерлар билан таъминланди.

Охириги йилларда мамлакатимизда нефть-газ маҳсулотлари захираларининг кўпайиши қувонарли ҳолдир. Соҳага давлат миқёсидаги эътибор ортганидан-ортиб, хорижий инвестицияларни жалб қилиш ва ҳимоялаш чора-тадбирлари кучайди. Пухта ўйланган давлат сиёсати натижасида мазкур соҳа хорижий нефть-газ компанияларининг диққат-эътиборини тортиб, эндиликда улар Ўзбекистондаги турли лойиҳаларга инвестиция қиритмоқдалар.

Халқаро иқтисодиётда табиий газ ва нефтьга бўлган эҳтиёжнинг ортиб бориши XXI аср бошидаги асосий муаммолардан бири сифатида баҳоланмоқда. Таҳлилчиларнинг башоратларига қараганда, яқин 15-20 йил ичида халқаро миқёсда нефтьни истифода этиш йилига камида 2-2,5 млн. баррелга ўсиб боради. Агар 2002 йилда халқаро талаб кунига 78 млн. баррелни ташкил қилган бўлса, 2015 йилга келиб, бу кўрсаткич 103 млн. баррелга, 2025 йилда эса 119 млн. баррелга етиб бориши мумкин.

Табиий газга бўлган талаб ҳам мана шундай юқори суръатларда ўсиб, жаҳондаги йирик давлатларнинг экологик вазиятини яхшилаш муаммоларидан ташвишдалигини ҳисобга олсак, унинг аҳамияти ҳам ошиб боради. Табиий газга бўлган талаб 2025 йилгача йилига 2,5 фоизга ўсиб бориши башорат қилинмоқда. 2025 йилда газ истеъмол қилиш бугунги 3 трлн. м³ дан 5,2 трлн.га ўсиши ва бу глобал энергия истеъмолининг 28 фоизини

ташкил этиши кутилмоқда.

Бугун хорижий ҳамкорлар билан йўлга қўйилган илмий-техникавий алоқалар янада мустаҳкамланмоқда. Мисол тариқасида, Россиянинг ЛУКОЙЛ, «Петро Альянс сервис компани лимитед», «Саратовнефтегеофизика», «ТНГ-Групп», Эроннинг «Oil exploration operation company», Чехиянинг «ERTELL corporetion s.r.o.», АҚШнинг «Бейкер Хьюз», Канаданинг «Феникс», Хитойнинг «China Petroleum EXPLORATION & DEVELOP CORP» сингари қатор ташкилотларни санаб ўтиш мумкин.

Шундай залворли вазифани зиммасига олган тизим фидойиларини ижтимоий муҳофаза қилиш қандай йўлга қўйилган? Айтиш мумкинки, «Ўзбекгеофизика» очик акциядорлик жамияти бирлашган касаба уюшма кўмитаси тармоқ

устама ҳақ тўлаш жорий этилган бўлиб, ўтган йил давомида мазкур мақсад учун 645 миллион сўмдан зиёд маблағ сарфланди. Ҳар бир ишчи-хизматчининг ўртача иш ҳақи 640 минг сўмни ташкил этиб, иқтисодий имкониятлари кенгайтирилди. Бу 2009 йилга нисбатан 7 фоизга кўпдир. Шунингдек, оғир табиий шароитларда ишловчиларга ҳам 80 миллион сўмдан зиёд қўшимча ҳақ тўланди.

Кези келганда, ишчи-хизматчиларнинг дам олишлариға қулайлик яратиш мақсадида қўшимча таътил бериш йўлга қўйилганлигини таъкидлаш лозим. Инсон саломатлиги учун зарарли иш шароитида ишлаётганларга 12 кунлик қўшимча таътил жорий этилгани киши саломатлиги ҳар нарсадан устун эканлигининг тасдиғи ҳамдир.

Ишчи-хизматчиларга моддий ёрдам кўрсатиш йил давомида амалга ошириб келинди. Меҳнат фахрийлари ва мамлакатимиз геология хизматида 10 йил ва ундан кўпроқ ишлаганларга 342 миллион сўм маблағ тарқатилди. Болалар ёзги соғломлаштириш оромгоҳларига йўлланмалар харид этиш ва ижтимоий муҳофазага муҳтож oilларнинг фарзандларига ўқув қуроллари сотиб олиш учун 344 миллион сўм йўналтирилди.

— Маъмурият билан ҳамкорликда меҳнат муҳофазасига ҳам алоҳида эътибор қаратиб келмоқдамиз, — дейди «Ўзбекгеофизика» очик акциядорлик жамияти бирлашган касаба уюшма кўмитаси раиси Ботир Камолов. — Барча иш жойлари талаб даражасига жавоб бериш учун муттасил равишда назорат ўрнатилган. Касб касаллигининг олдини олиш мақсадида ўтган йилнинг май-июн ойларида 2900 нафар ишчи-хизматчимиз тиббий кўрикдан ўтказилди. Кейинги ўн йил давомида бахтсиз ҳодисаларнинг содир бўлмагани бундай саъй-ҳаракатлар ижобий натижани бераётганини кўрсатади. Зеро, ишлаб чиқаришдаги ҳар қандай кўнгилсиз ҳолатларнинг олдини олиш кундалиқ вазифамиздир.

Меҳнаткашларнинг маънавиятини юксалтириш, улар ўртасида оммавий спортни кенг тартибда этиш юзасидан ҳам бир қатор тадбирлар ўтказилди. Ходимларни спортга ошно этиш учун касаба уюшма ташкилоти томонидан спорт жиҳозлари ва формаси харид этилди. Шунингдек, Наврўз, Хотира ва Қадрлаш, Мустақиллик ва Конституциямиз қабул қилинган кунлар ва бошқа байрамларга бағишлаб шахмат-шашка, стол тенниси турлари бўйича биринчиликлар ўтказилди. Фолиблар қимматбаҳо совғалар билан тақдирланишди.

Жамоада футбол бўйича ўртоқлик учрашувлари ўтказиш яхши анъанага айланган. Жисмоний тарбия ва спортни кенг оммалаштириш мақсадида турли спартакиадалар мунтазам ўтказиб келинади. Митрафанов номидаги сузиш ҳавзасига 297 минг сўмлик чипталар ишчи-хизматчиларимизга бепул тарқатилди.

Кўплаб тармоқ ишчилари «Чимён», «Сокол», «Чорвоқ» дам олиш масканларида ҳордиқ чиқаришди. Оммавий равишда театр, цирк, байрам концертларига ташриф буюришни яхши одатга айлантиришган. Касаба уюшмамиз бу борадаги хайрли ишларни изчил давом эттириш учун тинимсиз изланмоқда.

Шерзод АБДУСАМADOV,
«Ishonch» мухбири

меҳнаткашларини ҳар томонлама ижтимоий-иқтисодий ва ҳуқуқий жиҳатдан ҳимоялаш, спорт ва соғломлаштириш, ишчи-хизматчиларнинг маънавиятини юксалтириш бўйича бир қатор ижобий ишларни амалга ошириб келаётимиз. Бу, албатта, ишлаб чиқариш самарадорлигига ижобий таъсир этмоқда. Ўтган йили «Ўзбекнефтегаз» миллий холдинг компанияси ишчи-хизматчилари саъй-ҳаракатлари билан учта — Жайхун, Саватли ва Намозбой газ-конденсатли конлар очилди (Бухоро-Хива ҳудудида). Шунингдек, Сағиртау, Очил ҳамда Зилол деб номланган жойларда янги газ конлари очилиши кутилмоқда.

Ўтган йили умумий ҳисобда 91,5 миллиард сўмлик геология-қидирув ишлари амалга оширилган бўлса, шундан 23,4 миллиард сўми хорижий компаниялар улушига тўғри келади.

Албатта, бу рисоладагидай иш ўрни яратиш ва ходимларнинг мазмуни дам олишларини ташкил этишда шунга яраша ёндашувни ҳам тақозо этади.

Маъмурият ва касаба уюшма кўмитасининг мажбуриятига асосан иш берувчи ишлаб чиқаришнинг ҳар томонлама юксалтириш, иш жойларини замонавий жиҳозлар билан таъминлаш, илғор тажрибаларни ҳаётга татбиқ этиш борасида барча имкониятларни ишга солиши белгилаб қўйилган бўлиб, бунга оғишмай амал қилинмоқда. Айнан шунга кўра, касаба уюшма кўмитаси ўтган йил давомида ишчи-хизматчиларга хавфсиз иш шароити яратиш, уларнинг ижтимоий-иқтисодий муаммоларини бартараф этиш, бўш вақтларини сермазмун ўтказишга бағишланган бирлашган кўмитанинг 11 та мажлисини ўтказди. Шундан олтитасида иш берувчилар вакилларининг иштироки таъминланди.

Жамоада «Ички меҳнат тартиб-интизомига риоя қилиниши» устидан қатъий назорат ўрнатиб, меҳнат интизоми ва жамоат тартибини бузганларга Меҳнат кодексининг тегишли бандларига биноан чоралар кўриш белгилаб қўйилгани эса, бу қоидалар авваламбор, ходимлар манфаатига хизмат қилмоқда.

Юксак малакали мутахассисларни рағбатлантириш мақсадида

Юртимизда иқтисодиётни изчил юксалтиришнинг муҳим омилларидан бўлган тадбиркорлик ривожига алоҳида эътибор қаратилмоқда. Яратилаётган шароит, қонунчилигимиздаги имтиёз ва эркинлик туфайли мамлакатимизда минглаб ташаббускор ва тадбиркор инсонлар эл-юртга наф келтириш, шу билан бирга иқтисодиётни тараққий эттириш учун жонбозлик кўрсатишмоқда. Шунинг учун, уларга ҳавас қилиб, янги ишга қўл ураётганлар сони ҳам ортиб бораётир. Мазкур қўшаҳида соҳа тараққиётига интеллектуал салоҳияти, илмий изланишлари маҳсули билан ҳисса қўшаётган иқтидорли ёшлар ва уларнинг кашфиётлари хусусида сўз боради.

Инновацион лойиҳалар

Томчисига ҳаёт бор!

Мамлакатимизда ишлаб чиқариш жадал ривожланмоқда. Албатта, янги саноат корхоналарининг тоза ичимлик сувига бўлган талаби жуда юқори. Хусусан, 1 тонна ипак тайёрлаш учун 1200 м³, 1 тонна капрон тола ишлаб чиқариш учун 2500 м³ сув ишлатилиши сўзимизнинг исботи бўла олади. Бундай мисолларни кўплаб келтириш мумкин.

Ўзбекистонда сув захираларининг озлиги, истеъмол қилинадиган обихаётнинг 70-80 фоизи трансгегаравий эканлигини ҳисобга оладиган бўлсак, бу борадаги жиддий изланишлар сабабини яхшироқ англаб етамиз. Сувни ҳар қанча тежасак ҳам кам. Бироқ мамлакатимизда қишлоқ хўжалиги соҳасида ишлатиладиган сувнинг 70 фоиз-

дан кўпроғи қайтмас тарзда истеъмол қилинади. Ваҳоланки, саноат, қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини қайта ишлаш корхоналаридан чиқаётган оқава сувлар таркибиде азот, фосфор, калий ва бошқа ўсимликлар учун жуда фойдали моддалар мавжуд.

Ўсимликлар азотни аммоний катиони, азот аниони ёки азот кислота шаклида ўзлаштиради. Ўсимлик таркибиде азот етарли бўлмаса, фотосинтез жараёни сустлашади, Азот меъёридан ошса, ўсимлик тез ўсади, лекин кам ҳосил бериши мумкин.

Тирик ҳужайрада модда алмашилиши ва полисахаридлар ҳосиласи фосфор кислотаси иштирокида содир бўлади. Ўсимликка етарли миқдорда фосфор берилса, гўза уруғида ёғнинг миқдори кўпаяди. Ўсимлиكنинг танасидаги озуқа моддалари ҳарака-

тини эса калий яхшилайди.

Демак, саноат, қишлоқ хўжалик маҳсулотларини қайта ишлайдиган корхоналар, туман ва шаҳарлардан чиқаётган оқава сувлардан қайта фойдаланилса, қишлоқ хўжалигида ўта муҳим аҳамиятга эга бўлган моддаларга эҳтиёж маълум даражада таъминланиши мумкин.

Ундан ташқари, оқава сувларни қишлоқ хўжалиги соҳасида ишлатиш юқори ҳосил олиш билан бирга, обихаётни тежаш имконини ҳам беради. Оқава сувлар Ўзбекистонда 2400 м³ ни ташкил этишини инобатга олсак, ундан фойдаланиш сув танқислиги шароитида иқтисодий самарадор ечимдир.

Б.СОИПОВА,
Тошкент Ирригация ва мелиорация институти талабаси

Ҳамкорлик

Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси, Таълим ва фан ходимлари касаба уюшмаси Марказий кенгаши ҳамда ЎзФА Ёш олимлар кенгаши ҳамкорлигида «Илм-фан ютуқлари ва инновацион технологияларга асосланган кичик бизнесни ривожлантириш муаммолари ёш олимлар нигоҳида» деб номланган илмий-амалий анжуман ўтказилди. Унда Олий мажлис Қонунчилик палатаси ва Сенати вакиллари, Савдо-саноат палатаси мутасаддилари, Таълим ва фан ходимлари касаба уюшмаси Марказий кенгаши масъул ходимлари, олий ўқув юр்தларининг профессор-ўқитувчилари, ёш олимлар ва тадбиркорлар иштирок этишди.

Анжуман ишини бошлар экан, Ёш олимлар кенгаши раиси Сайидилло Ғуломов мамлакатимизда олиб борилаётган ислохотлар, тадбиркорлар ва олимлар ҳамкорлигида илгари сурилаётган инновацион лойиҳалар ва уларнинг келажаги ҳақида мулоҳаза билдирди. Хусусан, фан ва бизнес соҳаларининг интеграциясини жадаллаштиришда Президентимизнинг «Инновацион лойиҳалар ва технологияларни ишлаб чиқаришга татбиқ этишни рағбатлантириш борасидаги қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги қарори дастурамал бўлаётганини таъкидлади.

Маълумки, қарор ижроси жараёнида анъанавий «Инновацион гоялар, технологиялар ва лойиҳалар ярмаркаси», олимларнинг илмий изланишларини қўллаб-қувватлашга мўлжалланган грантлар таъсис этилди. Яратилган қулай шароит, олимларимизни ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш, гояларни амалиётга жорий этишнинг ўзига хос тизими самара бермоқда. Олий ўқув юр்தларини тамомлаётган талабалар ўртасида илм йўлини танлаётган, магистрлик, аспирантлик ишини ёқлаёт-

ганлар йилдан-йилга ортапти. Ёш олимларимиз Ўрта Осиё шароитида кичик корхоналарда муқобил энергия манбалари, жумладан, биогаз, қуёш батареялари ва шамол қувватидан фойдаланиш борасида изланиб, қатор ютуқларга эришмоқда. Тадбир иштирокчилари ёш олимларни қўллаб-қувватлаш, рағбатлантириб боришда нодавлат нотижорат ташкилотлари, жумладан, касаба уюшмалари ҳамда «Камолот» ЁИХнинг саъй-ҳаракатларини алоҳида таъкидлаб ўтишди.

Анжуман иштирокчилари физика-математика ва техника, кимё, биология ва тиббиёт, ижтимоий-гуманитар фанлар йўналишидаги кашфиётлари ва уларни амалиётга татбиқ этиш ҳақида 400 дан ортиқ маърузалар тақдим этишди. Тадбир сўнггида ёш тадқиқотчи ва олимлар ўртасида ўтказилган танлов якунига кўра, «Энг яхши илмий мақола», «Энг яхши инновацион гоя», «Энг яхши илмий раҳбар» сингари номинацияларида ғолиблар аниқланиб, муносиб тақдирланишди.

Ўз мухбиримиз

Муаммони енгиш муваффақиятга етаклайди

Саноатлашув жараёнини чуқурлаштиришда кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликнинг ўрни ва роли, айниқса, аҳамиятлидир. Чунки айнан мана шу субъектлар томонидан саноатда модернизация ва инновация жараёнлари самарали амалга оширилади.

Иқтисодиётнинг модернизациялашув шароитида кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик иқтисодиётнинг барча тармоқларига кенг кириб бормоқда. Айниқса, қишлоқ хўжалиги, хизмат кўрсатиш ва чакана савдода уларнинг улуши жуда юқори, бироқ саноат ишлаб чиқаришидаги улуши бошқа тармоқларга нисбатан жуда паст тенденцияни намоён қилмоқда. Чунки саноатда асосий ишлаб чиқарувчилар йирик бизнес субъектларидир, уларнинг салмоқли қисми давлат буюртмаси асосида фаолият олиб боради. Йирик ишлаб чиқарувчилар ҳам айнан оғир саноатда, яъни ёқилғи-энергетика, металлургия, машинасозлик ва бошқа соҳаларда мужассамлашган.

Статистик маълумотларга кўра, 2009 йилда саноатда ишлаб чиқарилган кичик тадбиркорлик маҳсулоти ҳажми 4739,4 млрд. сўмни, ўсиш суръати 121,5 фоизни ташкил қилди. Саноатнинг умумий ҳажмида кичик тадбиркорлик салмоғи 2008 йилга нисбатан 13,9 фоизга ортди ва 2009 йилда 16,9 фоиз, 2010 йилда эса, 17,1 фоизга өтди. Саноатда кичик ишлаб чиқариш корхоналарининг ҳиссаси ортиб, уларнинг ишлаб чиқариш ҳажмидаги улуши 10,2 фоизни ташкил қилди. Бу кичик саноат корхоналари учун ягона солиқ тўлови 8 фоиздан 7 фоиз-

гача туширилганлиги ва яқка тадбиркорлар учун қатъий белгиланган солиқ миқдори ўрта ҳисобда 1,3 баробар камайтирилганлиги билан боғлиқ.

Ҳозирги кунда кичик тадбиркорликни саноатдаги 17,1 фоиз улуши юқори кўрсаткич эмас, бу борада бир қатор жиддий муаммолар мавжуд.

Биринчидан, асосий омиллардан бири бу бозорга кириб бориш ва бозордаги рақобат муҳити, яъни, маҳал-

лаб чиқарувчиларга кўмакчи, уларнинг асосий таянчи бўлиши керак.

Тўртинчидан, саноат ишлаб чиқаришини модернизация қилиш, техник ва технологик қайта жиҳозлаш, саноатнинг етакчи тармоқларини жадал янгилаш жараёнларига кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик субъектларини самарали жалб қилиш.

Бешинчидан, саноатда замонавий техника ва технологиялар улушининг паст-

лиги ва модернизациялашнинг зарурияти. Технология саноат корхоналарида амалга оширилаётган инновацион жараёнларнинг якуний натижаси ҳисобланади. Саноат корхоналарида

лий бозорлардаги миллий ишлаб чиқарувчилар ўртасида носоғлом — «атайин уюштирилган» рақобатнинг мавжудлиги. Ҳар бир ишлаб чиқарувчи ўз маҳсулоти бўйича монополь рақобатга эга.

Иккинчидан, замонавий талабларга жавоб берувчи саноат инфратузилмасининг мавжуд эмаслиги. Замонавий саноат инфратузилмаси объектларига саноат ишлаб чиқарувчилар учун қулай имкониятларига эга майдонлар, саноат парклари, кластерлар, технопаркларни киритиш мумкин.

Учинчидан, кичик ва йирик саноат корхоналари ўртасида кооперация ва интеграция алоқаларини кучайтириш, бу жараёнга хусусий бизнес субъектларини тобора кенг жалб қилиш. Улар йирик иш-

ги инновацион фаолият жараёнларни амалиётга жорий қилишни ўз ичига олади. Натижада янги технология, техника, материаллар кўринишидаги саноат инновациялари яратилади.

Булардан фойдаланиш корхоналарда меҳнат унумдорлигининг оширилишига, умуман, саноатда кескин равишдаги иқтисодий ўсиш юз беришига туртки бўлади. Саноат инновацияларининг оммавий равишда тўпланиши ишлаб чиқариш кучларининг ривожланишига, илмий-техник салоҳиятнинг ошишига олиб келади.

Н.ИМОМОВА,
Тошкент давлат Шарқшунослик институти тадқиқотчиси

КИЧИК БИЗНЕСНИ

РИВОЖЛАНТИРИШ

ЙЎЛИДА

...Юқори технологияларни талаб этадиган замонавий ишлаб чиқариш тармоқларини ташкил этишда, инновацион ва нанотехнологиялар, фармакология ва фармацевтика, ахборот-коммуникация тизими, биотехнология, муқобил энергетика турларидан фойдаланиш соҳасида, мухтасар айтганда, илғор илм-фан ютуқларига асосланган кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни ривожлантиришга кенг йўл очиб беришимиз зарур.

Ислом КАРИМОВ

Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси тасарруфидаги илмий тадқиқот институтлари ва муассасаларида 96 нафар академик, 261 нафар профессор, 448 нафар фан доктори, 2000 дан ортиқ илмий ходим, фан номзоди ва аспирантлар фаолият олиб бормоқда. Уларнинг ижтимоий-иқтисодий, ҳуқуқий ҳимояси ЎзФА Бирлашган касаба уюшмалари кўмитаси томонидан амалга оширилади. Соҳа ходимларини рағбатлантириш касаба уюшмасининг асосий вазифаларидан биридир. 2010-2011 йиллар мобайнида кўмита томонидан бу борада қатор хайрли ишлар амалга оширилди.

ҲАМИША МАДАДКОР

Жумладан, ёш олимларимизни қўллаб-қувватлаш мақсадида таълим ва фан ходимлари касаба уюшмаси Марказий кенгаши томонидан ҳар йили 2 нафар аспирантимизга икки йилга мўлжалланган махсус устама стипендия тўлаб берилмоқда. Аспирантлар турар-жойига 2 та компьютер жамланмаси ва 2 та газ плитаси совға қилинди. Жамоа келишувига асосан, вилоятдан келиб, аспирантлар уйда истиқомат қилаётганлар тўловлардан озод қилиниши, уларнинг турар-жой харажатлари илмий тадқиқот муассасалари томонидан қопланиши йўлга қўйилди.

Ҳар йили Мустақиллик байрами арафасида спортнинг 6 тури бўйича «Акаде-

миада» спорт мусобақалари ташкил қилинса, икки йилда бир марта «Академикросс» мусобақаси ўтказиш анъанага айланиб қолган.

Тошкент шаҳар касаба уюшмалари ташкилотлари бирлашмаси кенгаши томонидан олимларимиз фарзандлари учун «Билдир-сой», «Автомобилчи», «Нурафшон», «Машъал», «Гулбахор», «Алоқачи» соғломлаштириш оромгоҳларига

йўлланмалар олиб берилди. Ўтган йили Бирлашган касаба уюшмаси кўмитаси Тарих институти билан «Ўзбекистон тарихининг долзарб масалалари ёш олимлар тадқиқотларида: асосий йўналишлар ва ёндашувлар» мавзусида республика ёш олимларининг иккинчи илмий конференциясини ўтказди.

Ёшларнинг маънавий салоҳиятини ошириш борасида Тошкент шаҳар касаба уюшмалари ташкилотлари бирлашмаси кенгаши ҳомийлигида 2009 йилда 100 нафар, 2010 йилда 150 нафар ходим ва ёш олимнинг Самарқандга саёҳати ташкил қилинди. Байрам саналарида аспирантлар турар-жойида, илмий тадқиқот муассасаларида байрам тадбирлари уюштирилмоқда.

Шерзод Жўраев,
ЎзФА бирлашган
касаба уюшмаси
кўмитаси раиси

Қуёш энергияси:

арзон, қулай, безарар

Қаҳрамонимиз — техника фанлари номзоди Жобир Аҳадов. У 1980 йили Бухоро вилояти Фиждун туманида туғилган. 2003 йилда ЎзРФА «Физика-Қуёш» ИИЧБ Физика-техника институтига аспирантурага кирди. Ўқиш баробарида «Физика-Қуёш» ИИЧБ Материалшунослик институтида кичик илмий ходим сифатида фаолиятини бошлади. Илмий изланишларини қуёш нурини бошқа тур энергияга айлантиришга бағишлаган ёш олим 2007 йилда «Мужассамлашган қуёш нури ёрдамида умумлашган қурилма орқали бир вақтда водород, электр ва иссиқлик энергияси олиш» мавзусидаги номзодлик диссертациясини муваффақиятли ҳимоя қилди. Натижада, бир вақтда водород, электр ва иссиқлик энергияси олувчи умумлашган усул ишлаб чиқилди ва илмий янгилик учун патент олинди.

Айни пайтда у халқ хўжалигини электр ва иссиқлик энергияси билан таъминлаш мақсадида автоном қуёш қурилмаларини яратиш бўйича илмий тадқиқотлар қилмоқда.

Ж.Аҳадов қуёш нури ёрдамида электр, иссиқлик энергияси ва водород олишга бағишланган илмий изланишларини Катта қуёш сандонида олиб борди. Эндиликда у олинган натижалар асосида 5 кВт қувватли индивидуал ҳолатда фойдаланиш учун автоном қуёш қурилмаси яратиш борасида изланмоқда. Мазкур иш Давлат илмий-техник дастури ва фундаментал илмий тадқиқотлар грантлари асосида бажарилмоқда. Яратилаётган автоном қурилманинг афзаллиги шундан иборатки, у орқали уч хилдаги энергия ишлаб чиқарилади, яъни электр, иссиқлик (иссиқ сув бўғи) ва водород. Водороддан қуёш энергиясини аккумуляция қилиш ва булутли кунларда электр энергияси ишлаб чиқаришда фойдаланилади.

Қурилма енгиллиги, бир жойдан иккинчисига кўчириш осонлиги ва арзонлиги билан ажралиб туради. Мазкур воситани яратиш ишлари натижасига етганидан сўнг уни халқ хўжалигида кенг қўллаш режалаштирилган.

Дилдора УСМОНОВА

Мамлакатимизда асаларичиликни ривожлантириш, фан ютуқларини бу соҳага жалб этиш, асал маҳсулотлари экспорт ҳажмининг ортиришга алоҳида эътибор қаратилмоқда. 2009 йилда Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси томонидан асаларичиликни ривожлантириш чораларининг 2009-2011 йилларга мўлжалланган дастурининг қабул қилиниши фикримиз далилидир. Бу режани амалга ошириш ўз маҳсулини бера бошлади, 2009 йилда 1,5 минг тонна асал етиштирилган бўлса, бу кўрсаткич 2010 йилда икки баробар ортди. Ўлкамизда 400дан ортиқ асал нектарларига бой ўсимлик дунёси мавжудлиги мазкур соҳани янада ривожлантиришга омил бўлади. Дарҳақиқат, мавжуд нектарнинг арзимиған қисмининг асаларилар ёрдамида йиғиштириб олаёلمиз.

Агар 53000дан ортиқ шахсий ва 475 та асаларичилик фермер хўжаликларидаги мавжуд 213 минг асалари уяси сонини кўпайтирсак, наслчилик тадбирларини амалга оширсак, соҳа самарадорлигини кескин ортиришга эришамиз. Ҳукуматимиз тасдиқлаган дастурда бу соҳада илмий тадқиқот ишлари кўламини кенгайтириш, мутахассислар тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш, рақобатбардош технологиялар яратиш муаммолари ҳам кўзда тутилган.

Соҳани ривожлантириш олдида қатор муаммолар ҳам мавжуд. Асалари уялари сонини кўпайтириш, қишловдан беталофат олиб чиқиш, уяларни ўсимликлар кенг гуллаган ҳудудларга ўз вақтида кўчириш, нектарга бой ўсимликлар дунёсини шакллантириш, асалари касалликларига қарши курашиш каби муаммолар орасида наслчилик масалалари ҳам мавжуд. Дарҳақиқат, мавжуд маҳаллий насли арилар тобора «яқовланиб», асал бериш миқдори камайиб кетади, бора-бора ўзи-

Асал ширин, аммо...

нинг қишлови учун ҳам захира тўплай олмай қолади.

Худудимизга четдан асалари насли келтириш, турли насллар асосида янги чатишган она асалари олиш ва уларнинг оиласини яратиш, ҳамда янги насллар самарадорлигини статистик ўрганиш юзасидан тадқиқот ишларини бошладик. Жумладан, ЎзФА Андижон — Наманган илмий маркази дала лабораториясида турли зотларнинг чатишган она асаларисини олиш ва унинг самарадорлигини ўрганиш режалаштирилди.

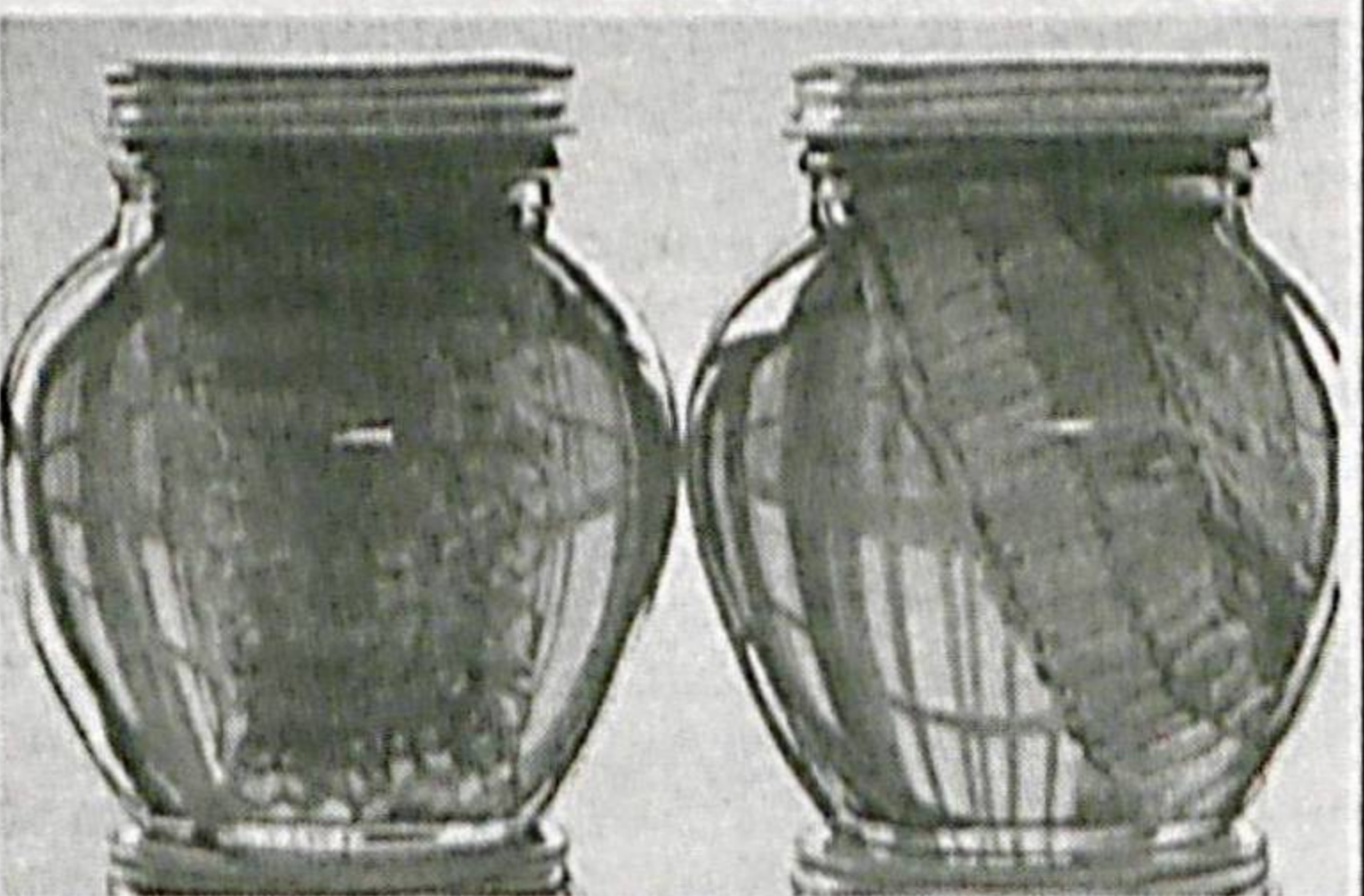
Маҳаллий асалари зотларини батамом янгилаш асаларичилигимиздаги энг долзарб масалага айланганлигига қуйидаги тажрибада амин бўлдик: маҳаллий ва зоти янгиланган икки асалари уяси бир хил шароитда ёнма-ён

қўйилди. Йил охирида маҳаллий зотли оила асал бермади, ҳатто улар қишга захира ҳам тўплай олмади, зотли уядан эса икки марта асал олинди ҳамда улар қишлови учун захира тайёрлаб улгурганлигига гувоҳ бўлдик.

Бир сўз билан айтганда, янги зотларни яратиш асал маҳсулотларини кескин кўпайтиришда асосий омил

ҳисобланиб, бу тадбир асосидагина кўзланган режаларни амалга ошириш имкониятлари юзага келади.

Ф.Юлдашев,
ЎзРФА Андижон — Наманган илмий
маркази кичик илмий мутахассиси,
А.Умματος,
етакчи илмий ходим

БУ — ФАКТ!

Минтақамиздаги экологик мувозанатни барқарорлаштириш, фауна ва флоранинг хилма-хиллигини сақлаш мақсадларига қаратилган ЎзРФА Зоология институти ёш олимлари Ф.Акромова, У.Шакарбоев ва Ф.Сафарова томонидан тайёрланган тавсиялар Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлигининг Ветеринария бош бошқармаси томонидан амалиётга жорий этилди.

Ўтган йилги «Инновацион гоялар, технологиялар ва лойиҳаларнинг Республика ярмаркаси»да 22 та институтнинг ёш олимлари янги илмий ишланмалар ва кашфийлар билан иштирок этишди.

2010 йилги ярмаркада С.В.Стародубцев номидаги Физика-техника институтидан ўзининг инновацион гояси билан иштирок этган О.Тукфатуллина ёш олимлар ўртасида энг изланувчан деб топилди, 1 миллион сўм миқдордаги мукофот билан тақдирланди.

Қўсаҳифани «Ishonch» мухбирлари Дилдора РАҲМОНОВА ҳамда Улуғбек ИБОДИНОВ тайёрлади

Мамлакатимизни демократик янгилашнинг бугунги босқичдаги энг муҳим йўналишларидан бири, бу қонун устуворлиги ва қонунийликни мустаҳкамлаш, шахс ҳуқуқи ва манфаатларини ишончли ҳимоя қилишга қаратилган суд-ҳуқуқ тизимини изчил демократлаштириш ва либераллаштиришдан иборатдир.

Ислом КАРИМОВ

— Довуд ака, қонунни билмаган киши ҳар қадамда қоқилади. Юртимизда ҳуқуқий маданиятни ошириш борасида амалга оширилаётган ишлар замирида ана шу жиҳат назарда тутилган. Таҳририятимизга келаётган айрим шикоятларда нафақат оддий фуқаролар, масъул лавозимда ишлаётган раҳбарлар фаолиятида ҳам бундай камчилик яққол кўзга ташланади. Мисол учун, мана бу мурожаатда бир жамоат ташкилотининг собиқ ходими ўтказилган аттестациянинг ҳулосасига асосан ишдан бўшати-
либ, 3 йилдан кўпроқ вақтдан бўён вазифасига тикланолмай овора бўлиб юрганлигини баён этган. Энг қизиғи, юқори орган юристи томонидан шикоятчи билан меҳнат шартномасини бекор қилишда жиддий камчиликларга йўл қўйилганлиги кўрсатилган бўлса-да, қуйи ташкилот ва фуқаролик суди нуфузли ташкилот юристининг ҳулосасини эътиборсиз қолдирган...

— Гап аввалида Юртбошимизнинг сўзини бекорга келтирмадик. Қонун устуворлиги ва қонунийликни мустаҳкамлаш, шахс ҳуқуқи ва манфаатларини ишончли ҳимоя қилиш ҳақида гап бора-япти. Рост, баъзи раҳбарларда бағрикенглик етишмайдими, дейман. Ходим сал овозини баланд қилиб гапирса, иззат-нафсига тегади. Уч олиш пайига тушади. Ўзига «ўйнашмагин арбоб билан» деса керак. Ахир бир томонда қонун бор. Энди келтириб ўтган ҳолатингиз бўйича фикр юритадиган бўлсак, Республика-миз қонун ҳужжатларининг умумий асослари ва маъносига таяниб, шуни алоҳида таъкидлаш лозимки, юқори идоранинг ваколат доирасида қабул қилган ҳулосаси ёхуд оғзаки кўрсатмаси қуйи ташкилот томонидан бажарилиши шарт. Давлат идорасими ёхуд жамоат ташкилоти бўладими, шундай қоида бор. Аксарият жамоат ташкилотлари органлари ўз уставига мувофиқ бажарилиши мажбурий бўлган қарорлар чиқаради. Бундай қарорларни бажармаслик бошбошдоқликдир.

— Аммо ушбу кўрсатма суд томонидан чиқарилган қарорга тўғри келмаси-чи?

— Юқори турувчи идора билан суд қарори бир-бирига зид келиб қолса, нима қилиш керак, демоқчисиз, шекилли. Тўғри, суд ҳужжатлари барча давлат органлари, жамоат бирлашмалари, корхоналар, муассасалар ва ташкилотлар, хонабдор шахслар, фуқаролар учун мажбурийдир ҳамда Ўзбекистон Республикасининг барча ҳудудида ижро этилиши шарт. Аммо ишда иштирок этувчи шахслар суднинг қарори қонуний, асосли ва адолатли эканлигини текшириш ҳақида шикоят (ариза) билан қонунда белгиланган тартибда мурожаат қилишга ҳақлидирлар. Идора прокуратурага мурожаат қилиши мумкин. Асос бор деб ҳисобласа, тегишли прокурор муайян ишда иштирок этган-эмаганлигидан қатъи назар, суднинг ҳал қилув қарори, ажрими, қарори устидан ўз ваколат доирасида протест келтиради.

Айримлар бу борада суд бир тўхтамга келган, яна нима керак гапни кўпайтириб, дейиши тайин. «Оммавий ахборот воситалари тўғрисида»ги Қонуннинг 6-моддасида «муайян иш бўйича суд қарори чиқмасдан туриб ёки суднинг қарори қонуний кучга кирмай туриб, унинг натижаларини тахмин қилиш ёхуд судга бошқача таъсир кўрсатиш тақиқланади», дейилади. Демак, кучга кирган суд ҳужжатлари бўйича юрист ёхуд журналистнинг мулоҳазаларини келтириш хато эмас. Мақсад суд ҳужжатларини тафтиш қилиш эмас, ҳақиқий ҳолатни

ҳуқуқий нуқтаи назардан кўриб чиқишдан иборат.

— Иш берувчининг фармойиши билан ходим берилган топшириқларни ўз вақтида бажармаганлиги, раҳбарга нисбатан қўпол муомалада бўлганлиги учун «ҳайфсан» берилган.

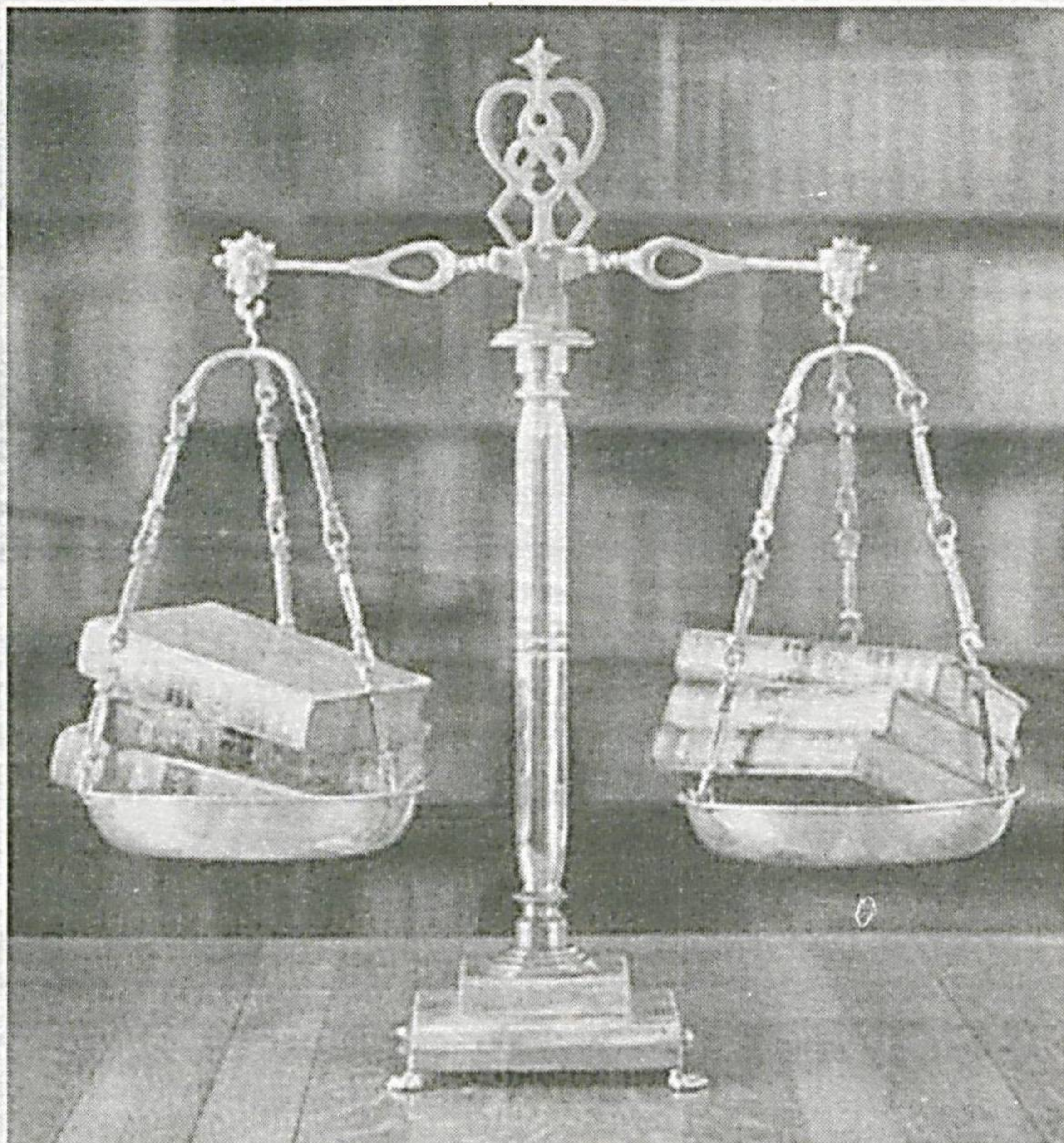
— Ходимнинг қўполлиги учун интизомий жазо берилмайди. Меҳнат интизомини бузган бўлса, бошқа гап.

— Ходим меҳнат вазифасига кирмаган ишларни бажармаган.

— Бунинг учун ҳам жазо берилмайди. Интизомий жазо қўллашдан олдин хо-

тиш ходимлари аттестация қилинмайди. Яна бир нарсани айтгим келади: аттестация но-боп ходимдан қутулиш воситаси эмас.

— Таҳририятга келган бошқа мавзудаги саволларни берсак ҳам бўладими?

ҲАЁТ ВА ҚОНУН

Хатлар ва мухбирлар билан ишлаш бўлими муҳаррири Тўлқин Шернаев

димдан ёзма тушунтириш хати олинади. Ножўя хатти-ҳаракатнинг аниқ ҳолати кўрсатилади, жазо берилганлик тўғрисида буйруқ ходимга маълум қилиниб, тилхат олинади. Ҳар бир ишнинг ўз тартиби бор.

— Шикоятчининг ёзишича, аттестацияда унинг меҳнат вазифасига кирмайдиган саволлар берилган.

— Ходимнинг меҳнат вазифасига кирмайдиган саволлар унинг касбий малакасини баҳолашга хизмат қила олмайди.

— Вақтинча меҳнатга лаёқатсиз даврида ходимга интизомий жазо бериш, уни ишдан бўшатиш мумкинми?

— Йўқ.

— Қаранг, бир шикоятда ходим буйруқ билан бошқа вазифага ўтказилиб, сўнг меҳнат шартномаси тузилиб қўйилди. Шу тўғрими?

— Йўқ. Меҳнат кодексининг 96-моддасида «Бошқа доимий ишга ўтказиш ҳақида буйруқ чиқариш учун ходим билан тузилган меҳнат шартномасига киритилган ўзгаришлар асос бўлади» дейилган. Бу ерда «отни арава тортаяпти».

— Ходимларни аттестациядан ўтказиш комиссияси таркиби бошқа-ю, аттестацияни ўтказганлар бошқа...

— Бу мутлақо нотўғри.

— Шу ўринда аттестациянинг нима учун ўтказилиши ва ўтказилиш тартиби ҳақида маълумот берсангиз?

— Кенгроқ шарҳлайдиган бўлсак, аттестация ходимларнинг касбига лаёқатлили талабларига мувофиқ эканлигини, лавозим мажбуриятини бажариш учун етарлича билимга эга эканлиги, махсус тайёргарлик даражасига баҳо беради. У ошкоралик, ҳолислик ва қоллегиаллик тамойили асосида ўтказилади. Камида беш аъзодан иборат доимий фаолият кўрсатаётган аттестация комиссияси тузилади. Ходимнинг жавобларига асосланиб, унга қуйидаги баҳо-ларнинг бирини беради:

а) «Эгаллаб турган лавозимига лойиқ»;
б) «Ўз ишини яхшилаш ва комиссиянинг аниқ тавсифларини бажариш, уч ойдан сўнг такроран қайта аттестациядан ўтиш шarti билан эгаллаб турган лавозимига лойиқ»;

в) «Эгаллаб турган лавозимига лойиқ эмас».

Сайлаб қўйиладиган лавозимда ишлаётган ходимлар, тегишли лавозимда олти ойдан кам ишлаган ходимлар, ҳомиладор ва уч ёшгача боласи бор аёллар (ишга тушганларига олти ойдан кам бўлмаган вақтдан сўнггина аттестацияга қўйиладилар), техник ва хизмат кўрса-

— Марҳамат.

— Кишилар ўз ҳақ-ҳуқуқлари учун курашадилар-да.

— Курашсиз жасорат сўлғиндир, дейдилар.

— «Чирчикдан келиб, Тошкент шаҳридан икки хонали уй сотиб олганман. Аммо уйни ўз номимга расмийлаштириш учун паспортимни рўйхатга қўйишимиз керак экан. Нима қилишим керак?» деб ёзган бир газетхон.

— Саволда мантиқ бузилган. Уй унинг номида расмийлаштирилмаган бўлса, уйни сотиб олганман, дейиш ҳақиқатга тўғри келмайди. Паспорти рўйхатга қўйилмаган бўлса, демак, у қонунсиз яшаб келмоқда. Тошкент шаҳар ҳокимининг 2010 йил 1 май кунидаги «Тошкент шаҳрига Ўзбекистон Республикасининг бошқа ҳудудидан келган Ўзбекистон Республикаси фуқароларининг вақтинча қайддан ўтиш тартибини такомиллаштириш тўғрисида»ги қарорига мувофиқ ҳар бир туман ҳокимлигида вақтинча қайддан ўтиш истагини билдирган Ўзбекистон Республикаси фуқароларининг мурожаатларини кўриб чиқувчи махсус комиссиялар тузилган. Ўзбекистон Республикаси паспорт тизими тўғрисидаги Низомга кўра Ўзбекистон Республикаси ҳудудидаги муайян истиқомат жойида шахснинг доимий ёки вақтинча яшаб туриш факти ички ишлар органлари томонидан қонунчиликда белгиланган тартибда рўйхатга олинади. Шахс муайян истиқомат жойида доимий яшаш ниятида бўлган ҳолларда доимий қайд этиш амалга оширилади.

— Яна бир муҳлисимиз: «Ҳокимнинг қарори билан уч йил мобайнида эгасиз уйга кўчиб кириб, ўн йилдан бўён коммунал тўловларни тўлаб келганмиз. Энди эгаси топилиб, уйдан чиқасизлар, деяпти. Нима қилайлик?» деб ёзади.

— Уй-жой кодексининг 121-моддасига биноан турар жойлардан умрбод фойдаланиш ҳуқуқи қуйидаги ҳолларда вужудга келади:

- умрбод таъминлаш шarti билан уй, квартирани бошқа шахсга бериш шартномаси тузилганда;

- васыят қилувчи турар жойга бўлган хусусий мулк ҳуқуқи ўтадиган меросхўр зиммасига ушбу турар жойни умрбод фойдаланиш учун учинчи шахсга бериш мажбуриятини юклаган ҳолда мерос қилиб қолдирганда.

Фуқаролик Кодексининг 1157-моддасига биноан, агар қонун бўйича ҳам, васыятнома бўйича ҳам меросхўрлар бўлмаса ёхуд меросхўрлардан ҳеч қайсиси ворислик ҳуқуқига эга бўлмаса ёхуд уларнинг ҳаммаси меросдан воз кечган

бўлса, мерос мол-мулк эгасиз деб ҳисобланади.

Мерос мол-мулк мерос очилган жойдаги маҳаллий давлат ҳокимияти органи ёки фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органининг аризаси бўйича мерос очилган кундан эътиборан уч йил ўтгандан кейин суднинг қарори асосида эгасиз деб топилади. Мерос мол-мулк, агар уни қўриқлаш ва бошқариш билан боғлиқ харажатлар унинг қийматидан ошиб кетса, кўрсатилган муддат ўтишидан олдин эгасиз деб топилиши мумкин. Эгасиз мол-мулк у турган жойдаги фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органи мулкига ўтади, бу орган мол-мулкдан воз кечган тақдирда, давлат мулкига ўтади.

Уй-жой кодексининг 54-моддасига мувофиқ, фуқароларни белгиланган муддатдан ортиқ бўлмаганлари оқибатида муниципал, идоравий уй-жой фонди ва аниқ мақсадли коммунал уй-жой фондининг уйларидаги турар жойдан фойдаланиш ҳуқуқини йўқотган деб топиш ижарага берувчининг ёки ушбу турар жойда яшаб қолган бошқа доимий фойдаланувчиларнинг даъво аризасига биноан суд тартибиде амалга оширилади.

Яна бир гап. Фуқаролик кодексининг 14-моддасига биноан агар қонун ёки шартномада зарарни камроқ миқдорда тўлаш назарда тутилмаган бўлса, ҳуқуқи бузилган шахс ўзига етказилган зарарнинг тўла қопланишини талаб қилиши мумкин.

Агар ҳуқуқни бузган шахс бунинг натижасида даромад олган бўлса, ҳуқуқи бузилган шахс бошқа зарар билан бир қаторда бой берилган фойда бундай даромаддан кам бўлмаган миқдорда тўла-нишини талаб қилишга ҳақли. Бедарак йўқолган деб топилган фуқаро қайтиб келган ёки унинг турар жойи аниқланган тақдирда, суд уни бедарак йўқолган деб топиш ҳақидаги қарорини бекор қилади. Суднинг қарори асосида фуқаронинг мол-мулкни бошқариш бекор қилинади.

Фуқаролик процессуал кодексининг 290-моддасига биноан бедарак йўқолган деб топилган фуқаро қайтиб келган ёки унинг турар жойи аниқланган тақдирда, суд янги ҳал қилув қарори билан ўзининг илгариги ҳал қилув қарорини бекор қилади. Янги ҳал қилув қарори тегишинча мулкка нисбатан бошқарув-чини бекор қилиш учун асос бўлади.

— Мана бу савол қизиқ экан. Унда бундай дейилибди: «Бир аёл ҳокимиятда ишлайдиган «опам» бор, уй олиб бераман, деб 10 минг доллар пул олган эди. Алдаб келаётгани учун ички ишлар органига мурожаат қилдим. Жиноят иши кўзгатишди. Аёлни чет элга қочиб кетмоқчи, деб эшитдим. Терговчи ҳали уч ой

вақтимиз бор, деб суст ишляпти. Пулни берганига гувоҳларим бор, телефондаги гаплашувларимизни ёзиб олганман. Дискада тушириб қўйганман. Нима қилай?

— Саволидан қайси жиноят аломатлари билан иш кўзгатирилганини билиш қийин. Аммо тергов муддати ва далиллар ҳақида тушунча берсак бўлади. Терговчи жиноят аломатлари топилган ҳар бир ҳолда, ўз ваколатлари доирасида жиноят ишини кўзгатиш, жиноий ҳодисани, жиноят содир этишда айбдор бўлган шахсларни аниқлаш ва уларни жазолаш учун қонунда назарда тутилган барча чораларни кўриши шарт. Жиноят юз берганлиги, унинг содир этилишида ким айбдорлиги, шунингдек, у билан боғлиқ барча ҳолатлар аниқланиши керак.

Жабрланувчи гувоҳларим бор, дискада ёзиб олганман, деяпти. Булар ҳам асқотади, аммо иш бўйича ҳақиқатни аниқлаш учун фақат ЖПКда назарда тутилган тартибда топилган, текширилган ва баҳоланган маълумотлардан фойдаланиш мумкин.

Иш бўйича исботланиши лозим бўлган барча ҳолатлар синчковлик билан, ҳар томонлама, тўла ва холисона текшириб чиқилиши керак.

ЖПКда жабрланувчининг ҳам ҳуқуқ ва

даги туман (шаҳар) Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги ҳузуридаги бюджетдан ташқари Пенсия жамғармаси бўлимига берилади.

Меҳнатга лаёқатсиз деб топилган I ёки II гуруҳ болаликдан ногиронга, шунингдек, ногирон болага нафақа тайинлаш тўғрисидаги ариза ота-оналардан бири, васий томонидан яшаш жойи бўйича берилади.

Нафақа тайинлаш тўғрисидаги аризага I ва II гуруҳ болаликдан ногирон ёхуд ногирон боланинг ёши ва турар жойи тўғрисидаги ҳужжатлар, шунингдек, ариза берган ота-оналар, васийларнинг яшаш жойи тўғрисидаги ҳужжатлар илова қилинади.

Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги ҳузуридаги бюджетдан ташқари Пенсия жамғармаси бўлими I ёки II гуруҳ болаликдан ногироннинг аризасига улар томонидан тиббий-меҳнат эксперт комиссиясидан олинган текшириш далолатномасидан кўчирмани илова қилади. Ногирон болага нафақа тайинлаш чоғида соғлиқни сақлаш муассасалари томонидан белгиланган тартибда бериладиган тиббий хулоса тақдим этилади.

— **Меҳнат ҳуқуқи тўғрисида яна бир савол бор экан.**

— Бемалол бераверинг.

суғурталанмайдиган шахсларнинг пенсиясини ҳисоблаб чиқариш учун иш ҳақида суғурта бадаллари олинадиган меҳнат ҳақи турларига ўхшаш пул таъминотининг барча турлари қўшилади.

Пенсия сўраб мурожаат этган кишининг хоҳишига биноан ўқув даврида тўланган стипендия иш ҳақида тенглаштирилади.

Иш вақтини ҳисоб-китоб қилиш мумкин бўлмаган ходимларнинг (фермерлар, яқка тартибдаги меҳнат фаолияти билан шуғулланувчи шахслар, айрим фуқароларнинг юмушларини бажарувчилар ва ҳоказо) пенсияларини ҳисоблаб чиқариш учун иш ҳақи миқдори Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги ҳузуридаги бюджетдан ташқари Пенсия жамғармасига тўланган суғурта бадаллари миқдорига қараб аниқланади.

Меҳнат дафтарчаси иш стажини тасдиқловчи асосий ҳужжат ҳисобланади. «Пенсия тайинлаш учун меҳнат стажини тасдиқлаш тартиби тўғрисида»ги Низомга мувофиқ меҳнат дафтарчаси, шунингдек, бюджетдан ташқари Пенсия жамғармаси бўлимлари томонидан берилган суғурта бадаллари тўланганлигини тасдиқловчи маълумотномалар иш стажини тасдиқловчи асосий ҳужжатлар ҳисобланади.

Меҳнат дафтарчаси бўлмаган тақдир-

— **«Суд менинг фойдамга ҳукм чиқарди, «райсобес» суд қарорини ижро қилмаяпти» дейилибди бир хатда.**

— Аввало, ҳукм эмас, ҳал қилув қарори чиқарган бўлса керак. «Судлар тўғрисида»ги Қонуннинг 5-моддасига мувофиқ, бошқа саволингизга жавоб бериш жараёнида айтган эдик, яна таъкидлаймиз, суд ҳужжатлари барча давлат органлари, жамоат бирлашмалари, корхоналар, муассасалар ва ташкилотлар, мансабдор шахслар, фуқаролар учун мажбурийдир ҳамда Ўзбекистон Республикасининг бутун ҳудудидида ижро этилиши шарт, жумладан, бу туман ижтимоий таъминот бўлими учун ҳам, бюджетдан ташқари Пенсия жамғармаси туман бўлими учун ҳам тааллуқли.

— **«Ўтган йили ўз ихтиёрим билан ишдан бўшагандим. Иш берувчи мен билан ҳисоб-китоб қилиши керакми?» деб сўрабди мухлис-ларимиздан яна бири.**

— Ходим номуайян муддатга тузилган меҳнат шартномасини ҳам, муддати тугагунга қадар муддатли меҳнат шартномасини ҳам, икки ҳафта олдин иш берувчини ёзма равишда огоҳлантириб, бекор қилишга ҳақлидир. Огоҳлантириш муддати тугагандан сўнг ходим ишни тўхтатишга ҳақли, иш берувчи эса, ходимга меҳнат дафтарчасини бериши ва у билан ҳисоб-китоб қилиши шарт. Аммо бундай талабни қўйишдан олдин, аввало, ҳақи қолганми ўзи? Ходим шунини ҳам билиши керак.

Меҳнат кодексининг 109-моддаси бор, «Ишдан бўшаши нафақаси» дейилади. Мазмунига қараганда, бу модданинг ариза муаллифига алоқаси йўқ. Шошманг, бу хат деҳқонobodлик Парда акадан эмасми?

— **Ха, шундай.**

— Бир куни Комила опа «саволлар» олиб келди. Бундоқ қарасам, орқасида — ит ҳақида «Садоқат», бойчечак тўғрисида «Баҳор чечаги» деган митти ҳикоялар. Жуда нозик, юракни жиз эттирадиган нарсалар. Иккаласиниям ўзбек ва рус тилларида чоп этиладиган газеталаримизда бериб юбордик.

— **Шунақа ажойиб газетхонларимиз бор.**

— Мавзуга қайтсак.

— **Назаримда, кишилар ўз ташвишидан келиб чиқиб хат йўллайди.**

— «Инсон ер юзида фақат ўзининг хусусий бахти учун яшамайди. У инсонийликнинг буюк қонунини англаши керак» деган машойихлар. Киши қалби адолат туйғусидан йироқ бўлса, раҳбар ё оддий фуқаро бўладими, ундан эзгулик кутиб бўлмайди.

— **Киши ҳалол, виждони тоза бўлса, яхшиликка мойил бўлади, демокчисиз-да.**

— Ха. Айтайлик, иймонли кишининг уйида меҳмон бўлсанг, ҳалол топилган нонни есанг ҳузур қиласан. Агар унинг қаердандир ўмарилган, нопоклик аралашган дастурхонлигини билсанг, сенга ботмайди. Бу ноз-неъматлар унинг рўзғорига, бола-чақаларига қандай сингар экан, деган андишага борасан.

НОНИ ИШИРИН

ҳамда Ҳуқуқ ва халқаро ҳаёт бўлими муҳаррири Довуд Мадиев суҳбати

бурчлари белгиланган. Яна бир нарсани билкиб қўйиш керакки, қонунга биноан дастлабки тергов жиноят иши кўзгатирилган кундан бошлаб уч ойдан ошмаган муддатда тамомланиши лозим.

— **«Ёшим 46 да. Отанинг миллиатидаман. Онамнинг миллиатини қабул қила оламанми? Кимга мурожаат қилишим керак?» деб сўраган бирови.**

— Ўзбекистон Республикасининг фуқаролари келиб чиқишларидан, ижтимоий ва мулкӣ ҳолатидан, ирқӣ ва миллатидан, жинси, маълумоти, тилидан, динга муносабатидан, сиёсий ва бошқа эътиқодларидан, машғулотиининг тури ва бошқа ҳолатлардан қатъи назар, қонун олдида тенгдирлар. Мабодо, фуқаролик ҳолати ҳужжатини ўзгартирмоқчи бўлса, буни ФХДЕ органига ариза бериш орқали амалга ошириши мумкин.

— **Бу савол сал галатими, дейман. «Хорижга кўчиб кетмоқчиман. Ўғлим Ўзбекистонда ички ишлар бўлимида ишлаб қолмоқчи. Менинг кетишим ўғлимга зарар етказмайдими?»**

— Ўзбекистон Республикасининг «Ўзбекистон Республикасининг фуқаролиги тўғрисида»ги Қонунига кўра, Ўзбекистон Республикаси фуқаросининг чет элда яшаши Ўзбекистон Республикаси фуқаролигининг тўхтатилишига олиб келмайди.

Инсон ҳуқуқлари умумжаҳон декларациясининг 13-моддасига мувофиқ ҳар ким бошқа мамлакатга кўчиб кетиши ёки ўз мамлакатига кўчиб келиши мумкин.

Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги тўғрисидаги Низомга кўра, ички ишлар органлари ходимларининг миллий мансублик, тил, ўтроқлик белгилари бўйича ҳуқуқларини чеклашга йўл қўйилмайди.

— **«1972 йилда туғилган қизим болаликдан ногирон, — дея савол беради Тошкент вилоятидан бир мухлисими. — Нафақага муҳтож бўлиб қолдик. 2-гуруҳ ногиронлигига ўтиш учун меҳнат стажини керак дейишяпти. Шу тўғрими?»**

— Болаликдан ногиронларга нафақалар тайинлаш ва тўлаш тартиби тўғрисидаги Низомга мувофиқ, ҳар ойлик нафақаларни олиш ҳуқуқига тиббий-меҳнат эксперт комиссиялари (ТМЭК) томонидан болаликдан I ёки II гуруҳ ногиронлари деб тан олинган, иш стажига эга бўлмаган, 16 ёшдан катта бўлган шахслар, шунингдек, 16 ёшгача бўлган ногирон болалар нафақа олиш ҳуқуқини берувчи тиббий маълумотлар мавжуд бўлган тақдирда эга бўладилар.

Нафақа тайинлаш тўғрисидаги ариза болаликдан I ёки II гуруҳ ногирони бўлган фуқаро томонидан яшаш жойи-

— **«Мактабимиздан 3 киши мутахасссслиги бўйича иш ўрнига нолойик деб топилгани учун 2011-2012 йилларда меҳнат шартномаси тузилмаслиги ҳақида огоҳлантирилди. Иккитаси олий маълумотли педагог-психолог, бирови олий маълумотли математик, аммо спортчи бўлгани учун спорт тўғрагини бошқаради. Шу тўғрими?», дейилади унда.**

— «...иш ўрнига нолойик топилгани учун меҳнат шартномаси тузилмаслиги ҳақида огоҳлантирилди» дейиш тўғри эмас. Муайян муддатга тузилган меҳнат шартномаси муддати тугаши билан меҳнат шартномаси бекор қилиниши мумкин. Номуайян муддатга тузилган меҳнат шартномаси ходимнинг малакаси етарли бўлмаганлиги ёки соғлиғи ҳолатига кўра бажараётган ишига нолойик бўлиб қолиши муносабати билан камида икки ҳафта олдин огоҳлантириб иш берувчининг ташаббуси билан бекор қилиниши мумкин.

Ходимнинг нолойиклиги ходимнинг бажариши шарт бўлган, топширилган ишни уддалай олмаётганлигини гувоҳлантирувчи аниқ фактлар (текширув аклари, бево-сита раҳбарлик қилувчининг билдириш хати, ҳисоботлар, аттестация ҳужжатлари ва ишнинг паст сифатлигини, яроқсиз маҳсулот чиқараётганини, иш ҳажмини ҳамда ишлаб чиқариш нормасини бажармаётганлигини ва ҳоказоларни тасдиқловчи бошқа ҳужжатлар) билан, соғлиғи ҳолатига кўра нолойиклиги, бундан ташқари, тиббий хулоса билан тасдиқланиши лозим.

— **Шунингдек, «Ёшга доир пенсияга чиқмоқчи эдим. Иш ҳақи тўғрисида маълумотлар йўқолиб кетган. Бошқа ҳужжатлар, масалан, партбилет асос бўла оладими?» деган мазмунда савол йўлланган. Бу ҳақда маълумот бериб ўтсангиз.**

— Ўзбекистон Республикасининг «Фуқароларнинг давлат пенсия таъминоти тўғрисида»ги Қонунига кўра ёшга доир пенсия олиш ҳуқуқига:

эркаклар - 60 ёшга тўлганда ва иш стажлари камида 25 йил бўлган тақдирда;

аёллар - 55 ёшга тўлганда ва иш стажлари камида 20 йил бўлган тақдирда эга бўладилар.

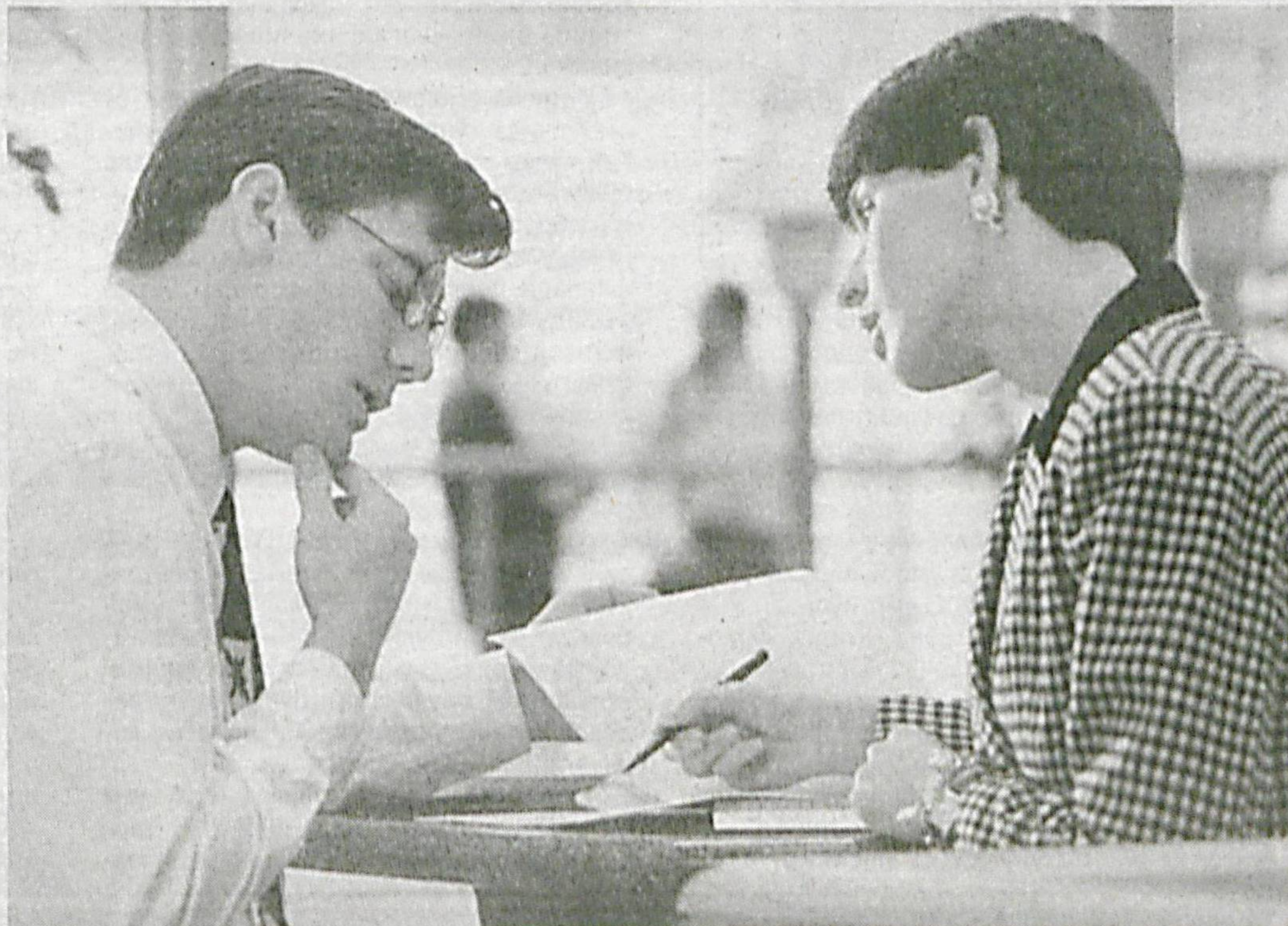
Қонун ҳужжатларига мувофиқ суғурта бадаллари ҳисобланадиган иш ҳақининг барча турлари пенсияларни ҳисоблаб чиқариш учун иш ҳақида қўшилади.

Давлат томонидан ижтимоий

да ҳамда меҳнат дафтарчасида зарур ёзувлар бўлмаган ёки ёзувлар хато ва ноаниқ ёзилган бўлса, меҳнат стажини тасдиқлаш учун (иш вақтини ҳисобга олиб бўлмайдиган ходимлар стажини бундан мустасно) маълумотномалар, буйруқлардан кўчирмалар, иш ҳақи бериш бўйича шахсий счётлар ва ведомостлар, уларнинг бажарганлиги қайд этилган ёзма меҳнат шартномалари (контрактлар) ва иш даврлари тўғрисида маълумотлар бўлган бошқа ҳужжатлар қабул қилинади. Юқорида кўрсатилган ҳужжатлар бўлмаса, меҳнат стажини исботлаш учун касаба уюшмаси билетлари ва ҳисоб-китоб дафтарчалари қабул қилинади. Ҳисоб-китоб дафтарчалари иш ҳақи тўланганлиги тўғрисида белги қўйилган вақт учун, касаба уюшмасига аъзолик билети эса иш ҳақи ёки стипендиядан аъзолик бадаллари тўланганлиги тўғрисида белги қўйилган вақт учун иш даврини тасдиқлайди.

Касаба уюшмасига аъзолик билети бўлмаган тақдирда, стажни ҳисобга олиш варақаси асосида аниқланиши мумкин, бунда фақат аъзолик бадаллари тўланган вақт стажга қиради.

Иш вақтини ҳисобга олиб бўлмайдиган шахсларнинг иш даври Ўзбекистон Республикасининг Молия вазирлиги ҳузуридаги бюджетдан ташқари Пенсия жамғармасига суғурта бадаллари тўланганлиги ҳақидаги маълумотномалари асосида аниқланади.

Ёрни жоннат АЙЛАТАЙ АЁЛ...

Аёл — оила бекаси, миллат тарбиячиси, сиёсат арбоби, давлат хизматчиси, бир сўз билан айтганда, жамиятнинг барча бўғинларида фаол хизмат қилувчи зотдир. Тарихдан маълумки, ҳамма замонларда аёлларнинг ҳаёт давомчиси сифатидаги ўрни қадрланган, уларга юксак эҳтиром кўрсатилган. Жумладан, Шарқ мамлакатларида аёллар қадимдан сиёсий-ижтимоий, маданий ҳаётда катта рол ўйнаганлар. Шарқ аёллари кўп ҳолларда доно ва адолатли маслаҳатлари, фикр-мулоҳазалари билан салтанат ишларида фаол қатнашган. Тўмарису Бибиҳоним, Нодираю Курбонжон додхоҳ фидойилиги фикримизга далил бўла олади.

Бугунги қаҳрамонларимиз ҳам турли соҳаларда меҳнат қилиб, эл олдида обрў қозонган. Оиласининг тотувлиги, ишдаги муваффақиятлари сабаб кўпчиликда ҳавас уйғота олган замондошларимизга қуйидаги саволлар билан мурожаат этдик:

1. Яқинларингиз сизга қандай аёл дея таъриф беради? Аслида, аёл қандай фазилатларга эга бўлиши керак, деб ҳисоблайсиз?
2. Ҳаётингиз давомида кимларга ҳавас қилгансиз? Нима учун?
3. Касбингиз машаққатларидан чарчаган пайтларингиз бўлганми? «Ишимни ўзгартираман!» деб аҳд қилган пайтларингизда қандай туйғулар сизни яна қайтишга «мажбур» этади?
4. Сиз учун энг қадрли совға...
5. Мансаб пиллапояларидан кўтарилиш оила мустақамлигига дахл қилиши мумкинми? Умуман, «иш аёли» намунаси уй бекаси бўлиш учун нималар қилиши керак?

Умида РАШИДОВА,
«Турон» санаторийси Реабилитация бўлими мудир, олий тоифали шифокор:

1. Яқинларим менга замонавий, ишбилармон, қатъиятли ўзбек аёли деб таъриф беришади.

Аёл меҳрибон, ширинсўз, саранжом-саришта, сабр-тоқатли, ўзгалар дардига шерик бўла оладиган, ҳар қандай шароитда ҳам аёллик назокати тарқ этмайдиган бўлиши керак.

2. Ҳаётда кўпчиликка ҳавас қилганман. Улар ўз олдига қўйган мақсадларига эриша олган, қийинчиликлардан қўрқмайдиган, матонатли, мард, ҳаётда ўз ўрнини топа олган инсонлардир.

3. Ҳар қандай касбнинг ўзига яраша машаққатлари бўлади. Қийинчиликлар ҳам ўзига хос синовдир, чунки касбий масъулият унга бўлган садоқат билан чамбарчас боғлиқдир. Ўз ишининг устаси бўлмаган киши жамиятга фойда эмас, аксинча, кўпроқ зарар келтиради. Бироқ мен машаққатлардан қўрқмадим, уларга дуч келганимда, қатъий турдим. Бугун эса бу ишларимнинг мукофотини оляпман. Мен сабаб дардига шифо топган беморнинг бир оғиз раҳмати ҳар қандай чарқоқни ҳам унуттиради. Бундай бахтни ҳар бир ҳамкасбимга тилайман.

4. Энг қадрли совға... Қаерда, ким бўлиб ишлашимдан қатъи назар, биринчи навбатда, онаман. Демакки, фарзандларимнинг ютуқларидан ортиқроқ мукофот йўқ, деб ҳисоблайман.

5. Мансаб пиллапояларидан кўтарилиш оилани фақатгина мустақамлайди, деб ўйлайман. «Иш аёли» хизмат вазифасини қойилмақом қилиб уддалаши билан бирга, меҳрибон она, сеvimли аёл, намунаси уй бекаси сифатидаги вазифаларини ҳам режалаштириб олиб борса, мақсадга мувофиқ бўларди.

Холида АХМЕДОВА,
олий тоифали шифокор, «Чинобод» санаторийси касаба уюшма кўмитаси раиси:

1. Атрофимдагилар «Халоскор

тез ёрдам» деб таъриф беришади. Қачон, қаерда ёрдамим керак бўлса, маслаҳатим ва ёрдамимга суянишади.

Аёл доимо аёллик нафосатини сақлаб қолиши, намунаси уй бекаси, меҳрибон она, яхши дўст ва ўз

касбининг устаси бўлиши керак.

2. Аввало, онамга. Отамнинг бевақт вафоти уларни анча вақтгача азоблади, аммо тушқунликка тушиб қолмадилар. Аксинча, беш фарзандни тарбиялаб, воёга етказдилар. Ўқитдилар, ҳар биримизни касб-хунарни қилдилар. Қолаверса, сабр-матонат, оқибат ва меҳр сабогини ҳам улардан ўргандик.

3. Китоб. Дунёнинг барча эзгуликларини ўзида жам этган бу неъматдан-да улғуроқ яна нима бор?

4. Йўқ. Ишни тўғри ташкил қилиш ўз касбини сидқидилдан севган инсон учун қундалик ҳаётда

учрайдиган тасодифий ёки холис танқидий фикрлар ҳам зарар қилмайди, балки кишининг масъулиятини янада оширади. Ишда жуда иноқ, меҳнатсевар ҳамкасбларим, уйда уч нафар ўғлим ҳам менга кўмакчи. Ҳаётдан ҳамиша завқланиб яшашимга ёрдам беришади.

5. Ҳа, лекин оилада ижтимоий муҳит яхши бўлса, қайнона-қайнота, турмуш ўртоғингиз сизни тушунишса, қадрлашса, барча қийинчиликларни енгиб ўтиш мумкин. Менда эса қайнонамнинг далдалари, ўғитлари олға ундовчи маёқ вазифасини ўтайди.

Саида РАХМЕТОВА,
«Бўстон» санаторийси ҳамшираси:

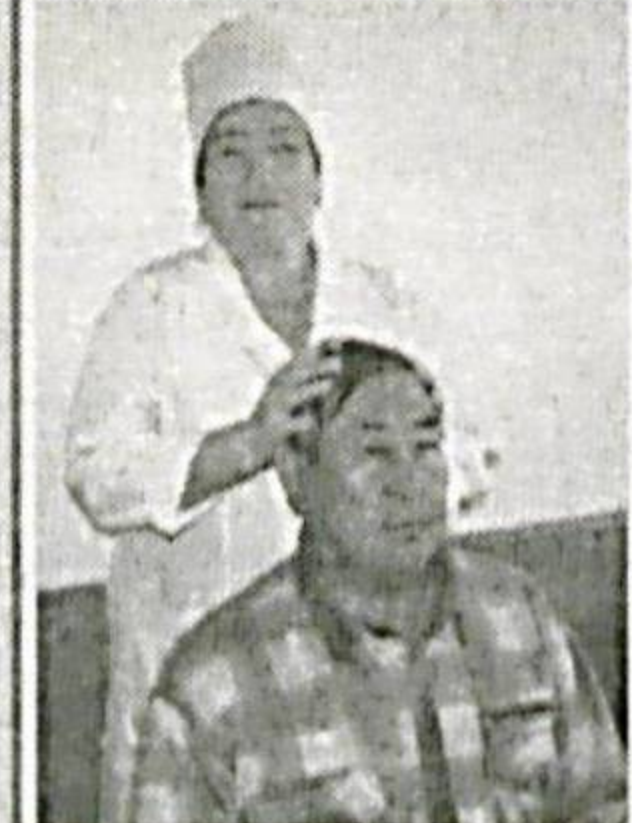
1. Фарзандларим «менинг онам — энг меҳрибон, матонатли аёл» дейишади. Бу мен учун — энг буюк бахт. Шунинг учун ҳам ҳамиша уларнинг фахрига муносиб бўлишга интиламан. Аёл ҳар томонлама гўзал, тили ширин, ҳаётнинг оғир-енгили, аччиқ-чучигига чидамли бўлиши керак.

2. Ҳаётим давомида яхши инсонларга ҳамиша ҳавас қилганман. Хусусан, қўша қариш бахтига эришган отахону онахонлар каби кексайиш, улардек умргузаронлик қилиш насиб этишини истардим.

3. Касбимни ўзгартириш... Бу ҳақда ҳеч ўйлаб кўрмаган эканман.

4. Оилам саломатлиги — энг катта тухфа.

5. Менимча, дахл қилмайди, чунки оилада ўзаро ишонч, тушуниш, вафодорлик бўлиши керак. Қолаверса, аёл оилада аҳилликни таъминловчи, ширинсўз, озода ва пазанда бўлиши керак.

Рислиғой МАЛЛАБОЕВА,
«Чортоқ» санаторийси ҳамшираси:

1. Меҳрибон она, пазанда, камтарин уй бекаси. Бу сўзларни оиламдагилар тез-тез такрорлаб туришади. Аёл садоқатли, табиркор, билимли, доно, уddaбурон, эзгулик сари ундовчи бўлмоғи лозим.

2. Онам ва устозларимга ҳавас қилганман. Уларнинг ўғитлари, меҳр-муруватлари менга далда бўлади.

3. Ҳамширалик — болалик орзуим рўёби. Ўзимни бошқа соҳада тасаввур ҳам қилолмайман.

4. Бахту қувонч улашувчи ҳар қандай совға мен учун қадрли. Ҳаётнинг салмоғи эмас, самимийлиги ҳаммасидан муҳимроқ.

5. Бу саволга жавоб бериш қийинроқ. Кейинги пайтларда «кариера»ни оиладан устун қўйганлар ҳақида ҳам эшитиб қоляпмиз. Аслида, мартабанинг юқорилашувини оилага номуносив деб билиш ҳам ўринсиз. Аёлнинг ташкилотчи, қонунарга қатъий риоя этувчи, энг муҳими, ходимларнинг кўнглига осон йўл топа олувчи раҳбар бўлиши мумкинлиги ҳақида руҳшунослар тугал хулоса ҳам бериб бўлишган. Шундай экан, «иш» ва «оила» тушунчалари ўртасига «=» ёхуд «<» ёки «>» белгиларини қўйиш, аввало, аёлнинг уddaбуронлиги ва ақлига боғлиқ. Бу омиллар орасида эркакнинг муносабати, жуфтини қўллаб-қувватлаши ва унинг қарорларига ҳурмат билдириши ҳам асосий ўринда туради. Вақтини тўғри тақсимлай олган аёл эрининг далдасини ҳис этиши ҳам керак.

Азиз муштарий! Бугун ҳамсуҳбат бўлганларимизнинг дилсўзларидан ўзингизга ибрат олган, ҳавас қилган, шу сабаб кўнглингизда янги мақсадларни режалаштирган бўлсангиз, ниятимизга етибмиз.

Сухбатни «Ishonch» мухбири Насиба ИСМАТОВА ёзиб олди.

Гулнора ХОТАМОВА,
«Агробанк» ОАТБ-нинг «Иқтисодий таҳлил ва банк статистикаси» бўлими бошлиғи.

1. Мени меҳнаткаш аёл дейишади. Ўйлайманки, бу таъриф барча ўзбек аёлларига хос. Сабаби, улар корхонада кечгача ишлаб, уйда рўзғор юмушларини ҳам уддалашади. Фарзандлари билан дарс тайёрлашга ҳам, оила аъзоларининг кўнглини олишга ҳам вақт топади. Бу ишлар, шўқри, менинг ҳам қундалик ҳаёт тарзимга айланган. Лўнда қилиб айтганда, ишда иқтисодчи, уйда бека, фарзандларим учун она, турмуш ўртоғим учун эса умр йўлдошман.

Аёл бу — она, бека, умр йўлдош. У — мукамаллик рамзи. Аёл бахтидек қулибгина турмуш синовларига бош эгиб, розигина туради. Аммо дилини емириб бораётган гаму захматни ичига ютади. Фарзандлар камоли йўлида борини бахшида этади. Шундай жасоратга қодир хилқатни аёл дейишади.

2. Инсон улўғликка интилиб, орзу

қилиб яшайди. Ҳаёт — бу бетўхтов ҳаракатдир. Ҳамиша буюк мақсадлар сари интилиб, ёниб яшаган инсонларга ҳавас қиламан.

Иқтисод соҳасида 25 йил ишладим, бу вақт ичида кўплаб софдил инсонлар билан йўлим туташди. Жумладан, етук кадр бўлишимда кўп меҳнатлари сингган Ҳалима Иброҳимова ҳамда, илмий изланишга ҳавас уйғотган олима аёллардан, иқтисод фанлари доктори, профессорлар Раъно Убайдуллоева, Мамлакат Маҳкамова, иқтисод фанлари номзоди Гулнора Фуломовага ҳавас қиламан. Чунки улар жамиятда, оилада ўз ўрни, қадрини эгаллай олган ҳамда ушбу машаққатли йўлда: раҳбар ва олима бўлишда фидойилик кўрсатган инсонлардир.

3. Касбимни жуда яхши кўраман. Шунинг учун бўлса керак, чарчаган пайтларимни ҳам сезмайман. Масалан, туман бошқарувчиси бўлиб ишлаган пайтларимда тинимсиз меҳнатдан жуда зўриққан қуларимиз кўп бўлган. Шунда чарчагандек бўлардим, лекин халққа хизматим кераклигидан қувонардим.

Ишимни ўзгартиришни ўйлаб ҳам кўрмаганман, чунки банк иши ҳаёт тарзимга айланиб қолган. Амалиётни наза-

рия билан мустақамлаш, ишимда самардорликка эришиш учун изланишга киришган эдим. Бу борада юқорида номлари зикр этилган устозларимнинг хизматлари беқиёс. Уларнинг фикрича, ишлаб туриб диссертация ёклаш катта жасоратдир. Айни шу фикр ютуқларим йўлида далда бўлди.

Номзодлик диссертациямни ҳимоя қилганимдан сўнг «таълим соҳасига ўтиб кетасизми?» тарзидаги саволларни кўпчилик бера бошлади. Бундан, албатта, ҳайратландим. Ахир, илмий изланиш фақатгина педагогика соҳасида муҳим ҳисобланмайдими-ку!

4. Оилам ва фарзандларимнинг ёнимдалиги, соғлиғи — ҳаёт менга ато этган катта тухфа.

5. Ҳаётий тажрибамдан келиб чиқиб гапирадиган бўлсам, оила устунларининг бир-бирига ҳурмати ва ишончи мустақам бўлса, халал бермаслиги аниқ. Оилада аёл турмуш ўртоғини ҳамиша тушуниб, унинг кўнгли билан ҳисоблашиб яшаши керак. Бахтнинг биринчи қоида-си шу ҳақиқатда жамланган. Ҳар қандай аёл сабр-қаноат ва бардошни ўзига ҳамроҳ қилган тақдирдагина намунаси уй бекаси деган шарафга муносиб бўлади.

ҚОЗОҒИСТОНДАН ХАТ

Улуғ адиб Абдулла Қодирий таъбири билан айтганда, мозийга қараб иш кўриш хайрлидир. Бу йил соҳибқирон Амир Темур таваллудининг 675 йиллиги нишонланадиган йилда Халқаро Амир Темур хайрия жамғармасининг Жанубий Қозоғистон бўлими фаоллари ҳам ўтган даврда амалга оширилган ишлар сарҳисобини қилишмоқда. Жанубий қозоғистонлик бир гуруҳ зиёлиларнинг ташаббуси билан 1998 йилнинг 4 августида тузилган бўлим, мана ўн икки йилдирки, фаолият кўрсатиб келмоқда.

Буюк бобомизга эҳтиром

Бўлим ўз фаолиятида буюк бобомиз меросини ўрганиш, тарихий ҳақиқатни омма онгига сингдириш, бу борада олиб борилаётган хайрли ишларни кенг оммага етказишни ўз фаолиятида дастуруламал қилиб олган. Бунда Ўзбекистонда наشر этилаётган китоблар, газета ва журналлар жуда қўл келмоқда. Фаолларимиз Амир Темур бобомизнинг ҳаёти, давлатни бошқаришдаги оқил сиёсати ва бунёдкорлиги, илму фанга ҳомийлиги, тарихий мероси ҳақида ҳамюрт тарихчиларимиз ва адибларимиз томонидан ёзилаётган турли мақолалар, асарларни Жанубий Қозоғистон вилоятида ўзбек, қозоқ ва рус тилларида чиқадиган газеталарда чоп этидириб, уларни халқимизга етказиб келмоқда. Фаолларимиз ичида вилоятдаги ўзбек мактаблари тарих ва адабиёт фанлари ўқитувчилари, тарихимиз билан қизиқадиган турли касб эгалари, зиёлилар бор. Уларнинг Амир Темур тарихига бағишланган қизиқарли мақолалари «Жанубий Қозоғистон», «Мактабдош», «Жамият ва маърифат», «Панорама Чимкента» (рус тилида), «Адабиёт ва санъат», «Исфижоб» сингари газеталарда мунтазам чоп этилиб турибди. Хусусан, ўтган давр мобайнида эълон қилинган «Буюк давлат асосчиси», «Адолат-

пеша соҳибқирон», «Биз ким, мулки Турон...», «Памятник Темуру нужен», «Амир Темур даврида ҳунармандчилик», «Амир Темур Чингизий эмас», «Амир Темур — буюк саркарда», «Дастлаб Занги отага мақбара қурилсин», «Яссавий мақбарасининг қурилиши ҳақида ривоят», «Амир Темур беш насага эътиқод қилган», «Соҳибқирон Амир Темур ва бизнинг ўлкамиз», «Ўзлгимизни авайлайлик», «Соҳибқирон сиймоси» сингари мақолалар ўқувчиларда катта таассурот қолдирди. Шу ўринда бўлим фаоллари — Сайрам тарихий музейининг директори, профессор Мираҳмад Мирхолдоров, журналист Иброҳим-Хуққиев, доцент, кимё фанлари номзоди Абдувоҳид Абдувалиев, Ойбек номидаги 14-ўрта мактаб тарих фани ўқитувчиси Малоҳат Ҳакимшикова, 21-мактабнинг тарих фани ўқитувчиси Зарифа Рўзметова, Улуғбек номидаги 3-ўрта мактабнинг муаллимаси Эркиной Султонова, журналист Файзулла Икромов, 14-ўзбек ўрта мактабининг тарих ўқитув-

чиси Зухра Тошмуҳамедова, «Жанубий Қозоғистон» газетасининг бош муҳаррир ўринбосари Икромжон Хошимжоновлар номларини алоҳида таъкидлашни истардик.

Газеталаримиз Ўзбекистонда яратилган Амир Темурга бағишланган бадиий ва илмий асарларни ҳам тарғиб этиб келмоқда. Чунончи, «Исфижоб» газетаси тарихчи олим Турғун Файзиевнинг «Темурий маликалар» тадқиқотини ўз саҳифаларида эълон қилган эди. Яқинда «Адабиёт ва санъат» газетаси Ўзбекистон халқ ёзувчиси, Давлат мукофоти лауреати Муҳаммад Алининг «Улуғ салтанат» тетралогиясининг биринчи китоби бўлмиш «Жаҳонгир Мирзо» романидан парчалар бера бошлади.

Халқаро Амир Темур хайрия жамғармаси Жанубий Қозоғистон бўлими бир қанча жамоат ташкилотлари билан яқин алоқаларни йўлга қўйган. Мактаб, жамоат ташкилотларида турли учрашувлар ўтказиб туради. 2007 йил 31 январ куни бўлим томо-

нидан Чимкент шаҳридаги Улуғбек номли 3-ўрта мактабда ташкил этилган «Улуғбек номли тарихий-мемориал музей»га 20 дан ортиқ Амир Темур ва темурийлар ҳақидаги китоблар, Амир Темур ва Улуғбек портретлари, Самарқанд обидалари расмлари совға қилинди.

Хар йили Жанубий Қозоғистон вилояти ўзбек драма театри артистлари ижросида Амир Темур таваллудига бағишланган спектакллар қўйилади, маданий тадбирлар уюштирилади. Буларнинг барчаси халқимизни хушнуд этмоқда.

Жанубий Қозоғистон вилояти ўзбек маданияти маркази билан ҳамкорлик ҳам самарали натижалар бермоқда. Бўлим марказ билан биргаликда учрашув ва мулоқотлар ўтказиб, ҳомийлик кўрсатиб келмоқда.

Махкам ОРИПОВ,
Халқаро Амир Темур хайрия жамғармасининг Жанубий Қозоғистон филиали директори Чимкент шаҳри

Умр зийнати

Яқинда англиялик бир юз уч ёшли аслзода аёл ҳақида кўрсатув намойиш этилди. У чиройли кийиниб, пардозланиб одамларга таъзим қилар, қутловларга жавобан ҳатто рақсга ҳам тушиб берарди.

Диктор бу аёл биринчи жаҳон урушини ҳам, иккинчи жаҳон урушини ҳам, вайрон бўлган шаҳарларнинг қайта қурилишини ҳам кўрганини баён қиларкан, беихтиёр тўқсон беш ёшли кўшнимиз Кимё буви ҳаёлимга келди.

Кимё буви ҳам ҳамиша чиройли кийиниб, ўсма-сурмалар қўйиб, нариги маҳалладаги тўйдан ҳам, бериги қишлоқдаги бирор маракадан ҳам қолмайди. Аслида, бувининг ҳам бошидан кўп савдолар ўтган. Уч фарзанди қарийб бир ой ичида кизамикдан нобуд бўлган. Болаларининг азаси тугамай, икки акасида қорахат келган. Шундай оғир кунларда қариялар сўзига қулоқ солиб жамоа ҳужалигига ишга чиқиб кетган. Қурт боққан, сигир соққан, ер чопган, нон ёпган...

Аламини меҳнатдан олиб юрган кезларида бедарак кетган турмуш ўртоғи Қодир ота урушдан қайтиб келади. Яна яхши ҳаёт учун орзу-мақсадлар билан интилиб яшашаётган кунларда Қодир ота ҳам оламдан ўтди. Ўшанда Кимё бувининг кўзидан шашқатор ёш оқиб, унсиз йиғлаганди. Бироқ барчасига сабр қилди...

Азизларим, ҳар биримизга мустақил замонамизнинг мустаҳкам қўрғонларида узоқ яшаш насиб этсин!

Кимё буви каби невара, чевара, эвараларнинг тўйида ўтириш, уларнинг қизларини узатишиб бориб, керак бўлса, замон берган имкон сабаб қўша-қўша қаватли қилиб қурилатган уйларга ўша буви-жон каби ҳассасиз чиқиб келинпошшо сепларини томоша қилишни тилайман! Аллоҳдан ҳар биримизга ўша аслзода аёл умрини, Кимё буви завқу шавқини тилайлик!

Умида АБДУАЗИМОВА,
Ўзбекистонда хизмат кўрсатган маданият ходими

У қатор илмий-услубий мақолалар муаллифи бўлиш баробарида «Ҳозирги кунда рус тили дарсларида янги педагогик технологияларнинг қўлланилиши» мавзусида илмий тадқиқот ҳам олиб бормоқда. Муҳаббатхон 2005 йилда академик лицейларда рус тили фанини ўқитиш бўйича ўқув дастурининг намунали вариантини ишлаб чиқиб, амалиётга татбиқ этди. Андижон вилояти ўқитувчи ва педагог ходимлар маъласини ошириш институти, Қори Ниёзий номидаги педагогика илмий тадқиқот институти, Москва шаҳридаги «1 сентябр»

Муаллима

Муҳаббатхон Муллажонова 1996 йилдан буён Андижон давлат университети қошидаги 5-академик лицейда рус тили ва адабиёти фанидан ўқувчиларга сабоқ бериб келмоқда.

нашриёт уйи билан ижодий ҳамкорликни йўлга қўйган ёш олима «Ўзбекистон маданияти ва санъати форуми» жамғармаси томонидан 2006 йилда ўтказилган «Педагогик грантлар дастури» танлови совриндори, «Йил аёли»

Миллий танловининг «Энг яхши педагог аёл» номинацияси бўйича 2009 йилги ғолибидир.

Инглиз тилида ҳам эркин сўзлаша оладиган қаҳрамонимиз ҳозир лицейнинг «Хорижий тиллар» кафедраси мудири, ўн йил-

дан бери Хотин-қизлар қўмитаси раиси, «Русская речь» тил ўргатиш тўғрисида раҳбари. Бил неча йилдан бери Андижон давлат университети битирувчилари билан устоз-шогирд анъанасини йўлга қўйган. Ҳаммуаллифликда ёзган қатор ўқув қўлланмалари мактабларда оммалаштирилди. Муҳаббатхон ёш авлод таълим-тарбияси йўлидаги фидокорона хизматлари учун 2010 йилда «Ўрта-маҳсус, касб-хунар таълими аълочи» кўкрак нишони билан тақдирланди.

Абдулхай ЮНУСОВ,
«Ishonch» муҳбири

Эрталабдан кўнгли ғашланди. Ҳолбуки, бугун яхшигина мукофотга лойиқ топилганди. Ҳамкасблар, таниш-билишлар кутлашар, уларга мингирлаб, мужмал жавоб қайтарарди. Совринни кабинетининг бир чеккасига қўйди. Очиб кўрмади ҳам. Қаердандир кўнглига ёпирилиб кирган дилхиралик тарқамаетганди. Кечга бориб бетоқат бўла бошлади. Қишлоққа — отасига кўнғироқ қилди. Ҳол-аҳвол сўрашди. Сўнг онасининг қалтираган овози эшитилди:

— Яхшимисан, болам? Келиним, наварам зўрми?

— Тузукмисиз, нега овозингиз титрапти, соғлигингиз яхшими?

— Яхшиман, болам! Мендан ҳечам хавотир олма. Бу томонларга алағда бўлма. Хўпми, ўғлим?! Ҳар замон бир «она» десанг бас...

Онаси негадир гапни қисқа қилишга уринди. Йигитнинг ҳадиғи босилмади. Орадан икки кун ўтиб, яқин дўстининг онаси оламдан ўтди. «Шунга экан-да, ичимдаги ғашлик, яхши аёл эди», — қишлоққа отланган йигит ўзини овутиб борар, аммо ҳануз мужмал кайфиятда эди. Оғир кунда дўстининг ёнида турди. Ундан онасининг кўзидан марварид донасига ўхшаган ёш думалаб-думаламагани ҳақида сўрамоқчи бўлди...

Кечқурун ота-онасининг ёнида тунади. Кўзи энди илинай деганда, бош томонига кимдир ўтиргандай бўлди. Кўзини очмади — онаси унинг сочларини силарди.

— Ҳой, билдириб қўясан... Қани, ухла энди... — отасининг шивири кўнглидаги ҳадиқни яна кўзгатиб юборди.

«Нимани сир тутиш-япти экан», — унинг уйқуси қочди. Тўлғониб ётаркан, секингина жойига бориб ётган онасининг гапи қулоқларини қиздириб юборди:

— Биргина кўргим келувди-да...

— Уйғотиб юборасан, деяпман, — таҳдидли шивирлади отаси. — Кейин кўнгли эзилиб, ишида унум бўлмай юради. Шу керакми сенга?!

Онаси бошқа гапирмади. Йигитнинг кўзлари катта-катта очилди. Марваридга ўхшаган кўз ёш ҳақида ўйлади. Алламаҳалгача карахт ётди...

Эртасига нонушта қилиб бўлгач, ўртанча акасиникига чиқди. Янгасини гапга солиб, кечаги «жумбоқ»қа жавоб излади. Маълум бўлдики, онаси тўрт-беш кун қаттиқ бетоб бўлиб, ҳатто ейишдан қолибди. Эшикка термулиб, ким кирса, унинг исми билан янглиштириб чақирармиш. Шундай бўлса-да,

унга хабар беришларига унамабди. Йигит мутаассир бўлди. Шаҳд билан ўрнидан турди. Ҳозир бориб онасини қучоқлаб олгиси, қадоқ кўлларини юзга суртиб йиғлагиси келди. Аммо негадир уйга келиши билан бундай қила олмади. Нимага шундай бўлди, уни нима тўхта-тиб қолди, аниқ-тиниқ билолмади ҳам. Балки онасини аягандир. Унинг «болам узоқларда қийналиб юрган экан», деб ўйлаб, хавотир олишидан чўчигандир. Ҳар ҳолда яна ўзини бепарвадай тутди.

Отаси эрталабдан қаергадир кетганди. Келиши билан чўнтагидан пул чиқариб, хона ўртасига қурилган омонат

ёстиқ ҳам бўлмади. Отаси билан суви тинмаганидан уйимга олиб келгандим. Энди тарбиялайман, деб тиргак излаб қолаяпман.

Йигит отасини чалғитмоқчи бўлди:

— Балки ишлатилиб кетгандир...

Отаси иккиланиб қолди. Сўнг неварасини чақира бошлади.

Гапнинг бу зайил кетишини кутмаган она шошиб қолди:

— Мен... Мен олгандим биттасини...

Ота-бола баравар анграйиб қолди. Она пул санашни-да билмасди...

...Бир пайтлар, йигит ҳали бола бўлган чоғларда отанинг даромади яхши эди. Баъзи кунлар

ган одамлар шу қишлоқнинг ўзидаги укалари ва қизи бўлгани учун ҳам болалари ҳар сафар бу хангомани эшитганда мириқиб қулишарди.

Бугун ана шу она кенжа ўғли ва чолини ҳайратлантирган, ҳозир ота ҳам ўғил ҳам бу ишнинг мутлақо ўғрилиқ эмаслиги ҳақида ўйлаб, жимиб қолганди... Йигитнинг кўзи ёшланди. Ташқарилади. Жадал юриб оғилхона томонга ўтди-ю, елкалари силкинди...

Ич-ичидан ҳайқириқми, ўқирикми бостириб келарди. У билардики, онаси ҳеч қачон ўғрилиқ қилмайди. Тушунгандики, яқиндагина оламдан ўтган дўстининг онаси ўзининг онасидан бир

тутиниб ол, болам!

Кийимларига унаб қолишини айтиб, эътироз билдирадиган ўғил бу сафар итоаткор бўлди. Отасининг кўзини пана қилиб, онаси уни имлади. Ҳолироқ жойга ўтгач, бошини силаб, пешонасидан ўпаркан:

— Мен ҳали ўлмайман, болам, — деди овози титраб. — Сен ҳеч ўйлама. Онам бор эди, ҳоли нима бўлди, деб ортингга қарама. Худога шукурки, ёнимда бошқа болаларим ҳам бор. Нима айб қилдингки, кечадан бери бошингни эгасан. Билсанг, бу ишинг билан бағримни эзасан. Бошингни тик тутиб юргин, хўпми? Хотининг, ўғлинг билан шоду хуррам яшайверсанг, мен ҳам

Абдулатиф АБДУЛЛАЕВ

Ҳикоя

сандал устига ташлади. Сўнг печ ёқишга тутинган онасига юзланди:

— Ҳалиги пулларни ҳам олиб чиқ, ҳаммасини.

— Хўп...

Онаси секин туриб, жамалагига тақилган калит билан сандик қулфини очди. Унинг ичидан кичикроқ рангпар бўҳчани олиб чиқди. Матолар тахини бузмасдан бир-бир олиб қўйди. Энг тагидаги кийимлик ичидан тўрт тахлам майда пулни олиб отасига узатгач, матоларни силаб-сийпа-лаб яна аввалгидай тахлай бошлади... Пул санаб, белини бойлаётган ота олдида ўғил ўзини қарзини бемаврид қис-таб келган одамдай сездди. Отасига ожизгина қаршилиқ қилган бўлди:

— Пулим кўп, буларни ўзингиз ишлатинг. Мана, сумкамда бир пачка мингталик турибди...

— Илоҳим, давлатинг зиёда бўлиб юрсин, ўғлим! Бизники ҳам бир илинчак-да. Етмаганда ямоқ бўлар...

Отанинг оғзи гапдан, қўли санашдан тўхтаб қолди:

— Булар бешта эди шекилли ёки адашпманми? — у ўғрилиб онасига қаради.

— Билмасам... — Онаси ажабланмади, негадир кўзини олиб қочди.

— Катта неваранг олган чиқар-да, бу бетайин бошимизга

ййғилган пулларни кампирига санатар, она бу ишга мамнуният билан киришар, бироқ анча машаққат чеккач, «эй, бор-ей, ўн бир тўққиз», деганча бошқа ишга тутинар, бундан отага кўшилиб кенжаси ҳам завқланиб қуларди. У ростдан ҳам пулга ҳеч қизиқмас, уларни рақамлари ўрнига ранги билан атарди. Бир пайтлар чоли «яшириб қўй», деб берган, вақтида анча қийматли бўлган ўнчага йирик пул бекитилган жойида йиллар бўйи қолиб кетган, пул алмашиб кетганидан сўнг уларни топиб олиб, чолига қайтармоқчи бўлганди. Умуман, онанинг соддалиги шу қадар эдики, у билан боғлиқ ҳаётий хангомалардан тўққиз боласи тўққиз хилини айтиб бериши мумкин эди. Ҳаммасидан катта ўғил тез-тез такрорлаб турадигани қизиқ эди. Унда айтилишича, паспорт алмашаётган пайтда ота болаларга кўз қисиб, кампирига жиддий қиёфада:

— Сенга бошпўрт олмасак ҳам бўлади, — дейди.

— Нега керак бўлмас экан? — тутакди она. — Ахир мен Хушмурод ё Элмуродникига бормаيمانми, Ҳанифани кўргим келмайdimи?

Онаси паспортсиз қолса, кўролмай қолишидан ташвишланаёт-

ярим мучал кичик эди ва бу фанодан бақога мавридсиз кўчиш касалдан тузалиб-тузалмаган онасига қаттиқ таъсир этган. Иримига, деб одамларга улашилган, юзига «икки юз сўм» деб ёзилган пулдан бири қўлига текканда рангпар бўҳчага тугилган пуллар кўз олдида келган... Бу фикрдан неча кун ваҳимада юрган, айтмай деса, чолини аяган. Олмай деса, тўсатдан... Рўзгорини амал-тақал қилиб юрган болалари ўша кунда шу рангдиги пулларни қидириб қоладигандай туюлаверган. Беш тахламнинг ичидан биттасини олгану, кўнгли хотиржам бўлган... Йигитнинг ёдига кеча онасининг рангпар матоларни бир-бир силаётгани, «Омонгул холангнинг ёши нечага чиққан экан?», деб сўрагани, отасига: «Эндиги пенсиямни ўзимга берасиз», дегани тушди. Ҳозирда-ноқ юрак-бағри хувиллаб қолаётгандай чўчиб кетди. Ёмон туш кўриб босинқираётгандай мавҳум ва айни пайтда ойдин бир ҳолдан энтикиб, чуқур хўрсинди-ю, яна ўзини қўйиб юборди...

Қайтар бўлди. Олиб кетишига тайёрлаб қўйилган нарсаларни бир одам кўтара олмасди. Ҳар доимгидай онаси унга ойна тутди:

— Доим юзинг ёруғ бўлсин. Исириққа ҳам

хурсанд бўламан...

У хавотирланди. Эсига яна ишхонадаги бўлим мудираси Афифа опа яқинда таъсирланиб ҳикоя қилиб берган ўша воқеа тушди. Афифа опа онаси билан охириги бор хайрлашаётганида унинг кўзларидан одатдаги кўзёшидан фарқли, худди марварид донасига ўхшаган бир томчи ёш чиқиб, яноғи устида тўхтаб қолган, юзи аллақандай нурдан ёришиб кетган экан. Орадан уч кун ўтмай боқий дунёга рихлат қилган ўша кампир сиймоси кўз олдида жонланаркан, ҳозир онасининг ҳам йиғлаб юбориши ва кўзида ўша марваридга ўхшаган ёш пайдо бўлишидан қаттиқ кўрққанидан Яратганга ич-ичидан дуо қилди. Хайриятки, онаси йиғламади. У чўчиётган «марварид» ҳам кўришни бермади. Демак, энди унинг онаси уч кундан кўп... Ҳали узоқ яшайди.

Шаҳарга қатнайдиган тоғасининг машинасига ўтирганида йигитнинг кайфияти анча тетик, ҳатто мингирлаб, қайсидир қўшиқни хиргойи қилар эди:

— Кўрқмай ҳайдайверинг, ака... — деб юборди беихтиёр.

Тоға ажабланди. Жиянига син солиб қаради-ю, индамай қўя қолди...

Подагра

БЎҒИМ ДУШМАНИ

Грек тилидан таржима қилинганда «подагра» — «оёқ қопқонда» деган маънони билдиради. Подагра халқимизда бошқача номда — бўғимда туз йиғилиши деб ҳам айтилади. Касалликнинг асосий сабаби, модда алмашинуви бузилиши ҳамда организмда сийдик кислотасининг кўп йиғилиши, уни буйрак ташқарига чиқариб ташлай олмаслигидир.

Подраганинг келиб чиқиши ирсиятга боғлиқдир. Кўпинча бу хасталик эркакларда учрайди. Психологлар уларни сангвиник деб аташади, улар ҳаётда қувониб яшайдилар, шу билан бирга яхши ва кўп миқдорда кучли овқатлар истеъмол қилишади. Аёлларда эса бу хасталик менопауза ёки климаксдан кейин кузатилади.

Қадимги даврларда подрагани подшоҳлар ва бойлар касаллиги дейишган. Лекин у нормал овқатланадиган одамларда, ҳатто болаларда ҳам учрайди.

Маълумотларга қараганда, қондаги сийдик кислотасининг сурункали кўпайиши артериал босимни ҳам баланд қилиб юборади. Бу эса юрак-қон томир касалликлари ривожига туртки беради. Подагра билан касалланганларнинг кўпчилигида ўт-тош касаллиги, буйрак етишмовчилиги нефрит, яъни буйрак шамоллашини келтириб чиқаради.

Сийдик кислотаси майда кристалларга, эримайдиган тузларга айланиб, кейинчалик бўғим, тоғай, пай, буйрак ҳамда организмнинг бошқа тўқималарида чўқади.

Подгра фақат ирсиятга боғлиқ бўлмай, кўпинча гўшт ва балиқли овқатлар кўп истеъмол қилинганидан, алкоғолга ружу қўйганликдан, қаттиқ ҳаяжон, стрессдан, шамоллашдан келиб чиқади.

Касаллик белгилари

Касаллик кўпинча оёқ бош бармоғининг бўғимларидан бошланади. Агар бемор узоқ вақт даволанмаса, подагра сурункали шаклга ўтиб, кўпгина бўғимлар шикастланишига, уларнинг деформациясига, ҳаракатчанлигининг бузилишига ва ҳатто беморни ногиронликка олиб келади.

Ҳамма гап шундаки, сийдик кислотасининг пайдо бўлиш захираси организмда пурин асослари деган моддаларга

боғлиқ. Улар асосан овқатнинг оқсилга бой маҳсулотларида кўп бўлади. Таом билан бирга пурин моддаларнинг ҳаддан кўп организмга кириб келиши эса қонда сийдик кислотаси миқдорининг кўпайишига сабаб бўлади. Шу билан бирга, алкоғолли ичимликлар бу кислотани буйрак орқали чиқиб кетишига тўсқинлик қилади. Натижада, организмда йиғилаётган сийдик кислотаси бўғимларда чўқа бошлайди, бу оғриқ хуружини келтириб чиқаради.

Касаллик тўсатдан кучли оғриқ билан бошланади, бўғим қизариб «ёнади». Бўғимда шиш пайдо бўлади. Хуруж, одатда, тунда бошланади. Унинг келиб чиқиши бўкиб овқатланиш билан боғлиқ. Гоҳида муздек сувда чўмилиш ҳам касалликка сабаб бўлади.

Даволаш

Ўткир хуруж бошланганда, осойишталик, оғриқни қолдирувчи препаратлардан фойдаланиш, каравотда қимирламай ётиш тавсия қилинади. Хуруж бошланиши билан очлик парҳези, кўпроқ қайнатилган сув ичиш керак. Организмга катта миқдорда тушаётган су-

завотли парҳезга ўтиши даркор. Рангли карам, бақлажон, редиска, нўхат, вино, пиво истеъмол қилиши ман этилади.

Подрагани даволашда парҳез энг муҳим восита ҳисобланади. Парҳездан мақсад модда алмашинувини нормал ҳолатга келтириш, қондан ва тўқималардан пурин моддаларни ҳайдаш, қондаги сийдик кислотаси миқдорини пасайтиришдир.

Бемор рационидан пурин асосларига бой маҳсулотлар — қаймоқ, жигар, буйрак, мия, тил, ёш мол гўшти, ёғли гўшт ва балиқ, консерва, дудланган маҳсулотларни чиқариб ташлаши керак. Ҳафтада фақат 200-300 гр ёғсиз қайнатилган гўшт ейишга рухсат этилади. Гўшт ва балиқ қайнатмалар ҳам тавсия этилмайди. Асаб тизимини кўзгатувчи маҳсулотлар — аччиқ чой, кофе, какао ман қилинади. Овқатга иштаҳа очар воситалар: мурч, хрен, хантал, сирка, туз ишлатмаган маъқул.

Бемор рационидан сут маҳсулотлари, тухум, картошка, оқ карам, сабзи, бодринг, кабачки ва нон ўрин олиши мақсадга мувофиқ.

Тана оғирлигидан қатъи назар, ҳамма беморларга ҳафтада бир марта очлик кунлари ўтказиш тавсия қилинади. Очлик кунлари фақат чой ёки ми-

Халқ табобатидан

1. 300 гр гуруч унини олиб, 10 гр. пиво дрожаси ва 50 гр. тузни аралаштириб, озгина сув қўшилади. Латтага ўралган ушбу малҳамни оғриётган бўғимда 12 соат ушлаб туриш тавсия этилади. Даволаш муддати 4 кун.

2. Сариеғни эритиб, унга шунча миқдорда тоза спирт солинади. Устидан олов ёқиб спиртни ёндириш керак. Қолган ёғ подагра учун жуда фойдали. Уни оғриқ бераётган бўғимга кунига 2 марта суртиш лозим, фақат буни иссиқ печ олдида қилган маъқул.

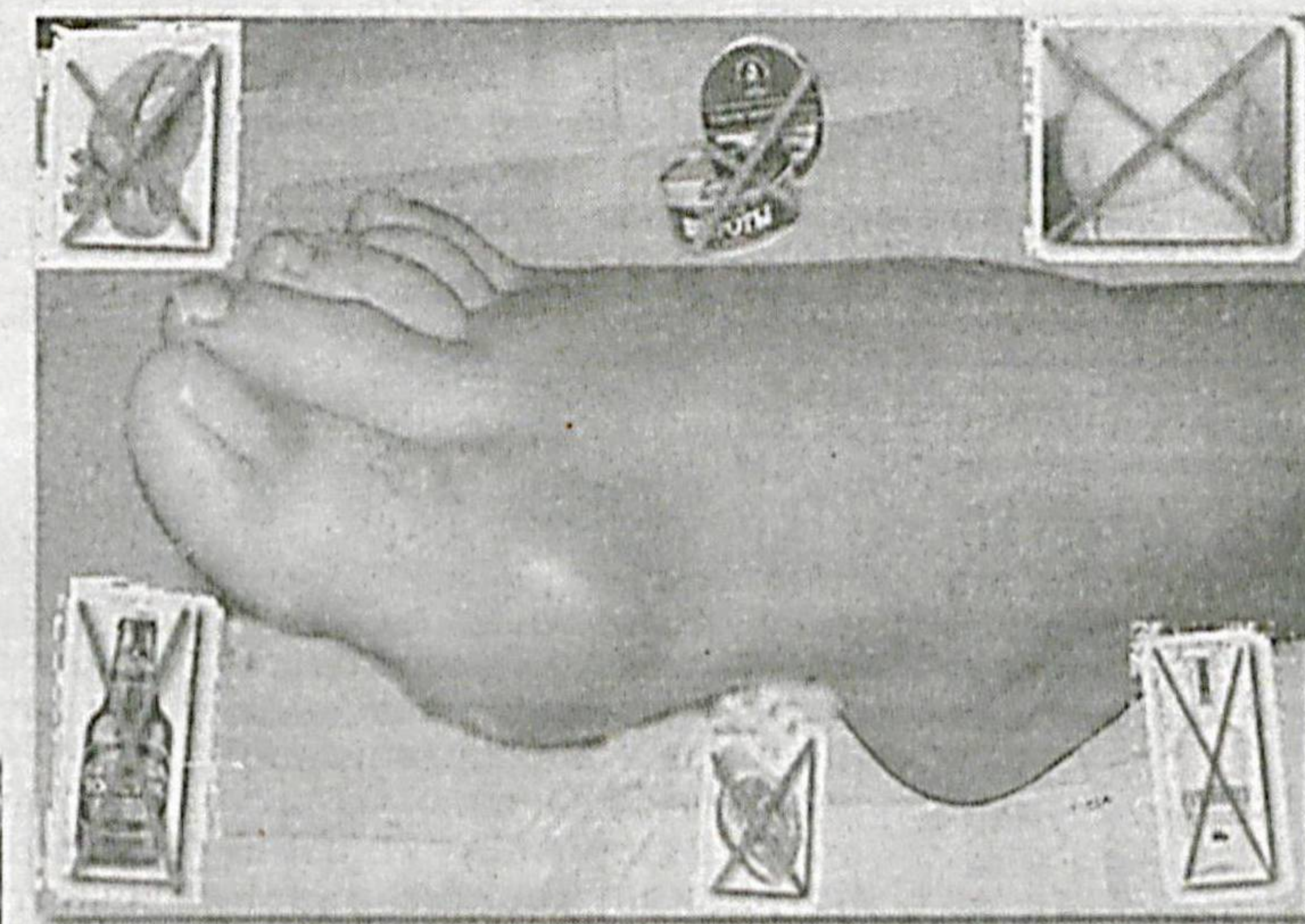
3. 2 бош саримсоқпиёз майда тўғралади. Идишга солиб оловга қўйилади ва унга 150гр. думба ёғи қўйилади. Саримсоқ қизил рангга киргунча аралаштириш керак. Оловдан олиб, докдан ўтказилади. Унга 1/3 нисбат пахта ёғи қўйиш керак. Аралаштириб хасталанган бўғимларга кунига 2 марта суртилади.

4. Бир стакан сирен гулларини 0,5 л ароққа солиб, 10 кун сақланади. Тайёр бўлган настойка билан оғриётган бўғимларни кунига 2 марта уқалаш керак. Даволаш курси 10 кун.

5. Битта тухумни 9 фоизли олма сиркасига солиб, қоронғи жойга 1 кун қўйилади. Тухум эриб кетгандан сўнг яхшилаб аралаштирилади. Оғриқ бераётган бўғимга компресс қилинади. Даволаш муддати 1 ой.

6. Бўр қукунга айлантимилади ва уни илиқ олма уксуси билан қўшиб сметана ҳолатига келтирилади. Бу малҳамни оғриқ бераётган бўғимга қўямиз. Бу муолажани кечкурун қўйиб, эрталаб олиш керак. Бўр бўғимдаги сийдик кислота-си тузларини тортиб олади.

Тоҳир ИБРОҲИМОВ,
тиббӣёт фанлари
доктори, профессор

нерал сув тавсия қилинади. Агарда касаллик семизлик билан бирга кечса, унда паст калорияли парҳезни узоқ муддат қўллаш керак.

Албатта, фақат парҳез билан подрагани енгиб бўлмайди, унга қўшимча ванна, массаж, уқалашлар ва жисмоний машқларни қўллаш керак. Ҳар куни эрталаб 1 соат бадантарбия билан шуғулланиш шарт. Сабаби: ҳаракатда бўлган, ишлаб турган бўғимларга тузлар камроқ йиғилади. Подагра билан хасталанган бемор терапевт маслаҳатини олиши ва назоратда туриши лозим.

«Инсонга наф келтириш — олий бахт» танловига

Шукр қилиб яшаш керак

Фаргона вилояти касаба уюшмалари тизимида фаолиятини мақтаса арзийдиган фидоий инсонлар кўплаб топилади. Биргина давлат муассасалари ва жамоат ташкилотлари ходимлари касаба уюшмалари вилоят вакиллиги ҳуқуқшуноси, Фаргона шаҳар халқ депутатлари кенгаши депутати Орзигул Қозихоновани олайлик. У ҳар йили ўнлаб шикоятчиларга муаммоларини қонуний йўл билан ҳал этишда кўмаклашади. Ёки таълим ва фан ходимлари касаба уюшмалари вилоят кенгашининг раиси Собирхон Саидхўжаевни мисол қилсак. Доимо тadbир уюштирган, оромгоҳлар, сихатгоҳлар фаолиятини текширган, ҳомийлик ишлари билан юрггани юрган. Таълим ва фан ходимлари касаба уюшмаси Тошлоқ тумани бирлашган кўмитаси раиси Усмонбек Давронов ҳақида ҳам кўпчилик оғзидан бол томиб гапиради. Фаолияти билан яқиндан танишгач, шаънига айтилаётган илиқ сўзлар бежиз эмаслигига амин бўласиз.

Мақтанишни ёқтирмайдиган, камгапу камтар замондошимизнинг ишлари доимо улуғвор. У билан 1993 йили раисликка сайланганида танишган эдик. Ўшанда У.Давронов ички имкониятлардан фойдаланиб, меҳнат шaroитларини яхшилаш ҳақидаги таклиф билан чиққанди.

Мактабларда ёрдамчи хўжалик сифатида иссиқхоналардан фойдаланиш, меҳнат дарслари ва тўғарақларда болаларга касб-хунар ўргатиш орқали ишлаб чиқарилган буюмларнинг савдо-хайрия кўргазмаларини ташкил этиш кераклиги ҳақида маъруза қилганди. Тушадиган маблағ кам таъминланган ўқувчиларга ўқув қуроллари, кутубхоналар учун янги китоблар харид қилиш, аълочи ўқувчиларни рағбатлантиришга сарфланишини асослаб берганди.

Шундан бери, у бошчилигида тумандаги 10 га яқин таълим муассасасида иссиқхоналар қурилди. Улардан тушаётган маблағлар касаба уюшмалари бошланғич ташкилотлари назоратида ходимларга бепул тушлик ташкил қилишга сарфланмоқда. Жумладан, 32-умумтаълим мактабидаги 50 нафардан ортиқ ходим ҳар куни бепул тушлик билан таъминланади. Аълочи ўқувчилар ана шу маблағлар ҳисобидан рағбатлантириб борилади. Кам таъминланган ўқувчиларга ўқув қуроллари ва кийимлар харид қилинади.

Усмонбек ака ҳамкасбларимиз орасида китобсеварлиги билан ҳам танилган. Ҳуқуқшуносликка оид китобларидан иборат шахсий кутубхонасидан ҳатто вилоятдаги етакчи ҳуқуқшунослар ҳам фойдаланиб туришади.

— Китобларни, айниқса, ҳуқуқий адабиётларни жуда севаман, — дейди Усмонбек ака. — 200 дан ортиқ мамлакатимиз ва хориж қонуншунослигига бағишланган китобим бор. Ҳуқуқий мавзудаги газета-журналларга обуна бўлиб, таҳламларга тикиб бораман. Ишхонада ҳам кутубхона ташкил қилганмиз. Уни сиёсий, ҳуқуқий, бадиий адабиётлар билан тўлдириб бораёмиз. Ҳар бир касаба уюшмаси ходими қонунчиликни чуқур билиши лозим. Бу фаолиятнинг энг асосий қоидаларидандир.

Ўтган йилги 29-умумтаълим мактаби хўжалик ишлари мудирини вазифасида ишлаган Абдухалиқ Мирзаевнинг ишини олайлик. У қандли диабет билан оғриб, мактабда таъмирлаш ишлари кетаётган пайт ишга бора олмаган. Директор «ишга ярамаётган бўлса, бўшасин» деб буйруқ билан уни ишдан бўшатиб юборган. Тўрт ойлик даволаниш жараёни тугагач, касаллик варақасини олиб борган ходимга эса касаллик варақаси учун ҳақ тўланмаслиги айтилган.

Бу иш юзасидан барча ҳужжатларни йиғдим. Касаллик вақтида ишдан бўшатиш мумкин эмаслиги ҳақидаги меҳнат қонунчилиги бандларини, яна ходимнинг бир қатор бошқа ҳуқуқлари бузилганлиги асосланган тақдимномани туман халқ таълими бўлимига киритиб, ходимни дарҳол ишга тиклашни, молия бўлимидан эса касал бўлган пайти учун тўланиши керак бўлган 414 000 сўмни тўлаб беришни талаб қилдик. Натижада, ходимнинг ҳуқуқлари тикланди.

Кўп муталаа қилган инсондан ёмон-

лик чиқмайди. Шунинг учун кўлимдан келганича китобхонликни рағбатлантириб бораман. Бир неча йил илгари туманимизда узоқ вақт ўқитувчилик қилган, ҳозирда асаб касаллиги туфайли кўзи ожиз бўлиб қолган отахон олдимга келди.

— Шукр қилиб яшаш керак, — деди у. — Фарзандларим менга кўз бўлишяпти. Шогирдларим ҳам хабар олиб туришади. Радио эшитаман, бироқ китобларни соғиндим. Умр бўйи бошимни улардан олмагандим. Шунга зерикиб қоляпман.

Кўнглим бузилиб кетди. Дарҳол вилоят кўзи ожизлар жамиятига қўнғироқ қилдим. Брайл алифбосида чоп этилаётган китоблардан харид қилишимизни айтдим. Ҳайит байрамида бир даста махсус китоблар билан устознинг уйига кириб бордик. Улардан фойдаланишни ўрганишлари учун шаҳардаги мутахассисларга қатнаш харажатларини қоплашимизни айтдик. Атрофдагиларни қўллаб-қувватлашга, тушунишга муҳтож инсон чин дилдан қувонганда, қанчалар тўлқинланишини тасвирлаб бериш қийин. Устоз китобларни олиб, илк саҳифаларни пайпаслаганларида, йиғлаб юборишдан ўзларини зўрға тийиб турганлари шундоқ билиниб турарди.

Инсон учун фарзандлари камолини кўришдан катта бахт бўлмаса керак. Ўғлим Ислонбек туман ҳокимлиги статистика бўлимида ишлайди. У ҳам уйга келиши билан китобга ёпишади. Ота-бола муталаа билан шуғулланамиз. Қизим Нодира — ўқитувчи, бу йил ўзи ишлаётган 15-мактабда «Энг яхши ўқитувчи» фахрий ёрлиғи билан тақдирланди. Касаба уюшмалари томонидан уюштирилдиган спорт мусобақаларида фаол қатнашади. Шахмат ўйнайди.

Бугун Тошлоқда 48 та умумтаълим мактаби, 25 та мактабгача ва 6 та мактабдан ташқари таълим муассасасида 4881 нафар касаба уюшма аъзоси бор. Республикамиз мустақилликка эришгандан буён тумандаги 12 нафар педагог давлатимизнинг ордени ва медаллари билан тақдирланган. Бир неча фан доктори ва номзодлари етишиб чиқди. Бунда туман таълим ва фан ходимлари касаба уюшмалари бирлашган кўмитасининг ҳам ҳиссаси бор албатта. Ходимларни доимий

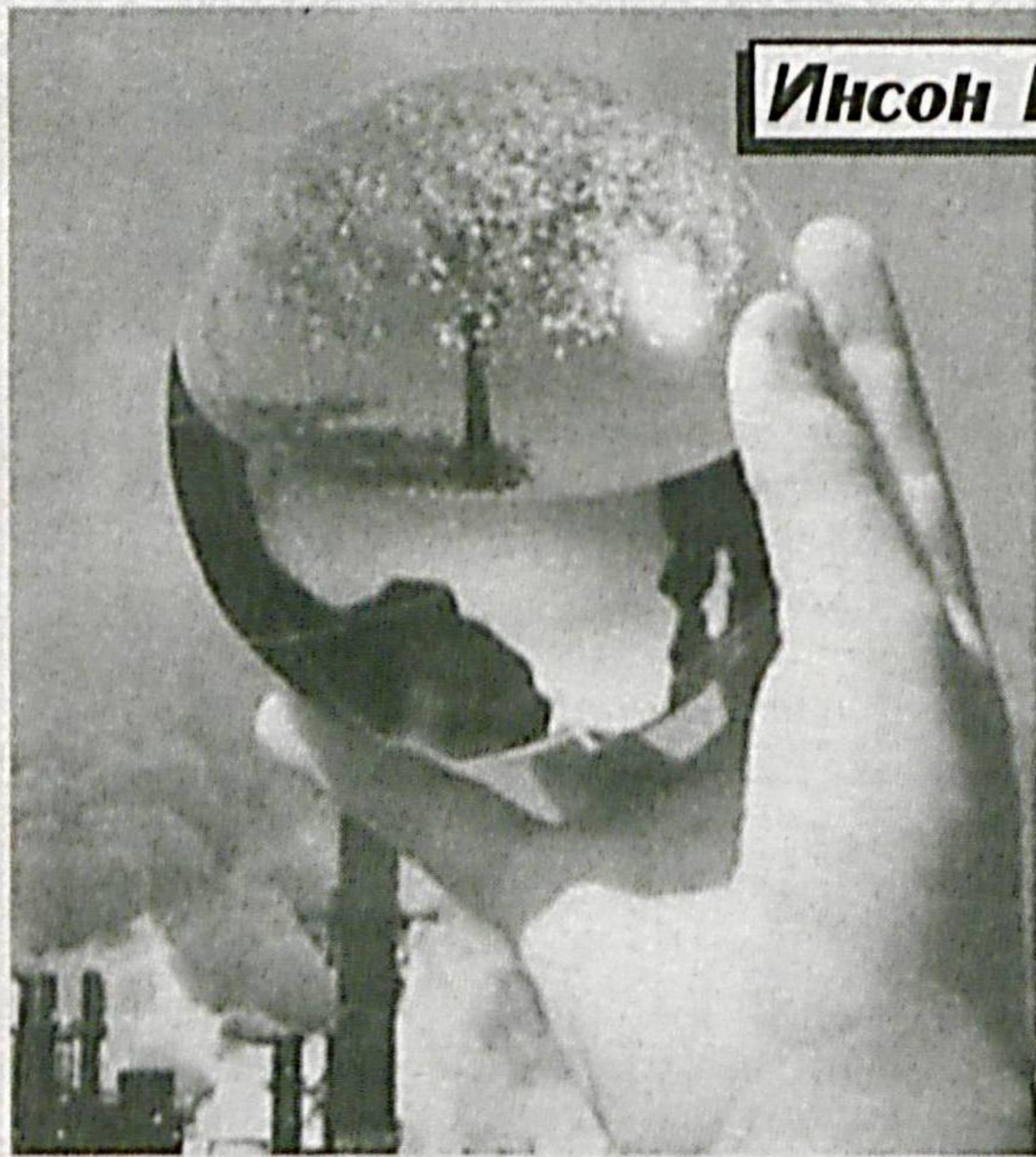
қўллаб-қувватлаш, маънавий рағбатлантириб бориш ўз натижасини кўрсатмоқда.

— Анча йиллардан буён ўқитувчилик қиламан, — дейди тумандаги 11-умумтаълим мактаби директори Мақсудахон Абдуллаева. — Бироқ яқингача ҳам касаба уюшмалари дейишса, сихатгоҳга йўлланма берадиган ташкилот кўз олдимга келар эди. Илгари пайтларда шундай эди-да. Усмон ака ишларни бошқача йўлга солди. Буни, аввало, биз ўқитувчилар ҳис қилдик. Таълим соҳасида ишлаётган ходимларнинг ҳуқуқий саводхонлигини ошириш юзасидан катта ишлар амалга оширилди. Бундай мавзудаги семинарлар ўтказилмаган мактаб, болалар боғчалари қолмади, десак ҳам бўлади. Усмонбек аканинг саъй-ҳаракати билан бугун ҳар биримиз ҳуқуқшунос бўлиб қолганмиз. 2008 йили бошимга ташвиш тушди. Бир томони мактабда илмий бўлим мудирини бўлиб ишлайман. Иккинчи томондан фан номзодлиги учун илмий ишимни ёқлайман, деб турган эдим. Илмий иш билан бўлиб мактабдаги ишларга яхши эътибор бера олмай қолдимми, янги келган директор мени бўшатиб юборди. Севимли касбимдан ажралиб кайфиятим тушиб кетди. Бир неча ой илмни ҳам ташлаб қўйдим. «Тарки дунё» қилиб юрган пайтларим муаммоларимдан қандай хабар топди, билмайман, Усмон ака касаба уюшмаларига чақириб қолди. «Бунақа эмас, Мақсудахон. Сиздан умидларимиз катта. Худо хоҳласа, катта олима бўлишингиз керак. Ишингизга, илмга қайтинг, биздан нима ёрдам керак бўлса, ҳаммасини қиламиз» деди. Мактабга борсам, лавозимимга қайта тиклашибди. Усмон ака мени ва яна бир ходимимизнинг бўшатилиш сабабларини ўрганиб, ноқонунийлигини исботлабди.

Яқинда номзодлик диссертациямни ёқладим. Бунда касаба уюшмаларининг ҳам ҳиссаси бор, деб ҳисоблайман. Усмон акадек элу юртга фойдаси тегиб яшаётган инсонлар бор бўлишсин.

Бахтиёр ДАДАЖОНОВ,
Фаргона вилоят касаба уюшмалари ташкилотлари бирлашмаси кенгаши раиси ўринбосари

Инсон Ва табиат

Ҳаётда ҳеч ким рад эта олмайдиган бир ҳақиқат борки, унга барчамиз жон куйдиришга мажбурмиз. Бу табиат муҳофазаси масаласидир. Ушбу муҳим ишга мустақил давлатимиз ўзининг илк қадамлариданоқ алоҳида

да эътибор билан ёндашди. Жумладан, 1993 йилда Ўзбекистон Республикаси ҳукуматининг «Табиатни муҳофаза қилиш тўғрисида»ги махсус қарори қабул қилинди. Ушбу ҳужжат баҳри муҳит мувозанатини сақлашда табиий ресурслардан оқилона фойдаланишнинг ҳуқуқий, иқтисодий ва ташкилий асосларини белгилаб берди. Бу, айни вақтда, инсон ва табиат орасидаги мувозанатга путур етказмасликка ўзига хос даъват ҳам эди.

Олам бағри

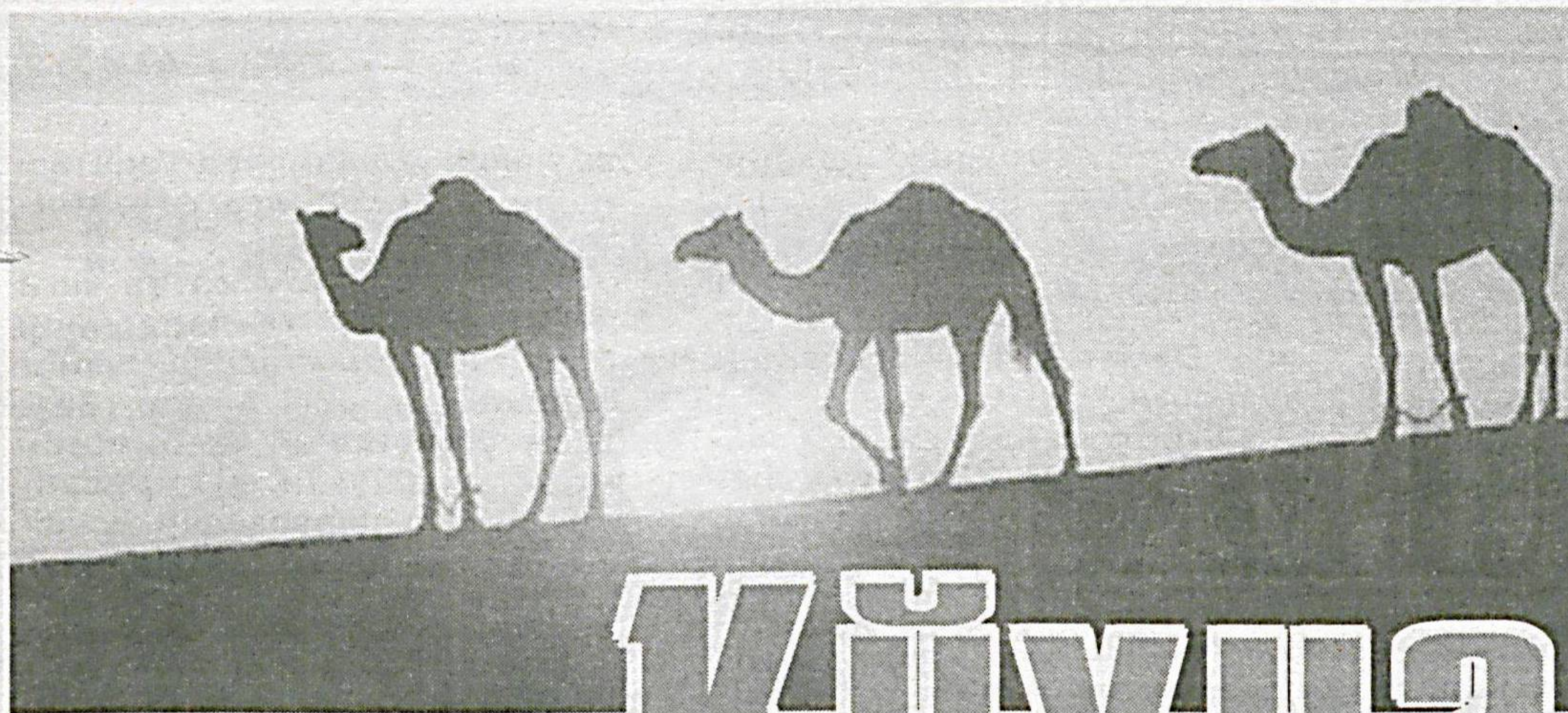
Орадан кўп ўтмай, тўғрроғи, октябр ойи бошларида Вазирлар Маҳкамасининг «Экология ва саломатлик» икки йиллигини ўтказиш тўғрисида қарори эълон қилинди. Қарорда қайд этилганидек, Ер шарининг деярли барча минтақалари қаторида Марказий Осиё ҳам экологик ҳалокатлардан холи эмас. Бу ҳол биргина Орол денгизи фожиасида яққол кўриниб турибди. Умуман олганда, Орол фожиасини бутун олам фожиаси, дейиш мумкин. Зеро, табиатдаги ҳаёт ҳеч бир чегарани тан олмайди. Мисол тариқасида кушлар ҳаётини кузатадиган бўлсак, Ер шари улар учун бўлинмас макон эканлигини кўрамиз. Улар бутун ер юзини кезиб юришади, истаган жойларидан макон танлайдилар. Ёзилмаган бу қонун-

қоидалар бошқа жониворларга, ҳатто ўсимлик оламига ҳам хос. Оллоҳнинг бу неъматлари олам бағрини тўлдириб, борлиқни яйратиб-яшнатиб, кўзларимизга қувонч, қалбларимизга қувват бахш этиб туради. Улар инқирозга юз тутган сайин олам бағри мунғайиб, ғариблашиб, хувиллаб бораверади.

Биз тенгилар эсимизни таниганимиздан буён ташвишли бир ҳолатнинг гувоҳимиз. Болалигимизда, яъни, олтимиш-олтимиш беш йиллар аввал табиат кўйида узокроққа ёлғиз боришга ҳайиқардик. Қалин чакалзорлар бора-бора салобатли ўрмонга айланди, ҳар қадамда турли-туман ёввойи жонзотларга дуч келардик. Анхору ариқ тугул, кичик жилгаларда ҳам ғиж-ғиж балиқлар яшар, тайёр бу ўлжаларни кўпинча овламасдик ҳам.

Ҳар куни балиқ еявериш барчанинг жонига тегиб кетгани туфайли яна ўлжа олиб келсак, дақкига қолардик. «Ўзинг тозала, увол бўляпти-ку, бечоралар!» — дея опа-оналаримиз уришиб беришарди.

Бу гаплар ҳозир чўпчакка ўхшайди. Чунки жилга-ю анхорлар нари турсин, ҳатто дарё ва кўлларда ҳам балиқларнинг барча турлари кескин камайиб бормоқда. Тоғларда-ку, онда-сонда тоғчумчуқлар йўлиқмаса, бошқа тирик жонларни кўриш амримаҳол бўлиб бормоқда. Тоғли худудларни ўзларича тақсимлаб олган хусусий чорва эгалари ҳаммаёқда ҳукмрон. Бизнингча, бунинг акси ўлароқ, тоғли худудларни, ҳатто ариқ ва сойларни ҳам жонкуяр, дадил ва узокни кўра билувчи одамларга маълум муддатларга муҳофаза учун топшириш

«Жангир-жунгир...» Бир маромда янграб турадиган бу товуш сира тинмайди, эскиришни билмайди, мозийнинг қонталаш уфқларида жимирлаётган, сир-синаотини батамом англашга тафаккуримиз, кўзлаган манзилни илғашга кўзимиз имкониятлари ожиз бўлган ҳаёт карвони кўнғироғининг садоси бу. Илк йўлга тушган работи ва сўнгги бекати сирли бўлгани сингари кўнғироғини ҳам оддий қулоқ билан эшитиш маҳол. Фақат тақдир азалда пешонамизга зарб этилмиш манзилда унга қўшилиш, ҳаётимиз поёнида ажралиш насибамиз. Ким билсин кунига бу карвон сафига неча киши қўшилиб, нечаси ундан узилиб қолади. Тақдир ўйинини қаранг, бу карвонни тўхтатиш ҳеч бандасига насиб этмаган, этмайди ҳам, вақт-соати етганда биз нечоғлик уринмайлик, талвасага тушмайлик, у ҳаракат маромини ўзгартирмайди.

«Жангир-жунгир...»

Карвон кетиб боради, кимдир қўшилиб, кимдир эса узилиб...

Кўҳна карвон кўнғироғи

Ўша оқшом кўз кўриб, қулоқ эшитмаган беомон жанг бўлди. Томонларнинг бирида Муҳаббат ва Садоқат, иккинчисида Шаҳват ҳамда Қабоҳат саф тортди. Эрта тонг эса кишлоққа илондек ўрмалаб совуқ миш-миш оралади:

— Эшитдингизми? Сулув ўзини осибди.

— Нега? Шундай аёлни нима жин чалди экан?

Ўлимнинг мўъжизакор бирлаштирувчи кучи бор. У бир муддат одамлар онгидан кундалик ташвишларини қувиб чиқаради. Машъум хабар қулоғига чалинган кимса борки, сўнгги йилларда эркак қўлининг излари тушмаганидан сувоғи кўчган, афтодаҳол ҳовлига оқиб келарди. Тушга яқин тобут кўтарилди. Кунда, кун оша урушдан совуқ хабарлар олиб юракзада бўлган эл елкаларида лопиллаётган тобутда қийинчиликларга дош беролмай ўз жонига қасд қилган ожиза эмас, урушнинг жангоҳлардан олисдаги яна бир қурбони ётганини, фожиага кўзлари ўғри мушукниқидек олазарак ҳосилот алоқадор эканлигини билмасди...

Оила — кўрғон, эр унда посбон, аёл малика бўларкан. Вақтида элнинг не-не алп йигитлари Сулувга сирли боқиб, бир жилмайишга жон таслим этишга ҳам тайёр эдилар. Нашидали тўй оқшоми, чимилдикдаги нозли гурунг кўпларнинг орзусидаги маликани бировнинг хасмига айлантирди.

Кутилмаганда бошланган уруш, эрнинг Ватан ҳимоясига отланиши бахтли ҳаётга оғу бўлди. Йиллар, ҳижрон азоби, жўжабирдай уч фарзанднинг қорнини тўқ, эгини бут тутиш илинжида унча-мунча эркакнинг ҳам силласини қуритадиган кетмон чопиш, ўроқ ўриш қўлларини дағаллаштириб, пешонасига ажинлар туширган бўлса-да, Сулувнинг чиройи

ини аритолмади. Балки ҳосилотнинг сўқир қалби фаҳш билан тўлиб-тошининг боиси ҳам шундадир.

— Кунлик режангни икки барава қилиб бажармасанг, бир сиқим ҳам бугдой бермайман.

— Бажараман, бажаролмасам, туни билан ўраман.

Сулув ориятли эди, бировдан таъна эшитгиси келмасди. «Болаларимнинг қорнини ҳалол ошдан тўйдирсам», дерди. Ўзгалардан ҳам ҳалолликни кутарди. Ўша кеч далада аёлни орият, ҳосилотни фаҳш иштиёқи ушлаб турди... Хуллас, Сулув хиёнатга дош беролмади...

...Карвон кетиб боради, кимдир қўшилиб, кимдир эса узилиб...

II

Боланинг Ойширин момога меҳри зўр эди, биргина унинг эмас, маҳалладаги ҳамма болаларнинг овунчоғи эди момо. Аслида сочининг бирон тола қораси қолмаган момо — момо эмас, бола эди. Ёши етмишдан ошган момонинг ёлғизгина ўғли олис яйловда чўлиқ бўлиб ишлар, бунинг устига ёшлигидан ўпкаси шамоллаб, йилнинг тенг ярмини вилоят марказидаги касалхонада ўтказарди. Момонинг қора-кура болаларни севиши, қўни-қўшниларида нечта чўрвақа бўлса, ҳар бирини кунига ёлғи қатик билан сийлаши ҳам шундандир балки. Болалар ҳам ўз уйларига ўт олиб келишдан қочишса-да, момонинг сирини сира оч қолдиришмасди. Баҳор келди дегунча Ойширин момо болаларнинг бошини бириктириб, маҳалладаги қўй-эчкилардан сурув

қилар, болалар шовқин-сўрон кўтариб сурувни эрта тонг яйловга ҳайдашар, қош қорайганда, кишлоққа энишарди. Момо болаларни зериктирмас, гоҳида қизик-қизик чўпчаклар айтиб берса, гоҳида қўлларига чиллак чўпини ушлатиб, бир четдан ўйинларига ҳакамлик қиларди.

Ёз кунларидан бири. Тонгданок момонинг мўъжизагина ҳовлисида тумонат одам йиғилди. Момо ёлғизгина ўғлининг кийим-бошларини бўйнига ташлаб, оппоқ сочини ёйиб, айтиб-айтиб йиғларди:

Йигит ёшга етганда

Хазон бўлган болам-а-а.

Юрак-бағримни доғлаб

Ташлаб кетган болам-а-а...

Кечагина момонинг ўғлини «дўхтир машина»да олис шаҳардан келтиришган, туни билан ҳовлига келиб-кетувчиларнинг изи узилмаганди. Негадир, болаларни уйга киритишмади.

«Катталар нега бундай қилишади? Биронтаси момони овутай демайди, аксига аёллар ундан қолишмасликка баҳс бойлашгандек давра айланиб, эркаклар сафга тизилиб, бир-бирининг елкасига қўл ташлаб йиғлашгани-йиғлашгани...»

Орадан йиллар ўтди... Қаҳратон қишда Ойширин момо бандаликни бажо этди. Бу вақтда у замонавий посёлкада, жияниникида яшаётганди. Эрининг, ёлғизгина ўғлининг ювиғи чиққан уйга талпиниб, узоқ вақт кўз юмолмади. Дилдан ишонган, суянган тоғим деб билган қариндоши:

— Момони кўтаринг, йигитлар, уйига олиб борамиз, — деганида си-

ниққина жилмайиб, ёлғон дунёни тарк этди.

Қор бўралаб турганига қарамасдан, Ойширин момонинг меҳрибонлари — кечаги болалар, бугунги оталар уни елкаларида кўтариб, сўнгги манзилига қўйиб қайтишди. Тунда онам хўрсиниб:

— Бечора момо, бир умр тирноққа зор ўтди, — деди.

— Касалликдан вафот этган ўғли-чи?

— Тутинган боласи эди.

Кўз олдим қоронғилишиб кетди.

Донишманд ҳаёт ҳаммамизга ширинини ҳам, аччиғини ҳам тоттирди. «У қайтади» деган илинжда соч оқартирган бевалар эртақ эмас ҳақиқат, бутун умр тирноққа зор ўтиб, бир-бирига садоқатли қолганлар воқелик. Во дариф, ҳамма аёл ҳам бу шарафли номга лойиқ бўлавермас экан. Тунда фарзандини четга суриб, ёстигининг ярмини хиёнат эгаллайдиганларни, ризқини чет эллардаги фаҳш тўшагидан излайдиганларни ким деб аташ мумкин? Мен ҳар доим «аёл», «она» сўзларини тилга олишим билан Ойширин момони эслайман. У аламдан, хўрликдан ер тепиб айланаверади, айланаверади, бўғзида хирқирок товуш қотиб қолган:

Йигит ёшга етганда

Хазон бўлган болам-а-а...

...Карвон кетиб боради, кимдир қўшилиб, кимдир эса узилиб...

Абдунаби АБДИЕВ,

Миришкор тумани

Бутун бўлсин!

мақсадга мувофиқ бўлса керак. Ушбу вазифани туманлар ҳокимликлари раҳбарлигида фуқаролар йиғинлари, маҳаллалар, назоратчи ташкилотлар билан ҳамкорликда амалга ошириш мумкин. Дастлаб жараён қийин кечиши табиий, талаб қўйириш, изчил тушунтириш ишлари олиб борилса, ҳаммаси изга тушиб кетиши муқаррар. Натижада, кўплаб одамлар ишли бўлади, она-табиат бора-бора қайта тикланади. Энг муҳими, қадимги гўзалликлар жонланиши қаторида моддий манфаатдорлик ортиб, бебаҳо табиий маҳсулотлар кўпаяди...

Президентимиз «Юксак маънавият — енгилмас куч» китобида: «...олижаноб фазилатлардан бутунлай узоқ бўлиб яшайдиган, ҳаётнинг маъно-мазмунини ўзича талқин қиладиган шахслар оз

эмас. Минг афсуски, улар ўзларини дунёнинг ҳақиқий эгасидек ҳис қилишга уринадилар. «Йўлини топибдими, қандини урсин», дейдиганлар борлигидан кўз юмиб бўлмайди...» дея айтган кескин фикрлари табиат ҳимоясига ҳам айнан тааллуқлидир. Атроф-муҳит кушандалари кўнғиллари тусаган ҳар хил номаъқулчиликларга қўл урмоқдалар. Узун ташланган арқон албатта бир кун йиғиштириб олинади. Лекин, унча-чи? Бу орада она-табиат озор чекаверади, йўл қўйилган йўқотишларнинг эса ўрнини қоплаш жараёни анча қийин кечади.

Истеъмолимизда «сабру қаноат» деб аталмиш чиройли сўз бор. Сабру қаноатда яшаганлар албатта бир кун кўзлаган муродларига етадилар. Бироқ «сабру қаноат»ни

табиат муҳофазасига қўллаш унчалик тўғри эмас, шекилли. Бинобарин, бу борада қанча сабрли бўлсак, шунча кўп нарсаларни йўқотиб қўядиган кўринимиз...

Мен Айдарқўлда бир неча бор бўлганман. Зеро, унинг қадимгиси билан ҳозиргисини ўхшатиш мумкин эмас. Тоғларни тақсимлаганларидек, Айдарқўлни ҳам ҳозир «тўрчи»лар ўзаро бўлишиб олган эканлар.

Шунга ўхшаш яна бир мисол. Ўзбекистонда ягона Миллий боғ мақоми берилган ҳудуд барпо этилганида қалбларимиз қувончга тўлган эди. «Энди жаҳондаги, айниқса, Европадаги Миллий боғлар сингари ажойиб гўшалар вужудга келса керак», каби ширин хаёлларга гарқ бўлганмиз. Ҳатто «Ўғом-Чотқол Миллий боғида яқин келажақда

табиат рисоладагидай тикланади, жаҳон туризмнинг нуфузли бир бўстони барпо этилади, табиатнинг турли-туман жонзотлари атрофимизда яйраб-кезиб юрадилар!» дея матбуотда чиқишлар қилганмиз. Афсус, бу орзулар ҳозирча сароблиғича қолмоқда. Ахир Миллий боғ фаолиятини номига муносиб даражага кўтариш учун бошданок ҳамма шарт-шароитлар яратилган, етарли маблағлар ажратилган эди-ку! Ҳатто 2000 йил март ойи бошида Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси томонидан «Чимён-Чорвоқ» зонаси табиий бойликларини сақлаш ҳамда ҳудудни ўзлаштиришга комплекс ва изчиллик билан ёндашишни таъминлаш чора-тадбирлари тўғрисида» қарор ҳам қабул қилинган эди. Буларнинг бари Миллий боғ фаолиятида тубдан ижобий бурилиш яшаш учун кенг йўл очмайdimи? Тўғри, яқинда ушбу Миллий боғ фаолиятига боғлиқ бир хушxabар тарқалди: Бўстонлиқ туманидаги олис

Пском қишлоғига олиб борувчи замонавий кўприк қуриб битказилибди. Демакки, бу ҳудудда атроф-муҳит мувозанатини тиклаш ва сақлаш учун яна бир қадам қўйилибди. Шояд иш шундай давом эттирилиб, Миллий боғ яқин йилларда ҳақиқий мақомига эга бўлса!...

Ёшлар келажагимиз, она-табиатнинг бағри бутунлиги, биринчи навбатда, улар учун керак! Шу нуқтаи назардан олиб қараганда, бир тақлиф туғилади: табиат муҳофазасига оид мавзуларни барча билим даргоҳларида асосий фанлар қаторида ўқитиш ва тингловчиларни жиддий имтиҳонлардан ўтказиш вақти келмадимикан? Ушбу муҳим масалалар ижроси, аввало, Табиатни муҳофаза қилиш қўмиталари, экологик жараён билан шуғулланаётган депутатлар, қолаверса, ҳаммамизнинг зиммамизга тушади. Мақсад битта: бутун олам бағри тўқис бўлмоғи лозим. Ўзини четга олишга ҳеч кимнинг ҳақи йўқ.

Асад АСИЛ,
ёзувчи

● Касаба уюшма спорти

Аёллар
спартакиадаси

Андижон вилояти касаба уюшма ташкилотлари Бирлашмаси ташаббуси билан ҳар йили Халқаро хотин-қизлар байрами арафасида вилоят тармоқ касаба уюшма ташкилотларида меҳнат қилаётган аёллар ўртасида спартакиада ўтказиш анъанага айланган.

Бу йилги аёллар спартакиадаси Андижон давлат университетининг хорижий тиллар факултети спорт мажмуасида бўлиб ўтди.

— Спартакиада аёлларга байрамона кайфият улашиш билан бирга, улар ўртасида жисмоний тарбия ва спортни кенг оммалаштиришга хизмат қилди, — дейди Маданият ходимлари касаба уюшмаси Макразий кенгашининг вилоят вакили Р.Нижозова.

Спортнинг волейбол, стритбол, енгил атлетика, стол тенниси, шахмат-шашка турлари бўйича ўтадиган мусобақаларда барча тармоқлардан 200 нафардан зиёд хотин-қиз қатнашди.

Мусобақалар якунида Таълим ва фан ходимлари касаба уюшмаси вилоят кенгаши умумжамоа ҳисобида ғолиб чиқди. Кейинги ўринлар Агросаноат мажмуи ходимлари касаба уюшмаси вилоят кенгаши ҳамда Маданият ходимлари касаба уюшмаси вакилиги жамоаларига насиб этди.

Ғолиблар вилоят касаба уюшма ташкилотлари бирлашмасининг қимматбаҳо совғалари билан тақдирландилар.

Абдулхай ЮНУСОВ,
«Ishonch» мухбири

Ўзбекистон таълим ва фан ходимлари касаба уюшмаси Тошкент вилояти кенгаши томонидан Халқаро хотин-қизлар байра-

ми муносабати билан Бўстонлик туманидаги «Хўжакент» оромгоҳида аёллар ўртасида спартакиада бўлиб ўтди. 125 нафар тармоқ ходими иштирок этган мусобақа мини футбол, кўл тўпи, стол тенниси ва шахмат турлари бўйича 3 босқичда ўтказилди.

1-ўрин Оҳангарон худуди, 2-ўрин Куйи Чирчиқ худуди, 3-ўрин Чирчиқ худуди, 4-ўрин Ўрта махсус касб-хунар таълими, 5-ўрин Ўрта Чирчиқ худуди жамоаларига насиб этди.

— Икки кунлик мусобақа давомида биз нафақат беллашдик, балки бизга кўрсатилган юксак эҳтиромнинг гувоҳи бўлдик, — дейди Янгийул шаҳар 18-махсус мактаб жисмоний тарбия ўқитувчиси Нигора Турсунова. — Икки йилдан бери мини футбол билан шуғулланиб келаман. Мусобақада бирор аёл эътибордан четда қолмади.

Назира БОЙМУРОВА,
«Ishonch» мухбири

● Волейбол

Навбат вилоят босқичига

Мамлакатимизда болалар спортини ривожлантириш ҳамда ўсиб келаётган ёш авлодни ҳар томонлама соғлом ва баркамол бўлиб вояга етишлари учун катта эътибор қаратилмоқда.

Юқори Чирчиқ туманидаги 9-умумтаълим мактабида «Умид ниҳоллари» спорт мусобақасининг волейбол тури бўйича туман босқичи ғолиблари аниқланди. Катта қизиқиш ва кучли рақобат остида ўтган мусобақада тумандаги 400 нафарга яқин 8-9-синф ўқувчилари ғолиблик учун баҳс олиб боришди. Мусобақа якунига кўра, Эгамберди Жаникулов раҳбарлигидаги 1-умумтаълим мактаб жамоаси биринчи, Роҳила Сарсенова ва Тоҳир Норматов раҳбарлигидаги 39- ва 3-умумтаълим мактаблари ёш волейболчилари фахрли иккинчи ҳамда учинчи ўринларни эгаллашди.

Ғолиб жамоалар туман халқ таълими бўлими ҳамда Таълим ва фан ходимлари касаба уюшмаси туман бирлашган кўмитаси томонидан рағбатлантирилди.

Термиз шаҳрининг 5-кичик даҳаси худудида ўн минг томошабинга мўлжалланган ўйингоҳ қурилишида 600 нафарга яқин қурувчи хизмат қилмоқда.

Бош пудратчи — Бухородаги 20-трест масъулияти чекланган жамиятнинг 3-вакиллиги бошлиғи Бешир Шойимов бизни жараён билан таништирди:

— Ёдингизда бўлса, аввал

мад Бибитов барчага ўрناк бўлаяпти.

Футбол майдонининг узунлиги 113, эни 73 метр. 2010 йил ноябр ойида экилган майсалар гиламдек ястаниб ётибди. Сугориш учун ўрнатилган

Қурилишда бир кун

(Репортаж)

келганингизда иш энди бошланган, бетон қоришмалар узели бошлиғи Аҳмад Холбоев ишчилари билан жонбозлик кўрсатаётган эди. Энг оғир ва залворли ишлар ортда қолди. Бугунгача 10 млрд. сўмдан зиёд қурилиш-монтаж ишлари бажарилди. Бу лойиҳанинг 80 фоизидан кўпроғи уддаланганини билдиради. Иккита спорт залининг томи ёпилди. Уларнинг ҳар бири 42х40 метр ҳажмда. Бу ерда волейбол, баскетбол, футбол машғулоти ўтказилади ҳамда теннис майдончалари, спортчилар учун ювиниш, дам олиш хоналари бўлади. Маъмурий-хўжалик биносидан эса пайвандлаш, бўяш, суваш ишлари олиб борилаяпти.

Фурсатдан фойдаланиб, ўйингоҳнинг ичкарасидаги футбол майдони ва секторларда ишлаётганларни суҳбатга тортаман.

— Мен 3-вакилликнинг иш устаси Бахтиёр Нормўминов бўламан, — дейди улардан бири. — Ҳозир ишчиларимиз 8-, 9- секторларда бўяш-

40 га яқин фавворалар атрофга сув пуркаб турибди. Суҳбат орасида чуқурлиги 220 метр бўлган 2 та артезан қудуғи қазилиб, фойдаланишга топширилганидан хабар топдик.

Ўйингоҳ атрофига 400 метр узунликда чиройли ва ихчам темир панжаралар ўрнатилиб, бўёқдан чиқарилган. Иншоотнинг орқа томонида узунлиги 240 метр бўлган пишиқ гишдан девор тортиш ишлари авжида. Бу ерда нафақат бухороликлар, балки Тошкент, Андижон, Қашқадарё ва Фарғонадан келган қурувчилар ҳам самарали меҳнат қилаётганига гувоҳ бўлдик. Ўйингоҳ ташқарисида қўқонлик Баҳром Бекмуродов, Муслимхон Хайдаров, Умиджон Ёдгоров каби усталар дурадгорлик цехи очиб, хоналар учун поллик тахталар тайёрлаётган экан. Улар ёрдамида ўйингоҳнинг барча секторлари ўриндиқларига тахтадан чидамли

ва қалин қопламалар ўрнатиш ишлари ниҳоясига етказилмоқда.

Термизда қуриляётган янги иншоотнинг 4 та дарвозаси бор. Унинг иккитасидан томошабинлар кириб чиқади. Биттаси ўйинчилар ва биттаси меҳмонлар учун мўлжалланган. Барча дарвозалар профнастил, яъни зангламидиган металл билан қопланади.

Ўйингоҳга ҳар бирида 58 тадан ёритиш мосламалари бўлган 4 та прожектор ўрнатилган.

Қурувчилар билан хайрлашиб қайтар чоғимизда, вилоят халқ таълими бошқармаси бошлиғининг биринчи ўринбосари Абдулла Тўрабоев шундай деди:

— Ўйингоҳ худудида туманлардан келган 100 нафардан ортиқ ходимимиз ободонлаштириш ва кўчат экиш ишларини олиб борапти. Ҳозирга қадар Тошкент шаҳридан келтирилган Крим қарағайи, шамшод, эман, каштан, Сурия гули, нандия ўсимлиги, Сурхондарёда етиштирилган туя компакти, арча, настарин, япон беҳиси, юка, агава, испан дрови, шарқ туяси каби минг тупдан ортиқ мева ва манзарали дарахтлар, шунингдек, минглаб гул кўчатлари ўтказдик.

Ўйингоҳда ёшлар байрамига тайёргарлик қизгин паллага кирганлигига яна бир қарра ишонч ҳосил қилдик.

Рустам ДАВЛАТ,
«Ishonch» мухбири

● Мусобақа

Спорт —
гўзалликдир

Таълим ва фан ходимлари Навоий шаҳар бирлашган касаба уюшмаси кўмитаси ташаббуси билан ўтказилган спорт мусобақалари ана шундай номланди. Мазкур тадбирда шаҳар таълим муассасаларида фаолият кўрсатаётган 45 ёшдан 55 ёшгача бўлган 140 нафар аёл иштирок этди. Спортнинг беш тури бўйича беллашувлар муросасиз кечди.

Ғолибларга ташкилотчиларнинг фахрий ёрлиқлари ҳамда эсдалик совғалари топширилди.

Алишер ЙЎЛДОШЕВ,

Навоий шаҳар бирлашган касаба уюшмаси кўмитаси раиси

● Кураш

Тошлоқ тумани болалар ва ўсмирлар спорт мактабида 1993-1995 йилларда туғилган болалар ўртасида белбоғли кураш бўйича республика биринчилиги бўлиб ўтди.

Республика
биринчилиги

Мусобақада Бағдод тумани ёш курашчиларидан 9 нафари совриндорлар шохсупасидан жой олди. Чунончи, 1-, 4-, 6-, 35-умумтаълим мактаблари ва педагогика касб-хунар коллежи ўқувчилари Гулсанам Акмалжоновна, Жумагул Тожабиева, Муслим Абдуғаниев, Раъно Эркинжоновна, Хусниддин Ваҳобовлар ўз вазн тоифаларида ғолиб деб топилиб, мамлакат чемпиони деган номга сазовор бўлишди.

Ғолибларга ташкилотчилар ва ҳомийлар томонидан диплом ҳамда эсдалик совғалари топширилди.

Муҳаммаджон
МАҲМУДОВ

«Шунқорлар»
беллашуви

«Янгибозор» Марказий ўйингоҳида ўрта махсус ва касб-хунар таълим муассасалари ўқувчиларини ҳарбий ватанпарварлик руҳида тарбиялаш, ўсмир ёшларни Куролли кучлар сафига ҳарбий хизматга ва ҳарбий билим юртларига ўқишга тайёрлаш, улар ўртасида соғлом турмуш тарзини тарғиб қилиш мақсадида «Шунқорлар» ҳарбий спорт мусобақаси ташкил этилди.

Мусобақада 180 нафар ёш 15 та шарт бўйича беллашди. Туман педагогика коллежининг «Лочин», Қурилиш ва сервис касб-хунар коллежининг «Жасорат», Агросаноат ва иқтисод касб-хунар коллежининг «Аскарлар» ҳамда Қурилиш ва иқтисод касб-хунар коллежининг «Интеллектуал» жамоалари ғолиблик учун олиб борган баҳс ватанга муносиб фарзандлар вояга етаётганини кўрсатди.

Беллашувда «Жасорат» жамоаси фахрли биринчи ўринни эгаллаб, вилоят мусобақасида иштирок этиш ҳуқуқини қўлга киритди.

Латифжон МАНСУРОВ,
Юқори Чирчиқ тумани

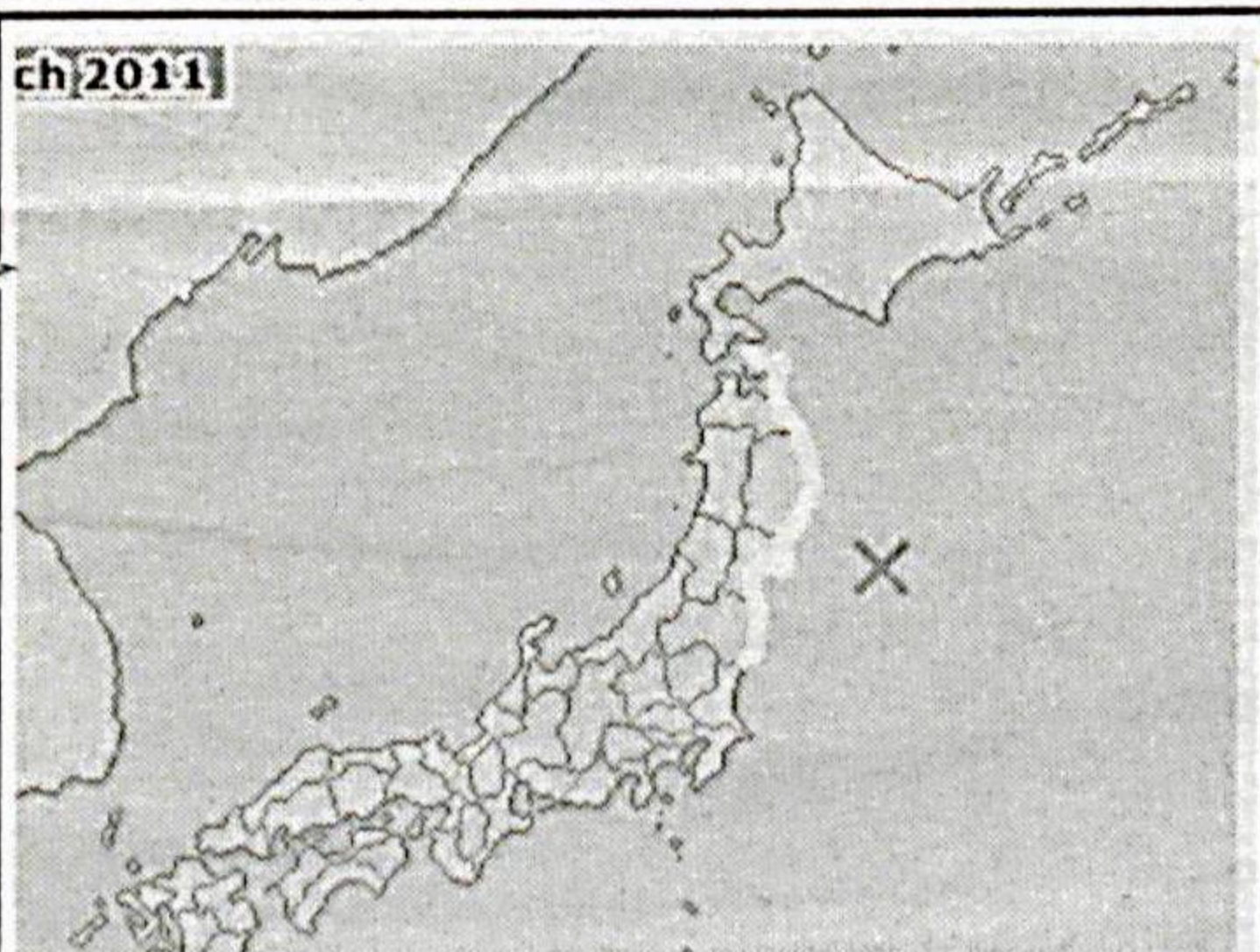
Йилига 10 миллионга турар жой

Хитойда кўчмас мулк пархининг ошиб кетишига қарши кураш чора-тадбирлари доирасида, мамлакат ҳукумати шу йили 10 миллионга турар жой қуришни ва уларни арзон нархда сотишни режалаштирмоқда.

Қурилишга жалб қилинадиган инвестиция ҳажми 200 миллиард АҚШ долларини ташкил қилади. Кейинги беш йил давомида дастур доирасида 36 миллион турар жой қурилиши кўзда тутилган. Уйларнинг нархи эса ҳали аниқ белгиланмаган.

Сўнгги пайтларда Хитой кўчмас мулк бозорида нархларнинг кескин ошиб кетиши кузатилмоқда. Айни пайтда Пекин шаҳридаги уйларнинг 1 квадрат метри 3-4, ҳатто 6 минг АҚШ долларига тўғри келади. Мамлакат ҳукумати ушбу ҳолатни бартараф этиш чораларини кўрмоқда.

Чоршанба кунини Япония ҳукумати мамлакатдаги Хонсю оролининг Тинч океани қирғоқларида яшовчи аҳолисини цунами хавфи мавжудлиги ҳақида расмий равишда огоҳлантирди.

Япония метеорология хизмати маълумотларига қараганда, 7,2 магнитудали зилзила океанда Токио шаҳридан 430 километр узоқликда 10 км. чуқурликда содир бўлган. Ха-

барга қараганда, цунами тўлқинларининг баландлиги 1,5 метрга етиши кутилади.

Аммо АҚШ геология хизматининг маълумот беришича, зилзила маркази

Токио шаҳрининг шимоли-шарқида 409 км. узоқликда бўлиб, зилзила магнитудаси 5,6 кўрсаткични ташкил этган. Қурбонлар ва вайронгарчиликлар ҳақида маълумотлар йўқ.

Японияда цунами хавфи

Дарахтлар камерадан афзал

«Оддий дарахт тезликни ўлчаш камераси ўрнини боса олади, чунки у ҳайдовчиларни тезликни камайтиришга мажбур қилади.» Буюк Британиянинг Норфолк графлиги ҳокимияти графликдаги тўрт туманда ўтказилган тажрибадан сўнг шундай хулосага келди.

Тажриба жараёнида Норфолк кишлоқларидан ўтувчи йўл бўйига дарахт ва буталар ўтказилди. Улар пайдо бўлгач, трассалардаги ўртача тезлик 1,5 фоизга пасайди. Шунингдек, соатига 65-100 километр тезликда юрадиган бесабрроқ ҳайдовчилар сони ҳам 20 фоизга камайган. Дарахт шохлари йўл кўринишини тўсиб қўйиши ҳайдовчиларни ўз-ўзидан тезликни камайтиришга мажбур қилмоқда.

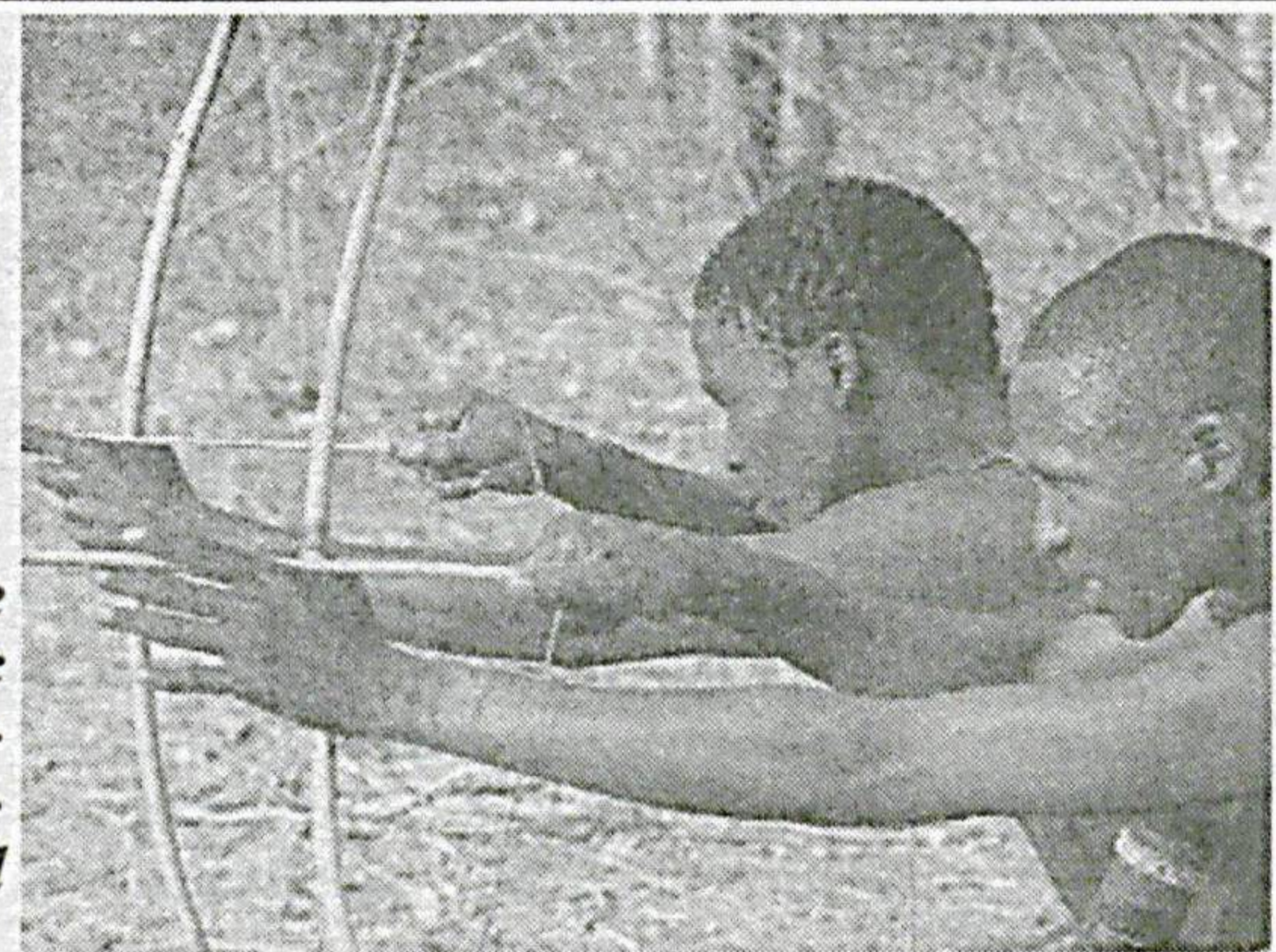
Йўл ҳаракати хавфсизлиги мутахассисларининг қайд этишича, тажриба натижаси шаҳар ташқарисидаги йўлларда камералар ўрнига дарахтлардан фойдаланиш самаралироқ эканлигини кўрсатган. Уларнинг фикрича, табиий ўсимликлар нафақат автомобил қатнови тезлигини пасайтиради, балки, ҳайдовчиларни руҳан тинчлантиради ҳам.

Инсоният бешигининг жойи ўзгартирилди

Фанга кўра, инсоният дастлаб Африка қитъасининг шарқий қисмида пайдо бўлган. Аммо бир гуруҳ қадимшunos олимлар ўзларининг яқинда эълон қилинган илмий тадқиқотларида инсоният бешигини африканинг жанубига «кўчиришди». Тадқиқот хулосалари «Proceedings of the National Academy of Sciences» журналыда чоп қилинган.

Ҳозирги пайтгача йиғилган генетик ва антропологик таҳлиллар натижаларига кўра, «Homo sapiens» Африка шарқидаги кичик бир ҳудудда шаклланган эди. Шунингдек, замонавий инсоният ДНК маълумотлари эса шу ҳудудда яшаган илк одамнинг ДНК маълумотларига мос келар эди. Янги тадқиқот муаллифлари эса инсоният пайдо бўлган даврдан буён сақланиб келгани тахмин қилинадиган, ҳозирда Африка қитъасининг бир

неча ҳудудларида истиқомат қиладиган қадимий қабилаларнинг ДНК маълумотларини ўрганиб, замонавий инсоният ДНК маълумотлари билан солиштиришди. Натижада, олимлар инсоният дастлаб Африка қитъасининг жанубий ҳудудларида пайдо бўлган, деган хулосага келишди.

Кўпчилик олимлар ушбу хулосага эътироз билдирмоқда. Уларнинг фикрича, қадимда илк одамлар нафақат Африка жанубида, балки бутун қитъа бўйлаб тарқалган. Қабилаларнинг ҳозирги жойлашув ўрнига қараб хулоса чиқариш эса нотўғир.

Google яна суд қилинди

8 март кунини Франциянинг Париж шаҳрида бўлиб ўтган суд мажлиси машҳур «Google» компаниясига 430 минг евро (яқин 600 минг АҚШ доллари) миқдорида жарима белгилади.

Интернет-гигант билан бу сафар бир гуруҳ француз киносаноатчилари судлашди. Уларнинг даъво қилишича, Google компанияси маъмурияти киночиларнинг қидирув натижаларидан уларга тегишли бўлган киноасарлар адресларини олиб ташлашни сўраб қилган муносабатларини эътиборсиз қолдирган.

Даъвогарларнинг айтишича, уларнинг филмларидан парчалар ҳатто тўғридан-тўғри корпорациянинг «Google Video» хизматида мавжуд бўлган.

Оқибатда, корпорациянинг ўзи ҳамда «Google France» Франция бўлими тўрт шаклда муаллифлик ҳуқуқини бузганликда айбдор деб топилди.

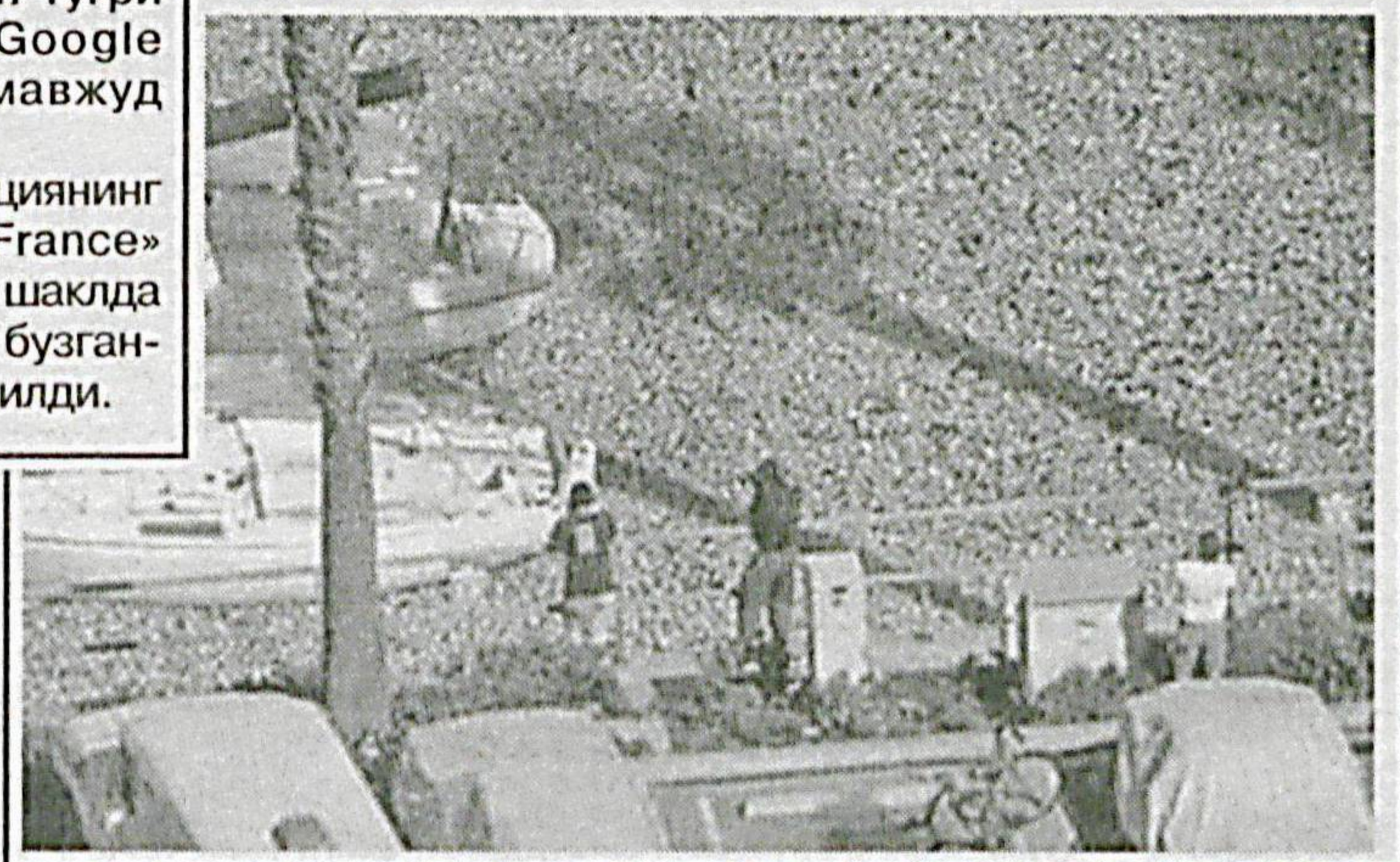

Сешанба кунини АҚШнинг Лос-Анджелес шаҳридаги Кинг-Харбор кўрфазига балиқларнинг ёппасига ҳалок бўлиши кузатилди.

Миллионлаб балиқлар нега ҳалок бўлди?

Номаълум сабабга кўра ҳалок бўлган балиқлар билан қопланган кўрфаз суви маҳаллий телевидениеда намоиш қилинди. Маҳаллий ҳукумат вакиллари кўрфаз сувини қандай тозалаш тўғрисида бош қотирмоқда.

Мутахассислар балиқларнинг ёппасига қирилиши сабабини аниқлай олишмади. Дастлабки таҳминларга қараганда, уч турдаги килка, скумбрия ва сардина балиқлари қандайдир сабабга кўра ёппасига кўрфазга кириб келган ва оқибатда, кислород танқислиги юзга келган.

Собир Раҳимов тумани ҳокимиятида рўйхатга олинган «E'TIQOD» хусусий корхонасининг ташкилий ҳуқуқий шакли «E'TIQOD» масъулияти чекланган жамиятига айлантирилмоқда.

«BG KONSALTING SERVIS» нодавлат таълим муассасасини ташкилий шакли масъулияти чекланган жамиятига айлантирилиши маълум қилади.

Учтепа тумани Тадбиркорлик субъектларини рўйхатдан ўтказиш инспекцияси томонидан 30.11.2009 йилда Реестр рақами №003103-01 билан рўйхатга олинган «ALEGRIA» масъулияти чекланган жамиятининг устав фонди 133 550 000 дан 114 601 000 га камайганлигини маълум қилади.

Ўзбекистон давлат муассасалари ва жамоат хизмати ходимлари касаба уюшмаси Марказий кенгаши ҳамда тармоқ касаба уюшмаси Хоразм вилояти бўйича вакиллиги жамоалари вакилликнинг бош ҳисобчиси

Муҳаббат КАБУЛОВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан марҳумнинг оила аъзолари ва яқинларига чуқур таъзия билдиради.

Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси кенгаши ҳамда Тошкент шаҳар касаба уюшмалари ташкилотлари бирлашмаси кенгаши ва тармоқ касаба уюшмаларининг шаҳар ташкилотлари жамоалари Тошкент шаҳар касаба уюшмалари ташкилотлари бирлашмаси Кенгашининг бош мутахассиси, касаба уюшма фахрийси

Қобил ДАДАБОЕВнинг

вафот этганлиги муносабати билан марҳумнинг оила аъзоларига чуқур ҳамдардлик изҳор қилади.

Танлов давом этмоқда

Ўзбекистон Миллий ахборот агентлиги, Ўзбекистон Бадий академияси ҳамда Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси ҳамкорлигида мустақиллигимизнинг 20 йиллигига пухта тайёргарлик кўриш, Президентимиз Ислам Каримов раҳнамолигида мамлакатимизда истиқлол йилларида эришилган мислсиз ютуқлар ва амалга оширилаётган кенг қўламли ислохотларнинг мазмун-моҳияти ва аҳамиятини халқимизга янада кенг ва изчил етказиш, бу борада белгиланган вазифаларнинг ижросини таъминлаш мақсадида фотоижодкорлар ўртасида Ўзбекистон Республикаси давлат мустақиллигининг 20 йиллигига бағишланган «Биз – бунёдкор халқимиз» мавзuida энг яхши фотоасарлар республика танловини эълон қилади.

Танлов шартлари

Танловга тақдим этиладиган фотоасарларда:

ўтган 20 йиллик мустақил тараққиёт йўли Ўзбекистонимиз учун сиёсий соҳада, давлат ва жамият қурилиши, иқтисодиёт, ижтимоий ҳаёт ва маънавият, суд-ҳуқуқ тизими, ташқи сиёсат ва хавфсизликни таъминлаш борасида ривожланиш ва юксалиш, жаҳон ҳамжамиятидан муносиб ўрин эгаллаш даври бўлгани акс эттирилган;

мустақиллик йилларида халқимиз эришган энг катта бойлигимиз мамлакатимиздаги тинч ва осуда ҳаёт, жамиятимизда қарор топган миллатлараро дўстлик, фуқаролар ўртасида ўзаро ҳурмат, меҳр-оқибат ва бағрикенглик каби олижаноб фазилатлар, миллий ва умумбашарий қадриятларга уйғун яшаш тамойили тобора мустаҳкамланиб бораётгани очиб берилган;

бетақдор меросимиз, бой тарихимиз, дину диниётимиз, кўна урф-одат ва анъаналаримизнинг қайта тиклангани, одамларимизнинг дунёқараши тубдан ўзгариб, Ватан тақдири ва истиқболга дахлдорлик туйғуси маънавий ҳаётимизнинг узвий қисмига айланиб бораётгани ҳар томонлама кўрсатиб берилган;

истиқлол халқимиз учун янги-янги имкониятлар яратиб бераётгани, ҳар бир юртдошимизнинг ўз истеъдод ва қобилиятини намоён этиши, мамлакатимизда инсон ҳуқуқ ва эркинликларини таъминлаш, ҳеч кимдан кам бўлмайдиган ҳаёт барпо этишнинг мустаҳкам замини бўлиб келаётгани теран ифодаланган;

Президентимиз Ислам Каримов раҳнамолигида халқимиз танлаб олган миллий тараққиёт йўли асосида юртимизда кенг қўламли ислохотлар янги босқичда изчил давом эттирилаётгани, Ўзбекистоннинг жаҳон молиявий-иқтисодий инқирози шароитида иқтисодиётнинг ўсиш суръатлари, аҳолининг ҳаёт даражасини барқарор сақлаб қолиш борасида эришаётган улкан ютуқлари, тараққиётнинг ўзбек моделига хос устувор тамойиллар дунё жамоатчилигининг кенг эътирофига сазовор бўла-

ётгани акс эттирилган;

оддий одамларнинг қалби ва онгига етиб борадиган, уларнинг руҳи ва кайфиятини кўтарадиган, янги марралар сари илҳомлантирадиган таъсирчан усуллардан фойдаланилган бўлиши шарт.

Танловда барча фотоижодкорлар иштирок этиши мумкин.

Танловга 2011 йилнинг 1 мартидан 2011 йилнинг 1 ноябргача ЎЗА каналлари орқали узатилган, «Правда Востока», «Қишлоқ ҳаёти», «Ishonch»-«Доверие» газеталарида «Биз – бунёдкор халқимиз» («Мы! – народ создатель») руқнида чоп этилган фотоасарлар қабул қилинади.

Танловга материаллар 2011 йил 15 ноябргача қабул қилинади.

Танлов ғолибларини тақдирлаш

1. Танлов ғолиблари махсус диплом ҳамда куйидагича пул мукофотлари билан тақдирланади:

Битта 1-ўрин — энг кам ойлик иш ҳақининг 20 баравари миқдорида;

Иккита 2-ўрин — ҳар бири энг кам ойлик иш ҳақининг 15 баравари миқдорида;

Учта 3-ўрин — ҳар бири энг кам ойлик иш ҳақининг 10 баравари миқдорида;

Учта рағбатлантирувчи мукофот — ҳар бири энг кам ойлик иш ҳақининг 5 баравари миқдорида.

2. Танлов ғолиблари ва совриндорлари танлов ташкилотчилари вакиллари ва соҳа мутахассисларидан иборат ҳайъат томонидан аниқланади.

3. Танлов ғолиблари ва совриндорларига махсус диплом ва мукофотлар Ўзбекистон Республикаси Конституцияси қабул қилинган кун — 8 декабр арафасида тантанали равишда топширилади.

4. Танловга тақдим этилган фотоасарлар Ўзбекистон Бадий академиясига қарашли Фото уйда ташкил этиладиган «Биз – бунёдкор халқимиз» мавзuida кўргазмада намоиш этилади.

Уйқудан уйғонишингиз билан кундалик ҳаёт ташвишлари ўзининг шовқин-суронли қомига тортиб кетади.

Болаларга қараш керак, улар эса хархаша қилишади. Бу етмагандай, эр дастрўмолчасини қидирган, ошхонада нонуштадан сўнг йиғиштириб улгурмаган дастурхонингиз турибди. Яна қанча-қанча ташвишлар... Бунинг устига ишга кечикапсиз.

Нахотки, эрталабки бу шовқин-сурон бутун кунингизни йўққа чиқарса?.. Бу фақат ўзингизга боғлиқ. Куннинг бундай бошланиши кайфиятнинг ёмон

Яхши кайфият мактаби

бўлиши дегани эмас! Хуш кайфиятнингизни бирданга сарфлаб қўймаслик мақсадида эрталабки пўртанга бошингиз билан шўнғиманг. Чуқур нафас олинг, нафас чиқаринг, кийимларингизни кўздан кечиринг, уйдаги тартибсизликка хайрихоҳ нигоҳ ташланг, сокинлик билан эрталабки ишларингизга киришинг.

«Мен ҳаммасига улгураман!» Бу сизнинг эрталабки шиорингиз. Бу сўзни доимий равишда ҳаёлан такрорлайверинг. Ҳаттоки сут тошиб кетганида ҳам, болангиз овқат сўраб хархаша қилса ҳам, турмуш ўртоғингиз арзимас сабаб билан кўнглингизни хира қилса ҳам, такрорлайверинг...

Сизни ҳеч ким эшитмаётган бўлса, ойнага қараб, бармоғингиз билан ўзингизга пўписа қилинг ва жилмайинг. Кейин баралла «Мен ҳаммасига улгураман», деб айтинг. Ва... ҳақиқатан ҳам улгурасиз.

Бироз кечиксангиз ҳам ҳечқиси йўқ. Қувватингизни тежанг, чунки олдинда Сизни оғир ва узоқ кун кутмоқда. «Кучни асраш керак!». Ушбу формулани ҳам синаб кўринг, балки шунда яхши кайфиятни сақлаб қолишингиз энгил кечар.

Насиба ИСМАТОВА

oliy baxt

МУАССИС:

Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси

Бош муҳаррир:

Абдуҳолик АБДУРАЗЗОҚОВ

Тахрир хайъати:

Normamat ALLAYOROV,
Nosirxon AKBAROV,
Muhammad Ali AHMEDOV,
Oksana BELAUSOVA,
Dovud MADIYEV
(Bosh muharrir o'rinbosari),
Baxtiyor MAHMADALIYEV,
Sog'indiq NIYETULLAYEV,
Eson RAJABOV,
To'liq TESHABOYEV,
Jahongir SHAROFBOYEV
(Mas'ul kotib),
Anvar YUNUSOV

Бизга кўнглироқ қилинг:

Котибият: 256-52-78

Хатлар бўлими: 256-85-43

Вилоят мухбирлари:

Андижон + 99897 465 05 68;
Бухоро + 99893 653 50 81;
Жиззах + 99872 360 00 10;
Навоий + 99893 725 46 40;
Наманган + 99893 415 06 66;
Самарқанд + 99866 933 25 04;
Сурхондарё + 99897 458 05 07;
Фарғона + 99891 679 32 79;
Қашқадарё + 99897 414 30 78
Қорақалпоғистон Республикаси
ва Хоразм + 99862 562 56 75;

Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлигида
0116-рақам билан рўйхатга олинган.
IBM компьютерида терилди ва сақланган.
Офсет усулида босилди. Бичими А-3.
Ҳажми 4 босма табоқ.

Манзилимиз:

100165, Тошкент шаҳри,
«Бухоро» кўчаси, 24-уй.
Нашр кўрсаткичи: 133; 134

Газета ҳафтанинг
сешанба, пайшанба
ва шанба кунлари чиқади.

Сотувда эркин парҳда

Муаллифлар фикри тахририят
нуқтаи назаридан
фарқланиши мумкин.
Нашримиздан кўчириб босилганда
«Ishonch»дан олинганлиги
кўрсатилиши шарт.
Тижорат аҳамиятига молик
материаллар h белгиси остида
чоп этилади.

E-mail: ishonch
2011@gmail.com

«Шарқ» нашриёт-матбаа
акциядорлик компанияси
босмахонасида
чоп этилди. Корхона манзили:
«Буюк Турон» кўчаси, 41-уй.

Навбатчи муҳаррир:

Ж.Шарофбоев

Навбатчи:

А.Абдуллаев

Мусахҳих:

С.Шодиева

Саҳифаловчи-

дизайнер:

Ҳ.Абдуҷалилов

Босишга топшириш

вакти -21.00

Топширилди - 21.50

Буюртма Г— 351

Тиражи: 21955

ISSN 2010-5002

1 3 4 5

Болангизга китоб олиб беринг!

Кейинги пайтларда, айниқса, сеvimли нашримизга айланган «Ishonch» газетаси саҳифаларида долзарб мавзулар ёритилаётгани кўпчилиكنи таъсирлантираётган бўлса керак. Шу йил 24 феврал кунги сонда «Тарбия — саодатдир» руқнида чоп этилган «Саломинг қани, болам?» ва «Эртақ айтмайдиган оналар» мақоаларини ўқиб, қўлимга қалам

олиш истаги туғилди. Дарҳақиқат, фарзандни комил қилиб тарбиялашдай муҳим ишда ота-она учун энг катта кўмакчи китоб саналади.

«Китоб — дўстинг, сирдошинг, кўнглингга ёруғ туйгулар берувчи, эзгулик, меҳр-муҳаббат, соҳаватга бошловчи энг яқин ҳамроҳингдир». Онам айтган бу сўзлар ҳеч ёдимдан чиқмайди. Китобга ошно бўлиб, ўзимни танидим, дунёни англадим, Ватанимнинг ягоналигини билдим.

Бугун англаб етдимки, халқ эртаклари ва дostonларини ўқиб улғайган боланинг дунёни англаши, тасаввурининг бойиши, онгу тафаккурида ҳайратга яширинган гўзаллик, мардлик, муҳаббат, туйгуларининг уйғониши осон кечади.

Шу боис китоблар эзгуликка етаклар, дейди доноларимиз. Аммо айрим ёш ота-оналар боласининг тақдирига бе-

фарқ қарашади. Уларга китоб олиб бериш, китоб совға қилишга оғринишади-ю, қимматбаҳо кийимларни кийдиришади. Оддий ширинлик учун фалон сўм сарфлашади. Тўғри, бола саломатлиги учун ширинлик, кийим-кечак ҳам керак, аммо маънавий саломатлиги учун китобларнинг ўрни беқийс.

Бугун китоб дўконларида бир-бирдан қизиқарли лотин алифбосидаги китоблар жуда кўп. Айниқса, Худойберди Тўхтабоев, Миразиз Аъзам, Анвар Обиджон, Кавсар Турдиева, Умида Абдуазимова каби сеvimли болалар ёзувчи ва шоирларининг асарларини ўқиган бола қалбида олижаноблик, ватанпарварлик ғоялари жой олиши шубҳасиз.

Қолаверса, болажонларга аталган таржима асарлари — турли халқнинг турмуш тарзини ифода этувчи ҳикоя, халқ эртаклари, шеър ва дostonлар чоп этилапти.

Тўғри, ҳозир техника асри.

Фарзандига компьютер олиб бериш ота-оналар ўртасида урфга кирган. Замонавий ота-оналар назарида фарзанди ҳамма нарсани компьютердан ўқиб олаверади.

Йўқ, қайси замон ва маконда яшамайлик китобнинг йўриғи бошқа... Негаки, китобдан оладиган маънавий завқни, бой тасаввурни бола компьютердан ололмаслиги табиий. Компютер уни кенг имкониятлари билан чалғитади. Турли ўйинларни ўйнаб, бола қимматли вақти кетаётганини сезмай қолади. Ота-она эса фарзанди жим ўтирганидан хурсанд.

Фарзандининг эртасини ўйлаган ота-она, албатта, уни китобга ошно этиши, қизиқтириши шарт.

Азиз ота-она, болангизга китоб олиб беринг! Зеро, болалиқда олинган илмнинг умри боқий бўлади.

Дилдора
ЖУМАНИЁЗОВА,
«Камолот» ЁИҲ
Марказий кенгаши
ҳодими

Акс-садо